

Инструмент за пред-пристапна помош (ИПА)

**ПОНАТАМОШНА ПОДДРШКА ЗА НЕЗАВИСНО, ОДГОВОРНО, СТРУЧНО И
ЕФИКАСНО СУДСТВО И ПРОМОЦИЈА НА УСЛОВНАТА КАЗНА И
АЛТЕРНАТИВНИТЕ МЕРКИ**

Договор за услуги бр: 11-40528/1 од Рамковниот договор за корисници 2010
EuropeAid/134876/D/SER/MK/11-40528/1

**Стратегија за реформа на правосудниот сектор
(предлог)**

Подготвил:
Довидас Виткаускас (раководител на проектот)
Јордан Апостолски

2015 година

Проектот е финансиран од Европската унија

National Offender
Management Service

“Содржината на овој извештаје исклучива одговорност на авторите/спроведувачот/партнерите на спроведувачот, и на ниту еден начин не ги одразува ставовите на Европската унија”

Стратегија за натамошна реформа на правосудниот систем 2016-2020

Вовед

Република Македонија беше една од првите земји од регионот која ги започна реформите во сферата на судството, во контекстот на евроинтеграциските процеси, преку донесување на Стратегија за реформа на правосудниот систем 2004–2007 и донесувањето на уставните амандмани во оваа сфера.

Стратегијата за реформа на правосудниот систем 2004-2007, ги постави основите на функционален и ефикасен правосуден систем, преку унапредување на правната и институционалната рамка, како и јакнење на капацитетот на институциите, во согласност со меѓународни стандарди за независно и непристрасно судство. Во насока на обезбедување на принципот на владеење на правото, како и почитување на основните човекови права и слободи беа спроведени реформи во однос на уставната поставеност и организациската структура на судството, така и во однос на останатите аспекти на судството, како што се гарантирањето на финансиската независност, зголемувањето на ефикасноста на судството, воведувањето на објективни критериуми за избор и разрешување на судии, како и зајакнувањето на статусот на јавното обвинителство.

Една од најуспешните достигнувања во областа **на професионализацијата на правосудството**, е работата на Академијата за судии и јавни обвинители, во рамки на која континуирано се обезбедува почетна обука за идните судии и обвинители, како и континуирана обука за судиите и вработените во судството. За зголемување на ефикасноста на судиите особено е значајно развивањето на информатичкиот систем во судовите, каде што од 01.10.2010 година, функционира Автоматизиран информатички систем за управување со судски предмети (ACCMIS), кој овозможува евиденција и работа со судските предмети.

Во делот на **транспарентноста на судскиот систем**, судовите од сите инстанции континуирано ги објавуваат пресудите на своите веб-страни, што е важна алатка во промовирањето на транспарентноста и пристапот до правдата, исто така во сите судови отворени се Канцеларии за односи со јавност, како и определени се одговорни лица за односи со јавноста.

Обезбедено е право на бесплатна правна помош кое може да го остварат лица кои со оглед на својата материјална положба не би можеле да ги остварат со Устав и закон загарантираните права, без да го загрозат сопственото издржување и издржување на членовите на своето семејство со кои живеат во заедничко домаќинство и тоа државјаните на Република Македонија со постојано живеалиште во Република Македонија.

Еден од врвните приоритети во областа на судството е изземањето од судска надлежност на неспорните предмети (оставински предмети, платните налози издадени врз основа на веродостојна исправа, извршни предмети кои се наоѓа кај судовите и присилната наплата на паричните казни во кривични и прекршочни предмети) и нивно пренесување во надлежност на нотарите, извршителите, односно Управата за јавни приходи, со што се обезбеди зголемување на ефикасноста на судовите, совладување на приливот и се намали заостатокот на предметите.

Паралелно, во изминатите години беа спроведени секторски стратегии и тоа: Стратегија за ИКТ во правосудството 2007-2010 – чија цел беше воспоставување и развивање на модерно и автоматизирано правосудство во Република Македонија и Стратегија за реформа на казненото право 2007-2009 – чија цел беше зајакнување и подобрување на казнено-правната рамка редефинирање на улогата на јавниот обвинител во преткривичната постапка и истрагата, преку целосна реформа на казнената постапка.

За следење на степенот на имплементација на стратегијата, беше воспоставен **Совет за следење на реформите во правосудството**, како највисок институционален облик, составен од раководните структури на сите релевантни правосудни институции. Советот во модифициран и проширен состав се уште е функционален, преку одржување состаноци на редовна основа. Успешната имплементација на Стратегијата за реформа на правосудниот систем е потврдена и констатирана во Извештајот за проценка на спроведувањето на Стратегијата изготвен од експерти од земјите членки на Европската унија, во рамки на ИПА 2007 Рамковен договор со Европската комисија.

Од започнувањето на овие значајни реформи може да се констатира дека правната рамка во Република Македонија ги инкорпорира речиси сите значајни меѓународни стандарди за независно и непристрасно судство. Со цел за обезбедување на конзистентност на реформите, преку имплементација на донесените закони, потребна е постојана надградба на постојните и подготовка на нови законски решенија, воспоставување на неопходните материјално-технички, финансиски и кадровски капацитети на правосудните институции.

Имајќи ги предвид ефектите и резултатите од досегашната примена на постојната законска регулатива, како и од реализираните активности утврдени во рамките на Стратегијата за реформа на правосудниот систем на Република Македонија, се наметна потребата од превземање на активности за понатамошно спроведување на реформите на правосудниот систем и надградба на постојната законска регулатива, во насока на создавање на ефикасен правосуден систем, заснован врз меѓународните стандарди и правила.

Натамошното јакнење на независноста и зголемувањето на ефикасноста на судскиот систем, беа и сеуште ќе продолжат да бидат клучни сегменти на кои се потпира реформата. Тргувајќи од потребата за постоење на законски гаранции за фер судски постапки, како и цврста правна рамка и конзистентни институции за да се зајакне една доследна политика за заштита и одвраќање од корупција, натамошните подобрувања на судскиот систем се од најголемо значење. Потребата за натамошна надградба на реформите во правосудниот систем во Република Македонија, преку донесување на стратешки документ е во согласност со препораките на Европската

Комисија, содржани во Извештаите за напредокот на Република Македонија. Исто така, натамошната реформа на правосудството е приоритет опфатен во рамки на Пристапниот Дијалог на високо ниво воспоставен во март 2012 година, помеѓу Република Македонија и Европската комисија.

Стратегијата за реформа на правосудниот систем со Акциски план (2016 – 2020) се подготвува врз основа на проценка на ефикасноста на правосудниот систем изготвена со поддршка на експерти преку Проект на ЕК за подготовка на ЕУ програма за поддршка на секторот правда.

Оваа Стратегија се однесува на долгорочната реформа на македонскиот правосуден сектор, којшто претставува комплексен систем од меѓусебно испреплетени институции и области што се протегаат низ разни гранки на власта (судска, извршна и законодавна), а при тоа ги вклучува и независните тела, а, па дури и приватните дејности и професионалните здруженија. Исто така, многу од трансверзалните релации во правосудниот сектор (на пр. борбата против организираниот криминал и корупцијата) се предмет на работа на секторот за внатрешни работи, којшто исто така се зема предвид до оној степен до којшто истиот доаѓа во врска со казнено-правниот систем. Оттаму, дефинирани се клучните институционални и тематски блокови за цели на предложување на реформски интервенции:

- Судство (Поглавје 1);
- Казнено-правен систем (Поглавје 2);
- Пристап до правдата и транспарентност (Поглавје 3);
- Политика и координација (Поглавје 4);
- Управно правосудство (Поглавје 5),
- Информациски системи и е-Правда (Поглавје 6).

Во *Стратегијата* се дава листа на насочени и резултатно-ориентирани чекори за постапување по сите горенаведени предизвици, особено предводени од потребата за усогласеност со европските стандарди и најдобрите компаративни практики од земјите-членки на Европската Унија. И најважно, Стратегијата е креирана земајќи ја предвид потребата да се изврши *влијание врз однесувањето* на чинителите од правосудниот сектор, а ваквата промена може да се постигне само преку забележително унапредување на нивниот капацитет, вклучително и на широк пакет параметри како што се вештините, способностите, мотивираноста и лидерството. Делокругот и опсегот на предложените интервенции се засновани врз разбирањето дека една обична промена во законодавниот инструмент не е доволна за да се предизвикаат унапредувања во однесувањето во системот на право раздавање, особено кога ќе се земе предвид фактот дека овој сектор е токму тој што одлучува дали и како се применуваат законите. Целиот тематски фокус на оваа Стратегија ја диктира застапеноста на високо ниво и инклузивната природа на *централниот механизам за координација* на ниво на утврдување на политиките – Советот за реформи во правосудството. Советот е телото што на секоја тематска работна група (РГ) ѝ дава насоки за политиките и за поставување на клучните реформски цели и очекувани резултати. Секретаријатот на Советот при Министерството за

правда обезбедува оперативна поддршка и во изработката и во спроведувањето на Стратегијата, како и при канализирањето на стручната помош и анализа неопходни за РГ. Дополнително, во потрагата по успешна и одржлива имплементација на Стратегијата се разработуваат локални координативни механизми со тоа што секоја засегната страна од правосудниот сектор ќе развива специјализирани капацитети на „служба за поддршка“ (единица за стратешко планирање, реформска координација, анализа и истражување) за изработување на политиките, спроведување и ревизија, и на тој начин ќе придонесуваат кон еден процес на координација од дното нагоре.

Стратегијата е срочена на начин што нема само да ги одразува договорените визија и мисија за коишто се знае дека одговараат на потребите на сите засегнати страни од секторот, туку најважно е дека е врзана со *среднорочна буџетска рамка* (МТБФ) што им овозможува на предвидените нови интервенции и структури да се менуваат во текот на нивниот петгодишен имплементациски циклус на начин што најдобро ќе овозможи да се испорачуваат услуги во линија на стратешките цели. Македонија сè уште е на почеток со категоризирањето на буџетот според информации за нефинансиско работење за да се одразуваат приоритетите во домашната политика за цели на изработка на секторски расходни планови (СЕР) и модалитети за среднорочна расходна рамка (МТБФ). При изработката на Стратегијата внимателно беа проучени комплексните буџетски циклуси на институциите од правосудниот сектор и финансиските предизвици со кои се соочува реформата во правосудниот сектор. Поради нејзината секторска природа, Стратегијата постапува по комплексните блок релации во секое свое поглавје, а не се фокусира врз конкретна институција. Како резултат на тоа некои од интервенциите предвидени со Стратегијата ќе ги спроведуваат две или повеќе одговорни тела. Ваквиот пристап фокусиран врз проблемот (а не фокусиран само на институцијата) овозможува да се очекува посеопфатна и системска акција, а исто така го промовира разбирањето на „правосудниот сектор“ како ланец од комплексни релации за да се произведува поквалитетна услуга за општеството. Меѓутоа ваквиот пристап исто така поведува и дополнителни проблеми поврзани со методологијата за пресметка на финансиските проекции на Стратегијата. Се очекува дека во текот на спроведувањето на Стратегијата чинителите од правосудниот сектор дополнително ќе ги развијат и зајакнат своите капацитети за изработка на реални и методолошки здрави финансиски проекции при сопственото институционално буџетско планирање, покрај финансиското планирање за целокупниот правосуден сектор и неговите идни реформски политики.

Индикаторите во Стратегијата се одбрани на начин да обезбедат дека предложените интервенции ќе останат амбициозни, реални, концентрирани, мерливи, но пред сè ориентирани кон резултати. Дефинирани се три типа на очекувани резултати, и тоа резултати што мерат *производи, исходи и ефекти* во распон од 1, 3 или 5 години. Истовремено, за да се задржи фокусот ориентиран кон резултатите (а не кон постапката), да се обезбеди одреден степен на флексибилност за имплементациските тела и да се промовира повисоко ниво на локална сопственичка одговорност на предлог -иницијативите кај одговорните институции, Стратегијата не опфаќа детален акциски план со строги временски рокови за секоја конкретна година од нејзиниот имплементациски циклус. Секоја надлежна институција има задача да преземе целосна сопственост врз активностите(резултатите)и исходите како што се дефинирани во Стратегијата преку изработка на посебни годишни акциски планови на институционално ниво. Ваквите акциски планови би утврдувале како треба да се постигне секој релевантен производ и исход, на пример преку дефинирање кога и која конкретна законска одредба треба да се измени и дополни за да се постигне конкретниот производ и исход. Како дел од процесот на *следење и оценување* (СИО) на Стратегијата, овие институционални акциски планови ќе треба да подлегнат на скрининг на почетокот од секоја година од страна на координативниот

механизам за реформа во секторот за да се утврдат разлики меѓу предвидените активности и одредбите од Стратегијата. Координативниот механизам за секторска реформа ќе треба да изработува ревизиски извештаи (од СиО) секоја година и да врши упатување кон индикаторите дефинирани во оваа Стратегија, како и кон активностите предвидени во горенаведените институционални акциски планови.

Освен тоа, како дел од спроведувањето и следењето на Стратегијата ќе се промовира и *вклучувањето на граѓанскиот сектор и донаторите од меѓународната заедница*, вклучително и на Европската Унија, со што на овие клучни партнери ќе им се овозможува да спроведуваат анкети за истражување на перцепцијата на јавноста и задоволството на корисниците, да вршат набљудување на предистражната постапка и на судењата, следење на раководењето со судството, истражување за еднообразноста на праксата, проценки на ефектите и анализи на недостатоците на предло -законодавните и другите регулаторни иницијативи, други советодавни активности, активности за подигнување на информираноста и развој на капацитетите. Така со Стратегијата не само што ќе се предвиди сеопфатен систем за СиО што ќе содржи интерни и екстерни ревизиски механизми (ОГС, донаторска заедница), туку исто така ќе подразбира и вистинско партнерство меѓу државните, граѓанските и меѓународните чинители во реформирањето на македонскиот правосуден сектор поконкретно и негово приближување кон стратешката цел за евро -интеграција општо земено.

Поглавје 1 Судство

Во насока на зајакнување на судството во однос на другите гранки на власта, акцентот треба да биде ставен на зајакнување на стратешкото планирање, финансиските и комуникациските капацитети на системот на управување на судството. Процесот неизбежно ќе бара значителни регулаторни и институциски иницијативи, кои ја надминуваат краткорочната перспектива. Со тоа, органите задолжени за стратешко планирање и регулаторен развој, буџет и финансиски менаџмент, квалитет и перформанси за управување, етиката и дисциплината (итн.) ќе бидат зајакнати како на стратешко така и на оперативно ниво, за да се овозможи судството да биде ефективно и да зборува на еден глас кога се работи за законски иницијативи кои директно влијаат врз управувањето со правосудството, овозможувајќи соодветно обезбедување и распределба на финансиски ресурси и комуникација со јавноста. Понатамошни чекори кон зацврстување на сите буџетски и јавни капацитети за финансиски менаџмент на судството, ќе се преземат по пат на воспоставување посветени финансиски единици оформени во сите судови во рамките на одредено апелационо подрачје. Меѓу останатите резултати, транспарентноста во функционирањето на судството ќе се обезбеди преку олеснет пристап и информации достапни за јавноста и медиумите за судските рочишта, состаноци и останати релевантни постапки. Овие промени треба да направат големо влијание врз начинот на кој судството ќе ги гради односите со другите гранки на власта и општеството во целина.

Подобрување на компетентноста во судството ќе биде поттикнато по пат на реформи на системот за управување со перформансите и зајакнување на системите за почетна и континуирана обука, особено преку зајакнување на капацитетите на Академијата за судии и јавни обвинители (АСЈО). Во случај на упразнето судиско место ќе се спроведуваат огласи за избор на судии и тоа за секое судиско место врз основа на новиот систем за управување со перформансите, но во исто време да се запази постапката за оценување на судиите врз основа на критериумите на транспарентност, заслуги и постигнат успех во службата. Ќе биде поставен ефикасен механизам да се спроведе она што е планирано, резултатите, оценувањата на судиите и судовите, ќе се врши оценка на општото мислење од страна на судството за имплементација на политиката на квалитет и постапувањето по поединечните предлози и претставки. Згора на тоа, истражување за задоволството на корисниците ќе се користи како дел од новиот систем за управување со перформанси, на тој начин овозможувајќи на јавноста да има анализа за тоа како судството ја оценува неговата ефикасност. Исто така се предлагаат механизмите преку кои ќе се постигне поголема воедначеност на судската пракса преку зајакнати истражувања и анализа на капацитетите на повисоките судови.

Развојот и усогласувањето на високите стандарди на однесување и етичките принципи - и транспарентноста во информирањето на јавноста - обезбедува витална основа за спроведувањето на правдата, и ги заштитува лицата од судството од несоодветно влијание, додека, исто така, поттикнува доверба кај јавноста. Предвидени се различни пристапи за да се подобри постојната етичка и дисциплински рамка, правејќи ги јасни правилата за судиите и за пошироката јавност, и при тоа во текот на дисциплинската постапка почитувајќи ги сите права на судијата, кои се однесуваат на правично судење согалсно ЕКЧП. Покрај тоа, ќе се преземат чекори за ефективна истрага за дисциплинските мерки, со што би се помогнало справувањето и спречувањето на било можни злоупотреби или недостаток на одговорност од страна на судството. Механизмот ќе обезбеди поголема јасност, предвидливост и постојано следење на примената на етичките и дисциплинските правила, особено правилата кои се однесуваат на спречување на судирот на интереси и корупцијата. Други важни алатки за да се зголеми одговорноста лежат во разгледување на прашањето на судскиот имунитети (истовремено обезбедувајќи заштита од прекумерен притисок или злоупотреба), како и зајакнување на

механизмот на објавување на изјавите за приходи, средства и расходи. Потребно е соодветно разгледување на надлежностите со цел да се справат со постарите случаи , и да обезбедат поголема еднообразност на судската пракса.

Покрај тоа, информатичките технологии кои се на располагање како клучни алатки за подобрување на пристапот во судството и ефикасноста на судовите и управувањето со предметите. Напорите за зајакнување на капацитетите на е - правда на судовите ќе се фокусира на внатрешни (системи за управување со предмети) и надворешни (веб -сајтови) информациски системи (ИС), барајќи поголема интероперабилност на судовите со другите органи на власта. Зголемувањето на употребата на е- правда ќе им овозможи на корисниците да аплицираат до судот, плаќаат судски услуги, учествуваат во постапката и да ги добијат сите релевантни документи по електронски пат. На судиите, ќе им се овозможи практичен и ефикасен начин за целосно управување и следење на предметите по електронски пат, што ќе овозможи поефикасно управување со ресурсите и ќе се зголеми продуктивноста.

ПОГЛАВЈЕ 1								
СУДСТВО								
Потпоглавје 1.1								
Унапредување на независноста и транспарентноста								
Дејствие	Краен рок за имплементација			Критериуми за реализација			Буџет (Износ во МКД)	
	Крај на 2016 г.	Крај на 2018 г.	Крај на 2020 г.	Производ	Одговорно тело/Начин	Исход	Државен	Друг
Интервентно поле 1.1.13 Зголемување на независноста преку урамнотеженост помеѓу легитимитетот и ефикасноста во институционалната поставеност на раководните структури за судството								
1.1.1.1	Сè поголема рамнотежа помеѓу должностите и надлежностите во раководењето со судството			1. Ревидирана е регулаторната рамка за институционалната поставеност на раководството за судството	Судскиот совет (СС),Врховниот суд (ВС) Советот на судската служба (ССС), МП, Собранието/ Одлуки, изменети и дополнети, закони и правила	Јасно е определена надлежноста на раководните тела за судството во гарантирањето и заштитата на независноста на судството (структурната независност) и на судиите (функционалната независност) - СС се наоѓа на врвот во креирањето и спроведувањето на сите политики за судството;зајакната е улогата на ССС и на останатите раководни тела за судството - Постои соодветна застапеност на претставниците на судството (обвинители, адвокати, итн) во составот на соодветните независни раководни тела на другите клучни чинители од сектор правда .		
			2. Ревидирана е регулаторната рамка за да поттикнува повеќе инклузивна застапеност на судството во рамките на независните раководни тела на другите институции од секторот Правда	СС, ВС, ЈО, Адвокатска комора, МП, Собранието / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Оневозможено е секако можно влијание при изборот, „разрешувањето на судиите и унапредувањето на судиите			

				3. Разработени правила за назначување и разрешување на суди, со стриктни лимити на влијанија на другите власти врз судството.	Судскиот совет (СС), Врховниот суд (ВС) Советот на судската служба (ССС), МП, Собранието/ Одлуки, изменети и дополнети, закони и правила			
Интервентно поле 1.1.23 Големување на независноста и транспарентноста преку стратешко планирање, регулаторен развој, буџетско и финансиско управување, односи со јавноста (ПР)/комуникација								
1.1.2.1	Развој на капацитети за стратешко планирање и регулаторен развој			1. Потполно оперативна единица за стратешко планирање	СС / Одлука, извештаи	- Интерните и екстерните механизми за следење и оценување (СИО) и ревизиските извештаи сведочат за задоволителниот степен на спроведување на Поглавјето за судството од Стратегијата за реформа на правосудниот сектор (СРПС), како и за адекватниот степен на буџетски и финансиски ресурси за ефективно промовирање на независноста, отчетноста и компетентноста на судовите и судиите - Судството обезбедува редовен и конструктивен придонес во креирањето на политиките поврзани со реформата во правосудниот сектор - Примена на статистички и емпириски пристап во креирањето на политиките за судството - Примена на квантитативни и квалитативни алатки за следење и оценување при интерната евалуација на спроведувањето на политиките за судството		
				2. Во СС поставени се вработени за постапување по прашања за стратешко планирање	СС / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука			
				3. Изработени се, доставени и редовно се ажурираат прирачници и модули за едукација за стратешко	Академија за судии и јавни обвинители (АСЈО), СС / Одлуки, обуки, публикации			
				4. Изработени се и доставени годишните извештаи за судството	СС / Одлуки, извештаи			
1.1.2.2	Развој на капацитети за буџетско и финансиско управување			1. Потполно се оперативни посебни финансиски единици (под покровителство на апелационите судови), надлежни за формулација на буџетски барања коишто ги опслужуваат сите судови во рамките на апелационото подрачје	Судско Буџетски совет (СБС) СС / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука	- Хармонизиран пристап и зајакнување на ниво на апелационите подрачја на капацитети за буџетско планирање и формулирање на буџетот за судството - Унификација на буџетскиот систем на судовите - Методологии за програмско буџетирање и буџетирање засновано врз успешноста во работењето (продуктивноста) со примена на индикатори за работењето во формулирањето на судскиот буџет и во процесите на имплементација - Поактивно користење на алатките за е- правда, за информациските системи, на истражувањето и анализата, како и на и на пристапот заснован		

				2. Изработени се, доставени и редовно се ажурираат прирачници и модули за едукација за буџетско и финансиско управување	СБС, АСЈО, СС / Одлуки, обуки, публикации	врз докази со цел оправдување на буџетските потреби - Зголемената ефективност во наплатата на судските такси се користи за буџетирање на судовите - Зголемен е квалитетот на управувањето со јавните финансии (ПФМ) од страна на судството, значително намалување на заостанатите плаќања на судовите кон комуналните претпријатија, давателите на поштенски, правни и други услуги - Воспоставен единствен процес за јавни набавки врз основа на хармонизирана проценка на потребите на сите судови		
				3. Оперативни наплатни терминали и алатки за онлајн плаќање во сите судови	СС / Одлуки, хардвер и софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи			
1.1.2.3	Развој на капацитети за ПР/комуникација			1. Оперативна е канцеларијата за односи со јавност (медиумите) на СС	СС / Одлуки, извештаи	- Воспоставени се и редовно се употребуваат каналите за интерна комуникација меѓу СС и другите раководни тела за судството, меѓу раководните тела за судството и судовите и меѓу судството/судовите и судиите/службениците; - Воспоставени се и редовно се употребуваат каналите за екстерна комуникација меѓу судството/судовите и другите државни/недржавни чинители во правосудниот сектор; раководните тела за судството даваат доследна реакција во име на дејноста кон сите обиди за мешање во независноста, како и за промовирање на интересите на дејноста - Преку лицата за односи со медиумите, раководните тела за судството даваат доследна реакција кон сите обиди за мешање во независноста, како и за промовирање. - Јасни, предвидливи и применливи услови за пристап и учество на јавноста во седниците на СС, навремена претходна најава на дневниот ред на седниците, јавност на одлуките на СС - Се применува индивидуализиран пристап во комуникацијата со корисниците на судовите во зависност од нивната категорија (возраст, образован степен, социјален/правен статус, итн.) - Во рамките на системот на кариера кариера при унапредувањето на судиите креирани се критериуми кои ги стимулираат судиите да учествуваат во спроведување на истражувања, пишување статии, вршење на едукативни активности и ангажирање во други социо-образовни активности		
				2. Потполно е оперативен центарот за печат при СС	СС / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука			
				3. Определени се лица за односи со медиумите во канцелариите на односи со јавност на ниво на апелационите подрачја	СС / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука			
				4. Изработени се, доставени и редовно се ажурираат прирачници и модули за едукација за комуникација	АСЈО, СС / Одлуки, обуки, публикации			
				5. Изработени се и се применуваат деловници од страна на СС за сите прашања за односи со јавноста	СС / Одлуки, прирачници			
				6. Се организираат редовни посети на судовите за ученици, студенти и други групи	СС, Судовите / Одлуки, извештаи			
				7. Соопштенија за печатот/брифинзи во судовите по разгледување на високопрофилни предмети	СС, Судовите / Одлуки, извештаи			

				8. Потполно е оперативна мрежата за европска и меѓународна соработка	СС, Судовите / Одлуки, меморандуми за соработка, конференции, стажирање	- Редовно се употребуваат анкетите за истражување на задоволството на корисниците од страна на надлежните судски органи за мерење и унапредување на квалитетот на услугите - следење и примена на стандардите и редовно користење на а искуствата на меѓународните правосудни тела и организации		
--	--	--	--	--	---	---	--	--

Потпоглавје 1.2

Унапредување на компетентноста

Интервентно поле 1.2.13 Големување на компетентноста преку унапредено управување со кариерата и работењето

1.2.1.1	Развој на стандарди за работата и системи за евалуација поврзани со кариерата на сите судии и вработени во судовите			1. Одобрена е Рамката за евалуација на работата на судот (ЦПЕ), хармонизација на стандардите за работа за сите судови	СС / Одлуки, извештаи, прирачници	<ul style="list-style-type: none"> - Редифинирани се целите за целото судство/посебни судски надлежности, конкретен суд, судија, службениците во судовите - Главен акцент е ставен на квалитетот на правосудството во управувањето со перформансите - Воведени се квантитативни и квалитативни меѓусебно поврзани и споредливи критериуми за работењето за сите судии, судови и раководни тела за судството за да го контролираат и мерат работењето имајќи ги предвид пошироките стратешки рамки - Систем на кариера и управување со работењето заснован врз заслуги и резултати - Постапките за пополнување на конкретно работно место се засновани врз јасни, транспарентни и објективни критериуми - Дефинирани се надлежностите на раководни тела за судството задолжени за кариерата, управување со работењето и дисциплинска одговорност - Хармонизирани и автоматизирани се процесите со примена на алатки за истражување и анализа и управување со ризици за сите прашања поврзани со кариерата и управувањето со работата - Лесно пристапна и доследна е праксата на раководните тела за судството во врска со прашањата за кариера и управување со работата - Редовно се употребуваат анкетите за истражување на задоволството на корисниците од страна на раководните тела за судството и судовите за мерење и унапредување на системот за управување со работата 		
				2. Ревидирана е политиката за квалитет и проширени се стандардите за работењето според ЦПЕ	СС / Одлуки, извештаи, правилници, прирачници			
				3. Извршена е специјализација на судиските и другите работни места врз кои се засноваат критериумите за нивно пополнување во секој судна ЦПЕ	СС / Одлуки, извештаи, правилници, прирачници			
				4. Пилот-проект за новиот систем за управување со работењето во сите судови	СС / Одлуки, извештаи			
				5. Ревидирани се пишаните правила за избор (на секое судиско место), прераспределба (трансфер во друг суд) и унапредување врз основа на искуството од пилот-проектот со јасни, транспарентни и објективни критериуми и процедури	СС, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила, извештаи, правилници, прирачници			
				6. Се изработуваат извештаите од истражувањата и анализите и проценките на ризиците врз основа на статистиката преку употреба на новиот софтвер за ЧР	СС / Извештаи			
				7. Редовно се спроведуваат анкети за испитување на задоволството на корисниците во сите судови како дел од новиот систем за управување со работењето	СС / Одлуки, извештаи			
				8. Се изработуваат, доставуваат и редовно се ажурираат прирачници и модули за едукација за	АСЈО, СС / Одлуки, обуки, публикации			

					системот за управување со работењето				
1.2.1.2	Развој на интерен надзорен механизам				1. Воспоставена е регулаторна рамка за улогата и надлежностите во рамките на системот за поведување дисциплинска постапка на судските инспектори	СС, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Ефективен интерен надзорен механизам што врши планирано следење на резултатите и активностите поврзани со работењето на судовите и судиите, евалуација од судството врз спроведувањето на неговите политики за квалитет/систем за управување со работењето, истражува поединечни претставки - Мешавина од пристапи засновани врз разговор и мотивација/санкции кај системот за управување со работењето - Интегрирање и примена на управувањето со ризици како алатка за раководење и управување со судството		
				2. Редовно се изработуваат извештаи за проценка на ризиците со препораки за унапредување на раководењето и управувањето со судството	СС / Одлуки, извештаи				
Интервентно поле 1.2.2 Зголемување на компетентноста преку унапреден систем за професионална обука									
1.2.2.1	Развој на систем за почетна обука (ПО)				1. Ревидирана е законската улога на АСЈО како носител на спроведувањето на почетната обука за судиите и јавните обвинители	АСЈО, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- понатамошно унапредување на капацитетите на АСЈО и судството за ефикасно планирање, подготовка и реализација на наставниот план за почетна обука - подобрување на практичниот пристап во презентација и обработката на темите преку решавање на конкретни случаи од праксата - ставање на поголем акцент на обработка на темите како што се правна аргументација и образложение на одлуките, етика и судир на интереси и јакнење на системот на интегритет кај судиите и обвинителите, развој на ораторски вештини согласно новиот ЗКП и ЗГП - редовно да се подобрува и збогатува постојаната листа на едукатори во кој се вклучени и едукатори од сите апелациони подрачја и од сите инстанции на правосудството и меѓународни експерти		
				2. Задолжителниот период на ПО е хармонизиран за судството и јавното обвинителство	АСЈО, СС, МП, Собранието / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила				
				3. Изработени се, редовно се ажурираат и се поставени во електронски библиотеки посебни наставни планови за ПО, како и курсеви за учење од далечина	АСЈО, СС / Одлуки, извештаи, публикации				
				4. Воведени се и се употребуваат механизми за утврдување на потребите од обука, проценка на капацитетот и квалитетот, како и автоматизирани алатки	АСЈО, СС / Одлуки, прирачници, софтвер, обуки				
				5. Воведен е и се применува систем за избор и подготовка на едукатори, како и пристапот „обука за обучувачи“ (ТОТ)	АСЈО / Одлуки, меморандуми за соработка, прирачници, софтвер, обуки				

1.2.2.2	Развој на системот за континуирана обука (КО)				1. Задолжителната КО за судиите и стручната служба во зависност од нивната улога и искуство	АСЈО, СС, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	<ul style="list-style-type: none"> - Се применува индивидуализиран пристап кон КО - понатамошно унапредување на капацитетите на АСЈО и судството за планирање, подготовка и реализација на програмата за континуирана обука самостојно и со учество на донаторската заедница - Примена на пристап заснован врз решавање на конкретни случаи од праксата. Во клучните области од континуираната обука се опфаќаат методи за толкување на правото, товар и формализирани стандарди на докажување во разните видови постапки, судската пракса како извор на право, аргументирање на пресуди, ораторски вештини, професионална етика и дисциплински прашања, информациски технологии, психологија, стратешко планирање, буџетско и финансиско управување, СИО, ПР/комуникација - Системот за континуирана обука е усогласен со тековните промени во законодавството - Организирана е континуирана обука за судиите и за другите правни професии (обвинители, адвокати, итн.), некои наставни планови и предмети се хармонизирани - Целосно и редовно се унапредува и збогатува постојаната листа на едукатори, вклучително и едукатори од апелационите подрачја, од сите инстанци на правосудството и меѓународни експерти регионот - Целосно и редовно се унапредува и збогатува студиските посети во ЕСЧП, ЕСП и во судските тела на земјите -членки на ЕУ - Информатичкиот систем за управување (ИС) на АСЈО е интероперабилен со системите на раководните тела за судството и со високообразовните институции (ВОИ) 			
					2. Се изработуваат, редовно се ажурираат и се поставуваат во електронски библиотеки посебни наставни планови за КО, како и курсеви за учење од далечина	АСЈО, СС / Одлуки, извештаи, публикации				
					3. Воведени се и се употребуваат механизми и автоматизирани алатки за утврдување на потребите од обука, за проценка на капацитетот и квалитетот.	АСЈО, СС / Одлуки, софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи				
					4. Воведен е и се применува систем за избор и подготовка на едукатори, како и пристап „обука за обучувачи“ (ТОТ)	АСЈО, СС / Одлуки, меморандуми за соработка, прирачници, обуки				
					5. Потполно се оперативни мрежата за европска и меѓународна соработка, како и спогодбите за соработка со судските тела од ЕУ	АСЈО, СС / Одлуки, Меморандуми за соработка, конференции, стажирање				
Интервентно поле 1.2.3 Унапредување на еднообразноста на праксата										
1.2.3.1	Развој на алатки за истражување и анализа со цел да се олеснува еднообразната пракса				1. Потполно се оперативни единиците за истражување и анализа во ВС и во апелационите судови	ВС, Апелациони судови (АС) / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука	<ul style="list-style-type: none"> - Постојана комуникација, меѓу единиците за истражување и анализа на судовите, АСЈО и ВОИ; законодавните и јуриспруденциските развојни активности се спроведуваат како што е предложено во истражувачките трудови, анализите на недостатоците и извештаите од оценката на ефектите - Алатки за пребарување врз основа на клучен збор лесни за користење на веб -страниците на судовите коишто ќе овозможуваат да се пребарува судската пракса и законските акти со 			
					2. Договори за соработка меѓу судовите (единиците за истражување и анализа),	ВС, АС, АСЈО, ВОИ / Меморандуми за				

				АСЈО и високообразовните институции (ВОИ) за иницијативи за размена на истражувачка работа од областа на судската пракса	соработка, одлуки, извештаи	врски до праксата на ВС и на повисоките судови во врска со конкретен законски акт - Редовно се употребува интернет форумот за судиите и другите онлајн ресурси од судството, при што им се овозможува да разменуваат мислења за судската пракса, примена на правото, информации и материјали за обуки, конференции, семинари - Обврзувачката природа на судската пракса на ЕСЧП, се потврдува во одлуките од судовите при нивната примена на толкувања на законодавството веќе дадени од страна на ЕСЧК, ВС, УС и ВУС во претходни предмети (среднорочен исход);		
				3. Редовно се изработуваат истражувачки и аналитички трудови што ги дефинираат разликите меѓу законските акти и праксата и даваат препораки за унапредување	ВС, АС, АСЈО, ВОИ / Публикации, извештаи			
				4. Ревидирана е регулаторната рамка за јавност на судските одлуки и на убедителната/обврзувачката природа на судската пракса на ЕСЧП, Уставниот суд (УС), Врховниот суд (ВС) и Вишиот управен суд (ВУС)	СС, МП, Собрание, УС, ВС, ВУС /Одлуки, изменети и дополнети закони и правила			
				5. Потполно се оперативни интранет и веб- страниците на судовите, електронската дата база за судска пракса на судовите и на пребарувачите ¹	ВС, СС, МП / Одлуки, хардвер и софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи			
				6. Развој на Софтвер за следење на одлуките на пониските судови, вклучително по видови на случаи и статистика	ВС, СС, МП / Одлуки, хардвер и софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи			
				7. Ревидирана е регулаторната рамка за обжалување на одлуките на судовите со цел воедначување на судската пракса	СС, МП, Собрание, УС, ВС, ВУС /Одлуки, изменети и дополнети закони и правила			
1.2.3.2	Систематизација на закони, подзаконски акти и пракса			1. Систематизирана база на податоци на законски акти во место	ВС, ВУС, МП, ТКИСС, Парламентот / анализа на недостатоците,	- Објавување на консолидирани верзии на домашното законодавство, тековни и историски законски одредби, обезбедување на редовно ажурирање на тековните консолидирани закони во целост и навремено		

¹ Слични производи се наоѓаат и во Поглавјето 3 (Пристап до правдата и транспарентност).

					<p>одлуки, софтвер (интранет и интернет) алатки за вкрстено - поврзување и консолидирање</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Вкрстено -поврзување на структурни делови на различни правни документи (членови, параграфи) - Внатрешни вкрстувања помеѓу структурни делови на различни правни документи (членови, параграфи) - Класификација на законските акти во врска со предметот на регулирање, правно дејство, тип и други релевантни критериуми - Создавање на пречистени текстови на законските акти - Судските одлуки инкорпорирани во законодавната информативна база на податоци, воспоставување на хиперлинкови со законски акти и структурни делови на правни документи наведени во нив - Вкрстено- поврзување помеѓу судските одлуки, поврзување на различни случаи со хомогени предмети; поврзување на различни судски одлуки во истиот правен спор (податоци кои треба да се користат за анализа на ефикасноста на судството) - Универзална правна класификација на сите судски одлуки, што укажуваат на нивната припадност на одредени видови - Одредување на "нивото на важност "на одлуките на Врховен суд и одлуките на повисоките судови кои формулираат суштински принципи на примена и толкување на законот и да се создаде листа на доверливи релевантните одлуки на пониските судови кои ја подржуваат или објаснуваат судската пракса на повисоките судови - Професионалните и општите корисници имаат практичен и ефикасен пристап до базата на податоци на законите и судската пракса со user-friendly алатки за пребарување - Способноста за истражување и анализа дозволува пребарување по слободен текст ,пребарување по повеќе критериуми, филтрирање на резултатите на неколку начини, вклучително и типот на содржината, надлежноста и предметот 		
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Потпоглавје 1.3

Зголемување на отчетноста

Интервентно поле 1.3.13 **Зголемување на отчетноста преку унапредување на рамката за етичка и дисциплинска одговорност**

1.3.1.1	Изработка на рамка за етичка одговорност			1. Потполно е оперативен Етичкиот комитет при СС	СС / Одлуки, извештаи	<ul style="list-style-type: none"> - Постои етичка рамка за судиите и за стручниот кадар во судовите со јасни и предвидливи материјални барања, јавно е достапна и има доследна пракса за нивната примена - Институционализиран е принципот на функционална (лична, процесна) независност на судијата што постапува по конкретен предмет од другите судии - Институционализирана е должноста за непристрасност на судијата - Разграничени се во пракса етичките барања (позитивни принципи на однесување) од дисциплинските правила (негативни забрани) - Појаснети се во пракса системските или тешките повреди на етичките барања што се основ за поведување дисциплинска одговорност 		
				2. Во СС постои дедициран кадар што постапува по етички и дисциплински прашања	СС / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука			
				3. Редовно се ажурира Кодексот на судиска етика	СС/ Одлуки			
				4. Редовно се ажурираат Правилата за однесување на стручната служба	СС, ССС / Одлуки			
				5. Се изработуваат, редовно се ажурираат и им се доставуваат прирачниците и едукативните модули за етичка рамка на судиите и судовите	СС, ССС / Одлуки, обуки, публикации			
1.3.1.2	Изработка на рамка за дисциплинска одговорност			1. Се назначува кадар да постапува по дисциплински прашања	СС / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука	<ul style="list-style-type: none"> - Поставени се јасни, предвидливи и применливи основи за дисциплинска одговорност, како и за разрешување. -Реформиран СС, вклучувајќи правила и процедури за избор на членови, статус на членовите, мандат на членовите, дисциплинска постапка и постапка за разрешување на судии - Постои достапна, аргументирана и доследна пракса кај СС во врска со етичките и дисциплинските прашања - Дефинирани се делокругот и опсегот на <i>mens rea</i> (намера, небрежност, итн.) и сфаќањата на предизвикана штета за цели на утврдување на дисциплинска одговорност (со појаснување на потребата за нивно кумулативно или поединечно разгледување) - Примена на принципот на пропорционалност при разрешувањето како најтешка дисциплинска санкција во правото и праксата; проширена е листата на други дисциплински санкции, вклучително и опомена, јавна опомена, парична 		
				2. Целосно оперативен Совет за утврдување на фактите и дисциплинска постапка против судиите	СС / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука			
				3. Ревидирана е регулаторната рамка за материјалните дисциплински правила и правила за разрешување на судии , процедури и за телата надлежни да постапуваат по дисциплински предмети и разрешување на судии	СС, МП, Собрание /Одлуки, закони и правила изменети и дополнети			

				4. Изработени се, доставени се и редовно се ажурираат прирачници и едукативни модули за дисциплинската рамка	СС / Одлуки, обуки, публикации	казна, обврска за посетување континуирана обука, објавување на истражувачки трудови, итн. - Се применува принципот на сразмерност при одлучувањето дали и која дисциплинска санкција треба да се изрече -Реформа на системот за професионална оценување на судиите, да вклучува не само квантитативни критериуми, туку и квалитативни, како на пример јасност и добро образложение на пресудите или ниво на специјализација. - Предвидени се казни и други практични последици поради непосетување на континуирана обука - Предвидена е една постапка за сите дисциплински предмети - Целосни гаранции за правичноста на постапката во дисциплинските предмети пред раководните тела за судството; дефинирано е правото на пристап до дисциплинскиот предмет за засегнатиот судија или службеник, опсегот и степенот на обврската за обезбедување информации на трети лица и на јавноста во врска со дисциплинските предмети во тек		
			5. Потполно е оперативен онлајн системот за поднесување претставки против судиите	СС / Одлуки, софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи				
			6. Се објавува и анализира статистиката за дисциплинските предмети во годишните извештаи на судството	СС / Извештаи				
1.3.1.3	Развој на интерни и екстерни надзорни механизми			1. Постои регулаторна рамка за улогата и надлежностите на органите надлежни за покренување на дисциплинска постапка, за водење на истрага и за одлучување за ирзрекување на дисциплинска мерка внатрешната контрола на СС ²	СС, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Оптимизирана е институционалната рамка за интерниот надзор, постои баланс кај нејзините надлежности - Постои ефективен механизам за истражување на предмети, разгледување на претставки од поединци за дисциплински предмети и примена на антикорупциски мерки во рамките на судството - Постои мешовит пристап во внатрешниот надзор заснован врз разговори и мотивација/санкции - Се предвидуваат јасни, предвидливи и применливи исклучоци во системот на случајна распределба на предмети и се пропишува постапка за повторна распределба по случаен избор доколку се јави ваков исклучок		
			2. Ревидирана е регулаторната рамка за (автоматската) распределба на предмети по случаен избор	СС / Одлуки				
			3. Достапни се на интернет годишните декларации за имотната состојба на сите судии	СС, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила, извештаи, публикации				

² Сличен исход се предвидува и во Потпоглавјето 1.2 (Надлежност), Активност 1.2.1.2

**Потпоглавје 1.4
Зголемување на ефикасноста**

Интервентно поле 1.4.1 Зголемување на ефикасноста преку рационализација на хоризонталната и вертикалната надлежност во сите видови на процеси

1.4.1.1	Оптимизација на судската мрежа и рационализација на судската надлежност				1. Ревидирана е процесната регулаторна рамка за сите видови постапки, при што се промовира ефикасност при постапувањето по предметите	СС, ВС, ВУС, МП, Собрание на РМ / Одлуки, закони и правила	- Оптимизирана е судската мрежа откако е извршена темелна анализа на недостатоците и проценка на ефектите, при што земено е предвид да се изврши рамнотежа меѓу ефикасноста и правичноста		
					2. Ревидирана е регулаторната рамка за судската надлежност во граѓански/трговски, управни и кривични предмети.	СС, ВС, ВУС, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- - Хармонизирани се процесните регулативи за спорови со доминантни елементи од јавното право (вклучително и граѓански и трговски спорови) - Во казненото право се прави појасна дистинкција меѓу прекршоците и кривичните дела и тоа влијае врз соодветните постапки - Со процесните правила се промовира ефикасност, како и скратеност на постапките за мали и неспорни тужби, (одредени) управни дела и прекршоци - Со прекршоците се постапува преку поедноставена постапка- Некои аспекти од процесите не се регулираат повеќе со закони, туку со деловник и праксата на Врховниот суд (ВС) (пр. за прашања на допуштеност на тужбите, известувања, организација на рочиштата, итн.), како и преку праксата на пониските судови (пр. во случаи на утврдување на критериумите за одобрување или одбивање на дозволата за жалба). - Со системите за управување со работата редовно се вчитуваат податоци во врска со бројот на предмети и продуктивноста, поставените цели, нивно мерење, предлозите за приспособување на буџетот и понатамошен развој на политиките во врска со организацијата на судовите, институционализиран е пристапот заснован на аргументи кон сите структурни реформи во судството.		
					3. Ревидирана е регулаторната рамка за организацијата на судовите. Оптимизирана е судската мрежа.	СС, ВС, ВУС, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила, извршени се буџетски резерви, подготвени се и се применуваат нови органиграми, описи на работно место и планови за распределба			
1.4.1.2	Развој на системот на жалби за да се урамнотежи пристапот до правдата и ефикасноста/едно				1. Ревидирана е регулаторната рамка за улогата судот и судската пракса во допуштањето и испитувањето на предметот во сите инстанции	СС, ВУС, Апелационите судови, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- - Не се изработува по автоматизам судска одлука со целосно образложение или преписи од рочишта, туку само на барање на странката; се воведуваат такси за изработка на одлука или препис; се воведува концептот „најдобар напор“ за да се изрекуваат процесни последици врз пасивната или несовесната страна		

образноста на праксата ³				2. Ревидирана е регулаторната рамка за законските изземања од жалбена постапка (во втор и трет степен) во граѓански и управни спорови.	СС, ВУС, Апелационите судови, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Постои можност да се повлече или прекине жалбата во секоја фаза - Жалбата не го одложува по автоматизам извршувањето во граѓанските и управните спорови. - Воведено е задолжително застапување од адвокат во втор степен кај сите видови предмети што опфаќаат само правни прашања или кај предмети со значителна парична вредност; задолжително застапување од адвокат во трет степен. - Жалитетот застапуван од адвокат во сите видови процеси мора да доставува подетално образложение во рамките на одреден рок во случај на крајно неаргументирана жалба (без наведени правни или фактички основи.		
				3. Ревидирани делови од граѓанската постапка кои се однесуваат на жалбата	СС, ВУС, Апелационите судови, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Во жалбените и управните жалбени постапки се наплаќаат поскапи судски такси отколку во прв степен; се исклучуваат од жалба тужби од мала вредност и некои категории на спорови; се бара дозвола за жалба во сите други граѓански и управни предмети - Во кривичните постапки се воведува вонреден правен лек за Спогодбите до Врховниот суд - Во кривичните постапки се бара консолидирање на аргументите на обвинителството во една жалба, а не во посебни жалби (според предмет, виш обвинител, итн.) - Се намалуваат правата на третите лица да интервенираат во жалба во сите видови постапки, како и на жртвите во кривичните постапки		
				4. Ревидирана е регулаторната рамка за опсегот и постапката на испитување предмети во втор и трет степен во граѓански и управни спорови. Јасно е разграничен опсегот на ревизија на фактички и правни прашања во законите, праксата и теоријата, како и на прашањата за службените овластувања на повисокиот суд и извршувањето на судиската дискрециона моќ.	СС, ВУС, Апелационите судови, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Се воведува концептот на „најдобар напор“ во сите видови постапки за да се намали фактичкиот и правниот опсег на жалбената ревизија на претходните наводи на странката; судот има на располагање алатки за санкционирање на странката што ги задржувала доказите. - Концептот „интересот на правдата“ се дефинира за да се ограничи фактичката или правната истрага од второстепениот суд по службена должност;		
				5. Ревидирана е регулаторната рамка за законските изземања од жалбена постапка (во втор и трет степен) во кривичните процеси.	СС, ВУС, Апелационите судови, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила			
				6. Ревидирани делови од граѓанската постапка кои се однесуваат на жалбата	СС, ВУС, Апелационите судови, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и			

³ Види исто Потпоглавје 2.3 подолу за одредени принципи за реформа на системот на жалби во кривичната постапка од аспект на принципите на правичност и правата на одбраната.

					дополнети закони и правила	- Судиската дискрециона моќ при одлучувањето по жалба подлежи на тестот на „разумност“. - Повторното целосно сослушување на веќе изведени докази и повторниот распит на сведоците во жалбената постапка се дозволуваат само во ограничен број на предмети (сериозни повреди во утврдување на фактите и правото од понискиот суд) - Не се воведуваат нови докази во жалбената постапка. - Можностите за воведување на нови правни аргументи во жалбената постапка се многу ограничени (критериуми за „последична тужба“ во граѓански постапки, итн). - Жалителите во оригиналната жалба имаат обврска посебно да се наведат фактичките и правните аргументи, и тоа во жалбена матрица.		
				7. Ревидирана е регулаторната рамка за опсегот и постапката на испитување предмети во втор и трет степен во кривичните процеси. Јасно е разграничен опсегот на ревизија на фактичките и правните прашања во законите, праксата и теоријата, како и на прашањата за службените овластувања на повисокиот суд и извршувањето на судиската дискрециона моќ.	СС, ВУС, Апелационите судови, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- На судот не му се наметнува законски утврден временски рок во врска со постапувањето во кој било предмет во кој било степен на надлежност (се заменува барањето за разумен рок“ кај донесување на одлука во жалбена постапка „што е можно побрзо“), освен во некои ограничени категории на предмети (за брзо ревидирање на времените мерки што се однесуваат на слободата или имотот, итн.) - Во случај на преиначување на пониската одлука како принцип не се враќаат предметите на повторно одлучување; се носи нова одлука во втор или трет степен; предметот се враќа на повторно одлучување само во вонредни околности што не може да се корегираат по жалба (сериозни процесни повреди во понискиот степен (нижтовност на писмената, неправилно застапување од адвокат по службена должност, незаконски состав, несоодветен суд, итн.) и само кога има потреба од опширно повторно оценување или изведување на нови докази).		
				8. Редовно се ажурираат процесните закони и другите регулаторни рамки за да се приспособи системот на жалби за сите видови на процеси кон една поголема рамнотежа меѓу пристапот и ефикасноста/поголемата еднообразност на праксата.	ВС, ВУС, Апелационите судови, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Не се дозволува враќање на повторно одлучување во случај на недопуштени докази или несоодветно оценување на доказите од понискиот суд. - Ревизијата во трет степен е од вонредна природа за сите видови на процеси; критериумите опфаќаат комплексни правни прашања, еднообразност на праксата, или „прашања од значителен јавен интерес“ и тие		
				9. Изработени, разделени и редовно се ажурирани прирачници и едукативни модули за новиот систем на жалби.	АСЈО, ВС, ВУС, Апелациони судови / одлуки, обуки, публикации			

							мора да се покажат и да се оправдаат за да се допушти жалбата во трет степен.		
Интервентно поле 1.4.2 Зголемување на ефикасноста и пристапноста на судовите преку унапредување на социо-економските услови и судските капацитети									
1.4.2.1	Развој на социо-економски услови во судството				1. Ревизија на регулаторната рамка за правата на судиите, другите професионални гаранции и социјална заштита на судството и на судскиот кадар	СС, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	<ul style="list-style-type: none"> - Судството и судскиот кадар добиваат разумен надомест и заштита преку висината на платата, бенефициите и осигурителните планови утврдени со закон во зависност од нивната улога, искуство и други јасни и објективни критериуми. - Судството и судскиот кадар можат да ги извршуваат своите функции во безбедно опкружување и имаат право, заедно со своите семејства, да бидат заштитени од државата. - Постојат делотворни механизми на жалба против непостапувањето на државата по своите обврски кон судството и судскиот кадар. 		
1.4.2.2	Развој на пристапноста и судските капацитети за корисниците на судските услуги				1. Унапредени капацитети и состојбата на судовите	СС, МП / Одлуки, физибилити студии, спроведени набавки	<ul style="list-style-type: none"> - Истражување на задоволството на корисникот ќе се користи како клучен фактор во одлучување за било каков развој на инфраструктурата во судовите - Проектиите за бараните капацитети на судовите и нивната предвидена структура поткрепени со докази од студии и рефлектирани во соодветните политики - Поголема примена на јавно -приватни партнерства во обезбедување на сите услуги на судовите - Поголема конкуренција меѓу различни даватели на услуги 		
					2. Ревизија на регулаторната рамка за јавно-приватно партнерство (ЈПП) во обезбедување на услуги на судовите	СС, МП / Одлуки, физибилити студии, спроведени набавки			
Интервентно поле 1.4.3 Зголемување на ефикасноста преку е-Правда									
1.4.3.1	Унапредување на користењето на информациски системи (ИС) за поголем развој на е- правда услугите				1. Потполно оперативен информациски систем за управување на судовите, вклучително и потполно оперативен електронски систем за управување со предметите, Потполно оперативна нова верзија на АКМИС (систем за управување со предметите)	СС, АСЈ, Судови/ Одлуки, меморандуми за соработка , Физибилити студија , Мастер план за имплементација, хардвер и софтвер, обуки, п рирачници, ревиз иски извештаи	<ul style="list-style-type: none"> - Потполно електронско управување на сите институционални функции - Потполно електронско управување и следење на предмети (пред повисоките инстанции), е- известување, е-покани, е-судења (во некои случаи), е-плаќања случајна распределба на предмети, аудио или видео снимање на сите рочишта, информациски систем со дата база за судска пракса за интерна употреба, информациски систем со дата база на законодавство - Со системите за управување со работата редовно се вчитуваат податоци во врска со приливот на предмети и продуктивноста, поставените цели, нивно мерење, предлозите за приспособување на буџетот и понатамошен развој на политиките во врска со организацијата 		
					2. Склучени се и се спроведуваат договори за услуги (СЛА)	СС, / Одлуки, меморандуми за соработка, извештаи			

				3. Потполно се оперативни кол центрите и <i>хелп-деск</i> службите на централно и регионално ниво	СС, / Одлуки, хардвер и софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи	на судовите, институционализиран е пристапот заснован на аргументи кон сите структурни реформи во судството -Потполно лиценциран систем за електронско управување со предмети, вклучувајќи ги и барањата за заштита на личните податоци (ЛП) и решенија за безбедност и за итни случаи -Интероперабилен ИС со државни органи и останати органи и институции- Лесни за користење веб -страници на судовите со пребарувачи што овозможуваат да се поврзува пребарувањето на законодавството со пребарувањето на судската пракса на ВС и на другите повисоки судови под конкретен законски акт - Автоматизирани или online системи за мерење на задоволството на корисниците.		
			4. Изработена е книга со стандарди за набавка на ИКТ производи и услуги	СС, / Одлуки, публикации				
			5. Потполно е оперативен информацискиот систем за управување на судовите (МИС) за централизирана контрола на прашањата поврзани со раководењето и управувањето (вклучително и посебен софтвер за човечки ресурси и електронско профилирање на сите судии и судски кадар). Воведени се и ефективно се употребуваат канали за интерна електронска комуникација за судството (раководни тела / судови / судии / стручна служба)	СС, АСЈО, Судови / Одлуки, меморандуми за соработка, физибилити студија, мастер план за имплементација, хардвер и софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи				
			6. Потполно оперативен е електронскиот систем за управување со предмети	СС, Судови / Одлуки, хардвер и софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи				
			7. Воведени се и ефективно се употребуваат каналите за електронска комуникација помеѓу судството и другите државни и недржавни чинители во правосудниот сектор.	СС, МП, ЈО, Адвокатска комора, Собрание / Одлуки, меморандуми за соработка, хардвер и софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи				

1. Анкетите за испитување за задоволството на корисниците (што се спроведуваат како дел од системот за управување со работата на судството или од надворешни набљудувачи) ја потврдуваат зголемената доверба во општеството во судството генерално, а особено во неговата независност и стручност (појдовна основа: 2016 г. - зголемување за 5%; цел за 2018 г. - зголемување за 15%; цел за 2020 г. - зголемување за 25%).
 2. Анкетите за набљудување на судењата спроведувани од надворешни набљудувачи покажуваат унапредување кај состојбата со правичноста на постапките во истиот суд, апелационо подрачје или судска надлежност (појдовна основа:
 3. Утврдено е годишно намалување од 10% во бројот на пресуди од ЕСЧП во однос на структурни повреди при судските одлуки (појдовна основа: релевантни пресуди од ЕСЧП изречени во 2015 г.; се земаат предвид само пилот пресуди или повторливи случаи).
 4. Годишно намалување во висина од 5% во бројот на предмети пред ЕСЧП коишто утврдуваат разлики во праксата на домашните судови при примената на домашното законодавство или кои утврдуваат повреди на независноста или непристрасноста на судот или на правичноста на постапката или на правата на одбраната или на условот за „разумен рок“ (појдовна основа: релевантни пресуди од ЕСЧП изречени во 2015 г.).
 5. Унапредено е спроведувањето на генералните мерки во поглед на пресудите од ЕСЧП изречени во врска со државата (појдовна основа: број на случаи во тек пред Комитетот на министри при Советот на Европа при што општите мерки се изрекуваат на крајот од 2015 г.; предлог за цел за 2018 г. - севкупно намалување за 15%, намалување на бројот на случаи подзасилен надзор за 25%; цел за 2020 г. - севкупно намалување за 25%; намалување на бројот на случаи под засилено надзор за 35%).
 6. Се утврдува годишно намалување од 20% од страна на КМ при СЕ кај неспроведувањето на индивидуални мерки од пресудите на ЕСЧП во врска со земјата (појдовна основа: 2016 г.).
 7. Се подобрува рангирањето на земјата во однос на разните релевантни меѓународни индикатори поврзани со работата на судството, како што се Индикаторите за владеењето и Индексот за владеењето на правото (институт на Светска банка), Извештајот за глобална конкурентност на Светскиот економски форум (СЕФ), ранг листата на Фридом Хаус, Проектот за светска правда (Индекс за владеење на правото), Транспаренси интернешенал (ЦПИ, итн.), Бертелсман Штифтунг Трансформацион Индекс (БТИ), Индексот на Светска банка за *Doing Business* (појдовна основа: 2015 г.).
 9. Во извештаите за напредокот од ЕУ, како и во разни други политички документи, се потврдува напредокот на земјата на полето на реформите во судството (појдовна основа: 2014-2015 г.).
-

Поглавје 2 Казнено- правен систем

Импулсот за реформа на кривично правниот систем зема замав со стапувањето во сила на новиот Закон за кривична постапка. Сепак, одредени предизвици за ефикасно спроведување на законската рамка постојат и понатаму. Особено, ЈО во моментот се соочува со неколку стратешки предизвици, околу институционалните реформи, обидувајќи се да се доближи до европските стандарди и најдобрите меѓународни компаративни искуства. Подобрувањето на независноста, компетентноста, одговорноста и ефикасноста на ЈО е од клучно значење во овој поглед. Треба да се зајакне независноста и на структурно ниво (во однос на другите институции) и на функционално ниво (на поединечните обвинители). Со цел да се одговори на овие предизвици, стратегијата, исто така, се фокусира на понатамошни реформи и појаснување на етичката и дисциплинската рамка, управувањето со перформансите, и системите за професионална обука на обвинители.

Исто така, во подобро рационализирање во кривичната постапка помеѓу спротивставените и инквизиторски пристапи наложува зголемување на правата на одбраната во фазите на претходната постапка и главната расправа, посилен капацитет за справување со сведоци, појасни и предвидливи процедурални правила и практики, вклучувајќи формални стандарди за докажување на вина, на ризик (за цели на притвор), конфискација и др.

Додека цврстите и сеопфатни политики за борба против корупцијата и организираниот криминал веќе се креирани со помош на претходните национални политики, оваа стратегија ќе даде дополнителен придонес за правосудниот сектор во напорите за спречување на корупцијата и борбата против организираниот криминал. Особено, ќе бидат развиени внатрешните механизми за зголемување на судството и обвинителството, како дел од институционалниот развој на овие две клучни засегнати страни. Покрај тоа, ќе се води сметка за развојот на институционалните капацитети на обвинителите за ефективно да ги водат истрагите за корупција и организиран криминал. Покрај тоа, поголема примена на истражување, анализи и управување со ризик и водење политики за откривање и спречување на криминалот ќе биде спроведена, заедно со поголема фактичка контрола на истражно-извршните служби од страна на обвинителството и подобрена меѓуинституционална соработка во откривање и спречување на криминалот на домашно и меѓународно ниво. Покрај тоа, ќе треба да се подобри материјалната и процесната законска рамка со цел да се доближи земјата до кривично правните законодавството на ЕУ, а особено до законската регулатива од областа на борба против организираниот криминал. Заеднички стандарди во материјалното и процесното казнено право, ќе ја олеснат судската соработка во кривичната материја, како и ќе изградат поблиска соработка со Европска правда, други ЕУ агенции и земји-членки.

Конечно, за унапредување на системот за управување со затворите е неопходно со цел да се постигне подобра рамнотежа помеѓу интересите за превенција од криминал, од една страна, и рехабилитација и ресоцијализација од друга страна. Овие интервенции треба да влијаат и вр сеопфатното подобрување на затворските услови и развојот на ефективни механизми за истрагата на лошо постапување. Освен тоа, недостатокот на индивидуализиран пристап до докази за превенција на криминалот, рехабилитација и ресоцијализација сведочи за не користењето на алтернативните санкции и мерки. Новиот Закон за пробација ги разгледува овие прашања, а предвидува 4 форми на условна казна: истражна-обезбедува информации и оценување на судството, надзор на сторителите во заедницата врз основа на судска наредба, пенитенцијарна пробација со подготовка на затворениците за отпуст, и условен отпуст со заштитен надзор. Оваа стратегија се фокусира на развојот од функционален модерен пробациски орган во согласност со европските стандарди и најдобри практики. За што е потребна ефективна соработка со судството, обвинителството и голем број на институции кои може да обезбедат соодветни услуги за рехабилитација и да се справуваат со сторителите, вклучувајќи ги министерството за здравство, внатрешни работи и социјална политика, локалните власти и граѓанските организации. Сеопфатниот институционален развој на пробацијата ќе бара подобрувања во регулаторната рамка, подобро управување и обучени човечки ресурси, напредна инфраструктура како што се канцеларии и информациски системи, современи методи за интервенција и процеси, како и увид во инспекцијата и ефикасноста на управувањето. Работен план ќе биде подготвен за да се идентификуваат потребните ресурси.

ПОГЛАВЈЕ 2									
КАЗНЕНО-ПРАВЕН СИСТЕМ									
Потпоглавје 2.1									
Зголемување на независноста, транспарентноста, компетентноста, отчетноста и ефикасноста на Јавното обвинителство (ЈО)									
Дејствие	Краен рок за имплементација			Критериуми за реализација				Буџет (Износ во МКД)	
	Крај на 2016 г.	Крај на 2018 г.	Крај на 2020 г.	Производ	Одговорно тело/Начин	Исход	Државен	Друг	
Интервентно поле 2.1.13 Зголемување на независноста и транспарентноста на ЈО преку развој на раководните капацитети									
2.1.1.1	Преиспитување на поставеноста на јавното обвинителство				1. Ревидирана е регулаторната рамка за раководниот систем на обвинителството, како и на Републичкиот јавен обвинител (ЈОРМЈОРМ) и на Советот на јавни обвинители (СЈО)	ЈОРМ, СЈО, МП, Собрание / Одлуки, закони и правила изменети и дополнети	- СЈО, независната структура за само-раководење на ЈО, е активно вклучен во изработката на политиките за обвинителството, со одлучувачка моќ на ЈОРМ во СЈО - Рационализирани се надлежностите на ЈОРМ и на СЈО во целокупното одлучување за ЈО, при што СЈО има одредена улога во изработката на политиките на полето на институционалното раководење и управување за ЈО, а ЈОРМ има примарна улога во изработката на политиките поврзани со примена на кривичното право и постапка од страна на ЈО - ЈОРМ има примарна улога на оперативно ниво во имплементацијата на сите политики и правила на ЈО - СЈО има адекватни кадровски и финансиски ресурси - Воспоставен е раководен систем за вработените во обвинителството - Постојат јасни и предвидливи критериуми и процедури за изборот и разрешувањето на ЈОРМ при што соодветно се зема предвид неопходната компетентност и личните квалитети - Институционализација на функционалната независност на обвинителите во надзорот/подреденоста и кај системите за распределба на предмети - Воспоставен е систем за специјализација во зависност од категориите на кривичните дела и други особености - Се предвидуваат јасни, предвидливи и применливи правила и исклучоци во системот за распределба на предмети		
2.1.1.2					2. Ревидирана е регулаторната рамка за надзор и хиерархиска подреденост, за распределбата на оперативните надлежности меѓу разните единици и за системот на доделување предмети во рамките на ЈО	ЈОРМ, СЈО, МП, Собрание / Одлуки, закони и правила изменети и дополнети			

	Развој на капацитети за стратешко планирање и регулаторен развој				1. Поставен е посебен кадар во СЈЈ и ЈО за постапување по прашања за стратешко планирање и регулаторен развој	СЈЈ, ЈОРМ / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука	<ul style="list-style-type: none"> - Интерните и екстерните механизми за следење и оценување (СиО) и ревизиските извештаи сведочат за задоволителниот степен на спроведување на Подпоглавјето за обвинителството од Стратегијата за реформа на правосудниот сектор (СРПС), како и адекватен степен на буџетски и финансиски ресурси за ефективно промовирање на независноста, отчетноста, компетентноста и ефикасноста на ЈО ЈО обезбедува редовен и конструктивен придонес во креирањето на политиките поврзани со реформата во правосудниот сектор - Примена на статистички и емпириски пристап во креирањето на политиките за обвинителството - Примена на квантитативни и квалитативни алатки за следење и оценување при внатрешната евалуација на спроведувањето на политиките за обвинителството - Примена на комплексни квантитативни и квалитативни методологии за СиО при интерното ревидирање на спроведувањето на сите политики за обвинителството -Годишните извештаи вклучуваат анализи на вкупна статистика водејќи сметка за институционалниот развој на практична и ефикасна примена на Законот за кривична постапка, употребата на специјални истражни мерки 		
					2. Изработени се, доставени се и редовно се ажурираат прирачници и едукативни модули за стратешко планирање и регулаторен развој	СЈО, ЈОРМ, АСЈО / Одлуки, обуки, публикации			
					3. Изработени се и доставени годишните извештаи за обвинителството	СЈО,ЈОРМ / Одлуки, извештаи			
2.1.1.3	Развој на капацитети за буџетско и финансиско управување						<ul style="list-style-type: none"> -Поголема финансиска независност на ЈО - ЈО доставува аргументирани буџетски барања при што се применува хармонизиран пристап и се зајакнуваат регионалните капацитети за буџетско планирање и формулирање - При формулирањето на буџетот на обвинителството и при неговата имплементација се применува програмско буџетирање (МТБФ) и методологии за буџетирање засновано врз работењето со примена на индикатори на нефинансиско работење - Поактивно користење на алатките за е-правда, информациските системи, истражувањето и анализата, како и на пристапот заснован врз докази со цел оправдувањето на буџетските потреби 		
					1.. Назначен е специјализиран кадар во СЈО и ЈО што постапува по прашања за буџет и финансиско управување	ЈОРМ, СЈО / Одлуки, договори описи на работно место, планови за распределба, обука			
					2 Потполно се оперативни посебните финансиски единици (под покровителство на подрачните ЈО), надлежни за формулирање на буџетски барања и им служат на сите ЈО во рамките на апелационото подрачје	ЈОРМ, СЈО / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука			
					3 Изработени се, доставени се и редовно се ажурираат				

					прирачници и едукативни модули за буџетско и финансиско управување		<ul style="list-style-type: none"> - Хармонизиран пристап и зајакнати регионални капацитети за буџетско планирање и формулирање - Зголемен е квалитетот на управувањето со јавните финансии (ПФМ) кај обвинителството, оптимизирано е користењето на поштенските, форензичките, правните и другите служби - Воспоставен е единствен процес за јавни набавки врз основа на хармонизирана проценка на потребите на сите сектори во обвинителството. 		
2.1.1.4	Развој на капацитети за ПР/комуникација				1. Потполно оперативна е службата за односи со јавноста при СЈО	JOPM, СЈО / Одлуки, договори описи на работно место, планови за распределба, обука	<ul style="list-style-type: none"> - Воспоставени се и редовно се користат каналите за интерна комуникација меѓу JOPM и СЈО; помеѓу JOPM и основните јавни обвинителства, и помеѓу JOPM и обвинителите/службениците; воспоставен е механизам за постапување по регулаторни и раководни прашања меѓу JOPM и СЈО - Воспоставени се и редовно се употребуваат канали за надворешна комуникација меѓу обвинителството и другите државни органи во правосудниот сектор; се дава доследна реакција од раководните тела за обвинителството во име на ЈО кон сите обиди за мешање во независноста, како и за промовирање на интересите на институцијата - Јасни, предвидливи и применливи услови за пристап и учество на јавноста во седниците на СЈО, навремена претходна најава на дневниот ред на седниците, јавност на одлуките на СЈО - Примена на индивидуализиран пристап во комуникацијата на ЈО со корисниците во зависност од нивната категорија (странка/застапник, возраст, образовен степен, социјален/правен статус, итн.) - Систем на кариера и управување со работата кај обвинителството што опфаќа мотивациски мерки за обвинителите со цел да се остварува почест контакт со јавноста преку публикации, спроведување истражувања, посета на образовни установи и при ангажирање во други социо- образовни активности - Редовна употреба на анкетите за истражување на задоволството на корисниците од страна на надлежните органи на ЈО за мерење и унапредување на квалитетот на услугите 		
					2. Единици (службеници) за односи со печатот во сите подрачни единици на ЈО	JOPM, СЈО / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука			
					3. Изработени се, доставени се и редовно се ажурираат прирачници и едукативни модули за ПР/комуникација	JOPM, СЈО, АСЈО / Одлуки, обуки, публикации			
					4. Изработен е пишан деловник, доставен е и се применува кај СЈО на сите седници	СЈО / Одлуки, прирачници			
					5. Редовни презентации од страна на обвинителите во образовните установи на разни нивоа	JOPM, СЈО, АСЈО / Презентации, публикации			
					6. Соопштенија за јавноста за предмети за кои има интерес во јавноста	JOPM, СЈО / Одлуки, извештаи			
					7. Потполно оперативна мрежа за европска и меѓународна соработка	JOPM, СЈО / Одлуки, Меморандуми за соработка, конференции, стажирање			

2.1.2.2	Развој на интерен надзорен механизам и управување со ризик				1. Воспоставена е регулаторна рамка за надзор врз квалитетот	ЈОРМ, СЈО, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Ефективен интерен надзорен механизам што врши планирано следење на резултатите и активностите поврзани со работењето на судиите и јавните обвинители, евалуација од страна на обвинителството врз спроведувањето на неговите политики за квалитет/систем за управување со работењето, истражува поединечни претставки- Се применува мешовит пристап заснован врз разговори и мотивациски мерки/санкции кај системот за управување со работењето - Интегрирано е управувањето со ризици и се користи како алатка за раководење и управување со ЈО		
					2. Редовно се изработуваат извештаи за проценка на ризиците со препораки за унапредување на раководењето и управувањето со ЈО	ЈОРМ, СЈО / Одлуки, извештаи			
2.1.2.3	Подобрување на системот за почетна обука (ПО)				1. Изработени се, редовно се ажурираат и се ставаат во електронски библиотеки посебни наставни планови за ПО, како и курсеви за учење од далечина	АСЈО / Одлуки, извештаи, публикации	- АСЈО целосно оспособена за изработка на наставните планови за почетна обука - Примена на пристап заснован врз решавање на конкретен проблем во наставата - Клучните предмети од почетна обука опфаќаат методи за толкување на правото, товар и формализирани стандарди на докажување во кривичната постапка, обвинителска слобода на одлучување, политики за казни и жалби, судска пракса како извор на право, , ораторски вештини, професионална етика и дисциплински прашања, информациски технологии, психологија - Хармонизирани се курсевите за почетна обука на обвинителите и на другите правни професионалци (судии, адвокати, итн.), некои наставни планови и курсеви се хармонизирани - Институционална поврзаност помеѓу почетната обука и системот за избор на обвинители - Целосно и редовно се ажурира листата како и се користат сите лица од постојаната листа на едукатори, вклучително и едукатори од регионот - Во листата на редовни едукатори се и искусни правни практичари, европски и меѓународни едукатори		
					2. Воведени се и се употребуваат механизми и автоматизирани алатки за утврдување на потребите од обука, како и за проценка на капацитетот и квалитетот	АСЈО / Одлуки, прирачници, софтвер, обуки			
					3. Воспоставен е и се применува систем за избор и подготовка на едукатори, како и пристап „обука за обучувачи“ (ТОТ)	АСЈО / Одлуки, меморандуми за соработка, прирачници, софтвер, обуки			
2.1.2.4	Подобрување на систем за континуирана обука (КО)				1. Диверсифицирана е задолжителната КО за обвинителите и обвинителскиот кадар во зависност од нивната улога и искуство	АСЈО, ЈОРМ, СЈО, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Примена на индивидуализиран пристап кон КО - АСЈО потполно оспособена за изработка на наставниот план за континуирана обука автономно од другите чинители од правосудниот сектор и од донаторската заедница - Примена на пристап заснован врз постапување по конкретен проблем во наставата		

				2. Се изработуваат и редовно се ажурираат и се ставаат во електронски библиотеки посебни наставни планови за КТ, како и курсеви за учење од далечина	АСЈО / Одлуки, извештаи, публикации	- Клучните предмети од континуирана обука опфаќаат методи за применена правото, товар и формализирани стандарди на докажувањето во кривичната постапка, обвинителска слобода на одлучување, политики за казни и жалби, судската пракса како извор на право, , ораторски вештини, професионална етика и дисциплински прашања, информациски технологии, психологија, стратешко планирање, буџетско и финансиско управување, СиО, ПР/комуникација		
				3. Воведени се и се применуваат механизми за утврдување на потребите од обука, проценка на капацитетот и квалитетот, како и автоматизирани алатки	АСЈО / Одлуки, софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи	- Хармонизирани се курсевите за континуирана обука на обвинителите и на другите правни професионалци (судији, адвокати, итн.), - Целосно и редовно е мобилизиран постојаниот тим на едукатори, вклучително и едукатори од регионот		
				4. Воведен е и се применува систем за избор и подготовка на едукатори, како и пристап „обука за обучувачи“ (ТОТ)	АСЈО / Одлуки, меморандуми за соработка, прирачници, обуки	- Во листата на редовни едукатори се и искусни правни практичари, европски и меѓународни колеги		
				5. Потполна оперативност на мрежата за европска и меѓународна соработка, како и спогодби за соработка со обвинителските тела на ЕУ	АСЈО, ЈОРМ, СЈО / Одлуки, Меморандуми за соработка, конференции, стажирања	- Редовна пракса, стажирање и студиски посети на ЕСЧП, ЕСП и на обвинителските тела на земјите -членки на ЕУ - Информацискиот систем за управување (ИС) на АСЈО е интероперабилен со системите на раководните тела за судството и со високообразовните институции (ВОИ)		
2.1.2.5	Развој на доследна пракса на ЈО			1. Потполна оперативност на единицата за истражување и анализа во ЈО, одговорна за преточување на истражувањата во пракса на ЈО (изрекување казни, основи за жалба, користење на обвинителска дискреција, итн.)	ЈОРМ, СЈО / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука	- Постојана комуникација меѓу единиците за истражување и анализа на ЈО, АСЈО и ВОИ; се спроведуваат законодавни и јуриспруденциски развојни активности и политики како што е предложено во истражувачките трудови, анализите на недостатоците и извештаите од проценките на ефектите		
				2. Договори за соработка меѓу обвинителствата (единиците за истражување и анализа), и високообразовните институции (ВОИ) за иницијативи за размена на истражувачка работа од областа на обвинителската пракса	ЈОРМ, СЈО, АСЈО, ВОИ / Меморандуми за соработка, одлуки, извештаи	- Лесни за користење алатки за пребарување врз основа на клучни зборови на веб -страницата на ЈО што овозможуваат да се пребарува јавно-обвинителската пракса (казнена, жалбена политика) и релевантната судска пракса		
				3. Редовно се изработуваат истражувачки и аналитички трудови што ги дефинираат разликите меѓу праксата на ЈО и законските акти/судската	ЈОРМ, СЈО, АСЈО, ВОИ / Публикации, извештаи	- Редовна употреба на интернет форумот за обвинителите и други интернет ресурси, при што им се овозможува да разменуваат мислења за судската пракса, примена на правото, информации и материјали за обуки, конференции, семинари		
						- Јасна и предвидлива пракса на ЈО за изрекување казни, поднесување жалби, обвинителската дискреција и други клучни политики		

					пракса и даваат препораки за унапредување		- Обврзувачка природа на горенаведените политики на ЈО; ефект врз оценувањето на работењето, предвидена дисциплинска и други форми на одговорност за непостапување по горенаведените политики од страна на секој обвинител		
					4. Се изработуваат пишани прирачници и други публикации (за изрекување казни, основи за жалба, обвинителската дискреција) врз основа на истражувачки и аналитички трудови, одобрени како официјални политики на ЈО и широко се дистрибуираат на интернет и преку други канали	ЈОРМ, СЈО / Одлуки, прирачници, публикации, извештаи			

Интервентно поле 2.1.33 Големување на отчетноста преку унапредување на рамката за етичка и дисциплинска одговорност

2.1.3.1	Понатамошна изработка на рамка за етичка одговорност и дефинирање на опсегот и делокругот за уживање на индивидуалните права и слободи од страна на обвинителите и ЈО кадар				1. Потполна оперативност на Комисијата за етичка и дисциплинска одговорност при СЈО	СЈЈ, ЈОРМ / Одлуки, извештаи	- Етичка рамка за обвинителите и ЈО кадар со јавно достапна и со доследна пракса за нивната примена		
					2. Назначен е специјален кадар што постапува по етички и дисциплински прашања	СЈЈ, ЈОРМ / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука	- Практична и ефикасна применана принципот на функционална (лична, процесна) независност на обвинителот што постапува по конкретен предмет од несоодветно мешање на друг обвинител		
					3. Усвоени се и редовно се ажурира Кодекс на јавно-обвинителска етика	СЈО / Одлуки	- Обезбедени практични и ефикасни гаранции за овозможување на непристрасност на обвинителот		
					4. Се ревидира регулаторната рамка за делокругот и опсегот на уживање од страна на обвинителите и ЈО кадар на правото на приватност, слободно убедување, изразување, здружување и други лични права и слободи	СЈО, ЈОРМ / Одлуки	- Разграничување во пракса на етичките барања (позитивни принципи на однесување) од дисциплинските правила (негативни забрани)		
					5. Се изработуваат, доставуваат и редовно се ажурираат прирачници и модули за едукација за етичката рамка на обвинителите и ЈО кадар	СЈО, ЈОРМ, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Јасна, предвидлива и применлива дефиниција на делокругот и опсегот (вклучително и на разумните ограничувања) на уживањето од страна на обвинителите и ЈО кадар на правото на приватност, слободно убедување, изразување, здружување и други индивидуални права и слободи		
					АСЈО, СЈО / Одлуки, обуки, публикации	- Разјаснета и доследно применлива пракса на домашните судови што го потврдува статусот на обвинителите како „јавни личности“ со потребниот степен на транспарентност за цели на примена на законите и правилата за клевета, заштита на лични податоци и други релевантни закони и правила			
						- Обвинителите и ЈО кадар можат да се приклучат или да формираат локални, регионални, национални или меѓународни здруженија за да ги застапуваат своите интереси и да го штитат својот статус			

							- Појаснети се во пракса системските или тешките повреди на етичките барања што се основа за поведување на дисциплинска одговорност		
2.1.3.2	Изработка на рамка за дисциплинска одговорност				1. Ревидирање на одредбите за орган што постапува по дисциплински прашања	СЈО, ЈОРМ / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука	- Достална, аргументирана и доследна пракса за етичките и дисциплинските прашања на ЈО - Практична и ефективна примена на дисциплинските правила и повреди на правото; - Без дисциплинска повреда во случаи на легитимно извршување на обвинителската слобода на одлучување		
					2. Ревидирана е регулаторната рамка за материјални дисциплински правила, процедури и надлежни тела	СЈО, МП, Собрание / Одлуки, закони и правила изменети и дополнети	- Дефинирани делокругот и опсегот на <i>mens rea</i> (намера, небрежност, итн.) и сфаќањата за предизвикана штета за цели на утврдување на дисциплинска одговорност (со појаснување на потребата за нивно кумулативно или поединечно разгледување)		
					3. Изработени се, доставени и редовно се ажурираат прирачници и модули за едукација во врска со дисциплинската рамка	АСЈО, СЈО / Одлуки, обуки, публикации	- Проширена е листата на дисциплински санкции, и опфаќа разрешување, опомена, јавна опомена, парична казна, обврска за посетување континуирана обука, објавување на истражувачки трудови, итн.		
					4. Потполно е оперативен онлајн системот за поднесување претставки против обвинителите	СЈО, ЈОРМ / Одлуки, софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи	- Примена на принципот на сразмерност при одлучувањето дали и која санкција да се изрече - Мерки и други практични последици поради непосетување на континуирана обука - ЈОРМ ги разгледува сите дисциплински предмети - Дефинирани се правото на пристап до дисциплинскиот предмет за засегнатиот обвинител или вработен, делокругот и опсегот на обврската за информирање на трети лица и јавноста за тековни дисциплински предмети		
					5. Се објавува и анализира статистиката за дисциплинските предмети во годишните извештаи на обвинителството	СЈО / Извештаи			
2.1.3.3	Развој на интерни и екстерни надзорни механизми				1. Воспоставена е регулаторната рамка за улогата и надлежностите на органите надлежни за покренување и водење на дисциплинска постапка, како и одлучување за изрекување на дисциплинска мерка	СЈО, МП, Собранието / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Ефективен механизам за истражување на предмети, разгледување на претставки од поединци за дисциплински предмети и примена на антикорупциски мерки во рамките на ЈО - Мешовит пристап заснован врз разговори и мотивациски мерки/санкции во дисциплинските постапки - Предвидени се јасни, предвидливи и применливи правила и исклучоци во системот за доделување на предмети		
					2. Ревидирана е регулаторната рамка за доделување на предмети	СЈО, ЈОРМ / Одлуки			
						СЈО, ЈОРМ, ОГС /			

						Одлуки, извештаи			
						СЈО, МП, Собранието / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила, извештаи, публикации			

Интервентно поле 2.1.4 Зголемување на ефикасноста преку рационализација на надлежностите, професионалните гаранции ,социо-економските услови и примена на информациски системи

2.1.4.1	Ревидирање на надлежностите на ЈО и нивно усогласување со Законот за кривичната постапка								
2.1.4.2	Унапредување во примената на информацискиот систем				1. Потполно оперативен информациски систем на ЈО, и потполно оперативен електронски систем за управување со предметите	СЈО, ЈОРМ/ Одлуки, меморандуми за соработка, Физибилити студија , Мастер план за имплементација, хардвер и софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи	- Потполно електронско управување на сите институционални надлежности и функции - Интероперабилен ИС со државни органи и останати органи и институции - Автоматизирани или on-line системи за мерење на задоволството на корисниците - Обезбедување на соодветна заштита на информациите ресурси и доверливи информации		

Потпоглавје 2.2

Зголемување на ефикасноста на кривичната истрага

Дејствие	Краен рок за имплементација			Критериуми за реализација			Буџет (Износ во МКД)		
	Крај на 2016 г.	Крај на 2018 г.	Крај на 2020 г.	Производ	Одговорно тело/Начин	Исход	Државен	Друг	
Интервентно поле 2.2.1 Зголемување на ефикасноста преку рационализација на надлежностите во организацијата на кривичната истрага									
2.2.1.1	Ревидирање на должностите и надлежностите на				1. Ревидирана е регулаторната рамка за	ЈО, МВР, МФ, Државна комисија за	- Практична и ефективна контрола од ЈО врз полициските службеници што вршат кривични истраги		

	секој орган вклучен во кривичната истрага			гранките на органите вклучени во кривичната истрага	спречување на корупција (ДКСК), МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Строга поделба на надлежностите на секое истражно тело што постапува по разни типови кривични дела, вклучително и оние тела што се наоѓаат под ЈО, МВР, МФ и ДКСК		
Интервентно поле 2.2.23големување на ефикасноста и меѓуресорската соработка во борбата против организиран криминал								
2.2.2.1	Практична и ефективна примена на концептот на криминалистичко разузнавање			1. Потполно оперативни единици за истражување на компјутерски криминал, трговија со луѓе (ТЛ), перење пари, недозволена тргување со дрога и оружје, тероризам, други поголеми категории на организиран криминал	ЈО, МВР, МФ / ДКСК / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обуки, прирачници, опрема за вештачење и друга техничка опрема, хардвер и софтвер	- Единици за истражување и анализа во секој истражен орган кои што изработуваат извештаи за проценка на ризиците, ги дефинираат ризиците и заканите и даваат насоки за активностите на специјалните единици надлежни за секоја поголема категорија на криминал - Ажурирани се извештаите за проценка на ризик и се разменуваат редовно меѓу домашните и (каде што се применува) европските и меѓународните еквивалентни организации - Постојан реакциски тек на информациите меѓу единиците за истражување и анализа и специјализираните единици за борба против организиран криминал - Управувањето со ризик служи како клучна водилка во разузнавачките операции и за примена на посебните истражни мерки (ПИМ) - Редовно се применува пристапот „полициска работа во заедницата“ - Специјализирани методолошки и форензички капацитети за борба против секоја поголема категорија на организиран криминал, вклучително и на компјутерски криминал, трговија со луѓе, перење пари, недозволена трговија со дрога и оружје, тероризам.		
				2. Изработени се стандардни оперативни процедури (СОП) за секоја поголема категорија на организиран криминал и редовно се ревидираат, вклучително и одредби за притаени операции и ефективно функционирање на заедничките истражни тимови (ЗИТ) и правила за полесно решавање на прашањата за надлежност	ЈО, МВР, МФ, ДКСК / Одлуки, извештаи, СОП			
				3. Редовна изработка на извештаи за проценка на ризиците со препораки за борба против секоја поголема категорија на организиран криминал Редовно ажурирање на СОП врз основа на нив	ЈО, МВР, МФ, ДКСК / Публикации, извештаи, СОП			

					4. Изработени се, доставени преку онлајн канали и редовно се ажурираат прирачници и едукативни модули за истрага на секоја поголема категорија организиран криминал	АСЈО, ЈО, МВР, МФ, ДКСК / Одлуки, обуки, публикации			
2.2.2.2	Унапредување на домашната и меѓународната соработка во кривичната истрага				1. Воспоставени се мрежи за меѓународна соработка што ги опфаќаат Европавда, Европол, Интерпол и други релевантни европски и меѓународни сродни организации	ЈО, МВР, МФ, АКИ Одлуки, меморандуми за соработка, планови за соработка (со Европавда, Европол, Интерпол), ревизиски извештаи	- Интероперабилност и постојан тек на податоци помеѓу домашните и меѓународните организации (Европавда, Европол, Интерпол, истражните тела на земјите-членки на ЕУ, итн.) при изработката и спроведувањето на политиките за откривање и превенција на криминалот - Редовна примена на „работни групи“, заеднички истражни тимови и други модалитети на засилена домашна и меѓународна меѓуресорна соработка - Зголемено е заемното признавање на форензички извештаи, мислења од вештаци, ЈО и судски одлуки, барања за екстрадиција во контекстот на меѓународната соработка во кривичната материја		
					2. Воведени се и ефективно се користат електронските канали за комуникација меѓу полициските органи, другите тела од органите на прогонот и од правосудниот сектор и меѓународните организации надлежни за борба против организиран криминал	ЈО, МВР, МФ, АКИ / Одлуки, меморандуми за соработка, хардвер и софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи			
2.2.2.3	Изработка на алатки за распределба на средствата од конфискуван имот				1. Ревидирана е регулаторната рамка за конфискација на приноси од кривични дела	ЈО, МВР, МФ, ДКСК, Агенција за конфискација на имот (АКИ), МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнителни закони и правила	- Кривичното право предвидува проширена конфискација, конфискација што не се заснова врз осудителна пресуда, конфискација на трети лица, замрзнување на имот во согласност со новото законодавство на ЕУ - Формализација на стандардите на докажување во поглед на разните постапки на конфискација, со посебен акцент врз јасното и предвидливото регулирање пренесениот товар на докажувањето врз обвинетиот		
					2. Ревидирана е регулаторната рамка на АКИ, потполно оперативна АКИ	АКИ, ЈО, МВР, МФ, ДКСК, МП, Собранието / Одлуки, измена и дополнување на закони и правила	- АКИ управува со зголемен износ на приноси од кривични дела - Склучени се меѓународни инструменти и се применуваат алатки за заемна правна помош и меѓународни канали за комуникација при постапувањето по конфискацијата, налози за замрзнување и други налози во врска со приноси од кривично дело		

							пomeѓу земјата, институциите на ЕУ и земјите-членки и други меѓународни организации		
Интервентно поле 2.2.3 Зголемување на механизмите на заемна контрола против злоупотреби во рамките на организацијата за кривични истраги									
2.2.3.1	Развој на интерни и екстерни надзорни механизми				1. Ревидирана е регулаторната рамка за распределба и управување со предмети	ЈО, МВР, МФ, ДКСК, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	<ul style="list-style-type: none"> - Предвидени се јасни, предвидливи и применливи правила и исклучоци кај системите за распределба и управување со предмети во ЈО и другите надлежни органи со кои се институционализира функционалната независност на обвинителите и истражителите - Јасни, предвидливи и применливи правила за примена на оружје и ПИМ кај органите на прогонот - Ефективен интерен надзорен механизам што врши планирани, резултатно- ориентиран ревизии на активностите на службениците во секој полициски огранок, генерална ревизија од страна на секој полициски огранок врз спроведувањето на своите политики за квалитет/систем за управување со работењето, како и истражува поединечни претставки - Се применува мешовит пристап заснован врз разговори и мотивациски мерки/санкции кај системот за управување со работењето - Управувањето со ризик е интегрирано и се применува во секој полициски огранок како менаџерска алатка - Целиот хиерарски ланец е инволвиран во интерната контрола 		
				2. Ревидирана е регулаторната рамка за употреба на смртоносно и несмртоносно оружје	ЈО, МВР, МФ, ДКСК, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила				
				3. Ревидирана е регулаторната рамка на надзорниот систем за примената на посебните истражни мерки (ПИМ) од страна на ЈО или судовите којашто опфаќа (не само) одобрување, туку и водење на разузнавачки и тајни операции	СЈО, СС, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила				
				4. Ревидирана е регулаторната рамка за улогата на внатрешната контрола во рамките на телата за кривични истраги	ЈО, МВР, МФ, ДКСК, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила				
				5. Редовно се изработуваат извештаи за проценка на ризикот коишто препорачуваат унапредувања во управувањето со секој полициски огранок	ЈО, МВР, МФ, ДКСК / Одлуки, Извештаи				

Унапредена правичност и права на одбраната во кривичната постапка

Дејствие	Краен рок за имплементација			Критериуми за реализација			Буџет (Износ во МКД)		
	Крај на 2016 г.	Крај на 2018 г.	Крај на 2020 г.	Производ	Одговорно тело/Начин	Исход	Државен	Друг	
<i>Интервентно поле 2.3.1</i>									
2.3.1.1	Развој на процесни гаранции за одбраната во претходната постапка				1. Ревидирана е регулаторната рамка за улогата на судијата во претходната постапка	ВС, Адвокатската комора, МП, Собранието / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	<ul style="list-style-type: none"> - Зголемена е улогата на судијата на претходната постапка како „судија на слободата“ којшто врши практична и ефективна контрола на законитоста на истрагите и надзорот на интрузивните мерки - Јасни и предвидливи права на одбраната и на адвокатите во претходната постапка, како и за можноста да се врши истрага за одбраната и да се формализираат доказите - Јасна и предвидлива пракса за Врховниот суд и другите судови во врска со презумпцијата на невиност - Формализирани се стандардите на докажување во правото и праксата за разни области од истрагата и судењето - Јасна и предвидлива пракса кај примената на упатствата за предлагањето на притвор на ЈО со дефинирање на видовите кауција во зависност од ризикот (од бегане, тајно договарање, повторно сторување на делото) и појаснување на разните стандарди на докажување за оправдување на релевантните ризици; практична и ефективна примена на домашниот притвор, електронскиот надзор и други форми на алтернативна кауција како прашање на преферентна примена при што притворот би се изрекувал само по исклучок - Балансирана е примената на спогодувањето за вина со што ќе се обезбеди рамнотежа помеѓу интересите за ефикасност и правичност; ефективна и практична примена на забраната да се изрекува мерката лишување од слобода, мерки насочени кон имотот или други интрузивни мерки исклучиво за цели на принуда на осомничениот да се спогоди за вината 		

				2. Ревидирана е регулаторната рамка за правата на одбраната и улогата на адвокатите во претходната постапка	Адвокатска комора, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила				
				3. Ревидирана е регулаторната рамка во врска со обврската на јавните тела да ја почитуваат пресумпцијата на невиност	ВС, ЈО, Адвокатска комора, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила				
				4. Ревидирана е регулаторната рамка за предлагањето на мерката притвор. Усвоени се и доставени упатствата за притвор.	ВС, ЈО, Адвокатска комора, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила				
				5. Ревидирана е регулаторната рамка на надзорниот систем за примената на посебните истражни мерки (ПИМ) од страна на ЈО или судовите којашто опфаќа (не само) одобрување, туку и водење на разузнавачки и притаени операции ⁴	ВС, ЈО, Адвокатска комора, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила				
				6. Ревидирана е регулаторната рамка за спогодување за вината	ЈО, ВС, Адвокатска комора, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила				
				7. Изработени се, доставени преку онлајн канали и редовно се ажурираат прирачниците и	АСЈО, ВС, ЈО, Адвокатска комора / Одлуки,				

⁴ Види Активност 2.2.3.1 погоре.

					едукативните модули во врска со улогата на судијата и на адвокатот во претходната постапка, пресумпцијата на невиност, законитоста на притворот, ПИМ, спогодување за вина	обуки, публикации			
2.3.1.2	Развој на процесни гаранции за одбраната на судењето				1. Ревидирана е регулаторната рамка за јавност на судските рочишта и одлуки ⁵	ВС, МП, Собрание / Воведени се одлуки, закони и правила	<ul style="list-style-type: none"> - Воведите на судските предмети не се анонимизираат по автоматизам; постои можност (но не и право) странката да побара анонимизација во судската постапка и/или во воведот на одлуката во вонредни околности (заштита на интересите на малолетни, ментално болни лица, итн.) и само со аргументирана одлука. - Обвинителството и судовите се сместени во различни згради со што се обезбедува повисок степен на аспектот на независност и непристрасност - Практична и делотворна примена на алатките за е-правда со цел да се зголеми ефикасноста и правичноста преку аудио и видео снимање на распити и рочишта, е-известувања и видео конференции - Рочиштата за мериторно одлучување не се одвиваат во канцеларијата на судијата - Право на медиумите да присуствуваат на сите судски рочишта што се јавни - Јасна, предвидлива и применлива дефиниција на делокругот и степенот на ограничување при фотографирање или снимање на судските рочишта од странките, медиумите или јавноста - Домашните судови имаат јасна и предвидлива пракса за „разгледување на интересот на јавноста“ при ограничување на правата на одбраната - Постои практичен и делотворен механизам за надзор врз квалитетот на правната помош во кривичната постапка од страна на Адвокатската комора и судовите - Практична и делотворна примена на напредни техники за распит на сведоци и вештаци при тоа почитувајќи го принципот на еднаквост на оружјето 		
					2. Ревидирана е регулаторната рамка за објектите на судовите и обвинителството заради интересот да се гарантира повисок степен на аспектот на независност и непристрасност на судот	СС, ЈО, МП, Собрание / Воведени се одлуки, закони и правила			
					3. Ревидирана е регулаторната рамка во врска со ефективно застапување од адвокат на судење ⁶	Адвокатска комора, ВС, МП, Собрание / Воведени се одлуки, закони и правила			
					4. Ревидирана е регулаторната рамка за постапување по сведоци и вештаци на судење	Адвокатска комора, ВС, ЈО, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила			
					5. Ревидирана е регулаторната рамка за судии-поротници.	СС, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила, извештаи, одлуки од порота			
					6. Изработени се, доставени се преку онлајн канали и	АСЈО, ВС, ЈО, Адвокатска			

⁵ Види Активност 3.3.2.1 подолу

⁶ Види Активност 3.2.2.2 подолу.

					редовно се ажурираат прирачниците и едукативните модули за јавноста на постапките, судењата со порота и улогата на судиите поротници	комора / Одлуки, обуки, публикации	- Врховниот суд и другите судови имаат јасна и предвидлива пракса во врска со субјективните и објективните тестови за проверка на непристрасноста на судот - Воспоставени се дисциплински основи на одговорност во случај на комуникација помеѓу обвинителот и судијата во врска со предмет без присуство на обвинетиот или неговиот бранител.		
2.3.1.3	Развој на улогата на жртва во кривичната постапка				1. Ревидирана е регулаторната рамка за процесната улога на жртвата	ВС, Адвокатска комора, ЈО, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Воспоставена е процесната улога на жртвата, вклучително и правото за спроведување истрага и испитување сведоци, со што ефективниот истражен механизам е во рамнотежа со потребата да се обезбедува ефикасност во странечката постапка - Практично и ефективно учество на жртвите во претходната постапка (вклучително и за цели на ефективно истражување на случаи на несоодветно постапување) - Зголемување на разумниот изглед за парична отштета преку управување со фондови за надомест на штета на жртвите што ги сервисираат сторителите - Развој и употреба на изјави за влијанието врз жртвата на судењата		
					2. Потполно се оперативни информативните (советодавните) центри за жртвите	ВС, Адвокатска комора, ЈО, МП, Собрание / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука	- Информативните (советодавните) центри за жртвите редовно обезбедуваат информации, меѓу другото и за предвремениот отпуст на сторителите		
					4. Изработени се, доставени преку онлајн канали и редовно се ажурираат прирачници и едукативни модули за улогата на жртвата во кривичната постапка	ВС, Адвокатска комора, ЈО, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила			
						АСЈО, ВС, ЈО, Адвокатска комора / Одлуки, обуки, публикации			

Потпоглавје 2.4									
Зголемување на рамнотежата помеѓу превенцијата на криминалот и рехабилитацијата при спроведувањето на санкциите									
Дејствие	Краен рок за имплементација			Критериуми за реализација				Буџет (Износ во МКД)	
	Крај на 2016 г.	Крај на 2018 г.	Крај на 2020 г.	Производи	Одговорно тело/Начин	Исход	Државен	Друг	
Интервентно поле 2.4.1 Зголемување на ефикасноста и отчетноста на затворските служби преку подобро управување и интерен надзор									

2.4.1.1	Развој на модерни методи на управување со затворите и континуирана обука на затворскиот персонал				1. Редовно се спроведуваат обуки на вработените во УИС, почетни и континуирани обуки за вработените во КПУ и ВПУ(вклучувајќи го и раководниот кадар на управување), се изработуваат и ажурираат прирачници и модули за обука (за обука на работното место и за специјализирана обука) за новиот систем за управување со пенитенцијарниот систем. ⁷	МП-УИС / Одлуки, обуки, публикации	<ul style="list-style-type: none"> - Воспоставен систем на специјализирани обуки на вработениот персонал во УИС - Воспоставен е наставен план за годишна континуирана обука и солидна методологија за обучување; редовно се спроведува континуирана обука на сиот затворски персонал на таа основа - Приближени се курсевите за почетна и континуирана обука на затворскиот персонал, службениците за пробација, правните професионалци (адвокати, судии, обвинители, полициски службеници, итн.), некои наставни планови и курсеви се хармонизирани - Се применува пристап заснован врз решавање на конкретен проблем во обуките - Воспоставен е мешовит пристап кај обуките за континуирана обука на затворските службеници заедно со адвокати, судии, обвинители, полициски службеници - Клучните предмети од почетна и континуирана обука опфаќаат меѓународни стандарди за човекови права (особено превенција на малтретирање и ефективна истрага), професионална етика и дисциплински прашања, информациски технологии, психологија, финансиско и буџетско управување, комуникација - Целосно и редовно се мобилизираат постојаните ресурси на добро обучени и искусни едукатори, вклучително и едукатори од регионот - Се применуваат казни и други практични последици за затворскиот персонал поради непосетување на континуирана обука - Во листата на редовни едукатори се наоѓаат и искусни практичари, европски и меѓународни практичари. 		
					2. Воспоставен е функционален систем за управување со информациите за да постои централизирана контрола врз сите прашања во врска со управувањето со пенитенцијарниот систем (како и софтвер за управување со	МП-УИС / Одлуки, меморандуми за соработка, физибилити студии, планови за имплементација,	<ul style="list-style-type: none"> - Затворскиот систем е опремен со хардверска инфраструктура, вклучително и активна и пасивна мрежна опрема, изработена со посебен фокус врз екстерна и интерна размена на информации, анкети и оценување на задоволството на корисниците, управување со време и проекти, поефикасно искористување на ресурсите, примена на клауд технологии 		

⁷Предвидено во Стратешка цел 2 и 3 од Националната Стратегија за развој на пенитенцијарниот систем во Република Македонија (2015-2019)

					<p>ЧР и персонални досиеја во електронска форма за сите вработени). Воспоставени се системи за управување со предметите на затворените лица (ДЦМИС). Воведени се и ефикасно се користат интерни електронски канали за комуникација во затворскиот систем, како и канали за екстерна комуникација (со судовите, ЈО, полицијата, службите за пробација, итн.).⁸</p>	<p>хардвер и софтвер, обуки, прирачници, извештаи</p>	<p>(виртуелизација на податоци со оддел за пристап што зависи од опсегот и степенот на приватност на податоците: јавна, доверлива и мешана содржина)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изработени се основни и дополнителни софтверски решенија базирани на клауд технологија, аналитичка обработка на обемни податочни опсеги, оптимизација на пребарувачи, централни и локални регистри на податоци, класификатори, веб страни со централна локација на сервер што може да се преуредуваат на локално ниво, како и интерни и екстерни интранет мрежи. - Надворешни добавувачи обезбедуваат одредени информациски и технолошки сервиси за затворските служби врз основа на сервисни договори. - Интероперабилни информациски системи меѓу МП (УИС), со КПУ и ВПУ, локалните канцеларии во рамките на пробациската служба и други релевантни институции (судовите, ЈО, полиција, итн. врз основа на Рамката за интероперабилност на ЕУ и барањата за заштита на лични податоци. - Интранет се користи за интерна и екстерна размена на информации. - Се обезбедува соодветна заштита на изворите на информации и доверливи информации. - Воведен е и редовно се користи целосно автоматизиран систем за управување со предметите на затворените лица. - МП (УИС) и вработените во затворите ги користат ИС за ефективно да ги извршуваат своите функции. - Воведен е систем на „служба за поддршка“ (единици за истражување и анализа) за координација, интероперабилност и консолидација на сите податоци (вклучително и на финансиски податоци) за цели на управување со ризици, планирање, контрола и следење на буџетите и набавките. - Спроведени се обуки за примена на системот за управување со информации. 		
2.4.1.2	Развој на етичка и дисциплинска				1. Ревидиран е дисциплинскиот статут на	МП-УИС, Собранието /	- Применливост и ефикасност на дисциплинските правила во случај на законска		

⁸Предвидено во Стратешка цел 11 од Националната Стратегија за развој на пенитенцијарниот систем во Република Македонија (2015-2019)

рамка и интерни механизми за надзор				затворските службеници и други регулативи	Изменети и дополнети се одлуки, закони и правила	повреда; доследни, јасни и предвидливи дисциплински постапки во врска со одговорниот затворски службеник - При дефинирањето на дисциплинската санкција се земаат предвид mens rea на дисциплинска повреда (намера или небрежност) и последиците од штетата. - Се применува принципот на сразмерност при одлучувањето за неопходноста на санкцијата и за дефинирање на видот на санкцијата - Се обезбедува правото за засегнатиот службеник да добие пристап до сопствениот дисциплински предмет, дефиниран е опсегот и делокругот на обврски за пристап до информации за дисциплински постапки на трети лица и на јавноста - На јавноста и е обезбеден пристап до аналитичките и статистичките податоци за дисциплинската пракса во МП (УИС) - Јасна контрола по секоја претставка за малтретирање во затворите преку службена истрага, задолжителен лекарски преглед, безбедна евиденција на медицински податоци преку ИИС, документација за истрагата и известување за жалителите - Инспекторите го уживаат потребниот степен на автономија во рамките на МП (УИС) - Утврдена е одговорноста за инспекторите за неизвршување на своите должности, за отсуство на соодветна реакција на потенцијални или фактички повреди - Воспоставен е ефективен механизам за истражување на предмети, разгледување на претставки од поединци за дисциплински предмети и примена на антикорупциски мерки во рамките на МП (УИС) - Се применува мешовит пристап којшто опфаќа разговори и награди/санкции при		
				2. Редовно се ажурира и аотира ревидираниот Кодекс на професионална етика за затворски службеници ⁹	МП-УИС / Одлуки, публикации			
				3. Редовно се спроведуваат обуки на затворскиот персонал за дисциплинска и етичка одговорност, се изработуваат и ажурираат прирачници и модули за обука (за обука во службата и за специјализирана обука) за дисциплинска и етичка одговорност.	МП-УИС / Одлуки, обуки, публикации			
				4. Се објавува и анализира статистиката за дисциплинските предмети во годишните извештаи на МП (УИС).	МП-УИС / Извештаи			
				6. Воспоставена е регулаторна рамка за улогата и надлежностите на интерната инспекција при МП (УИС). ¹⁰	МП-УИС, Собранието / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила			

⁹Предвидено во Стратешка цел 7 од Националната Стратегија за развој на пенитенцијарниот систем во Република Македонија (2015-2019)

¹⁰Предвидено во Стратешка цел 2 од Националната Стратегија за развој на пенитенцијарниот систем во Република Македонија (2015-2019)

					7. Воспоставен е систем за рангирање на затворите. ¹¹	МП-УИС / Одлуки, изменети и дополнети правила	дисциплинскиот надзор и спроведувањето на интерните инспекции - Развој на ранг систем што ќе се протега од категориите „одлични затвори“ што „испорачуваат исклучително високи резултати“, па се до „затвор со лоши резултати од работењето“, а рангирањето да се врши на база на соодносот трошоци -производ, при што работењето ќе се цени според клучните цели на работењето. - Редовно се поднесуваат интерни извештаи за следењето, при што се извлекуваат заклучоци од надворешниот мониторинг од НПМ и ГС.		
Интервентно поле 2.4.2 Унапредување на затворските услови									
2.4.2.1	Унапредување на здравствените услуги во затворите ¹²				1. Воведени се минимум стандарди за обезбедување на здравствена заштита во КПУ и ВПУ. 2. Изработени и воведени се стандардни оперативни процедури за постапување на здравствени работници во случаи на несоодветно постапување лицата лишени од слобода во КПУ и ВПУ. 3. Ревидирани се стандардните оперативни процедури (СОП) за постапување со затвореници со заразни болести (ТБ, ХИВ, хепатитис) 4. Ревидирана е регулаторната рамка за здравствено осигурување на лицата лишени од слобода во КПУ и ВПУ.	МП-УИС, МЗ, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети правила	- Практична и ефективна примена на стандардизираните процедури, процеси и протоколи за давање на здравствени услуги како дел од процесот за трансфер на целиот здравствен кадар од затворите под надлежност на Министерството за здравство - Се врши зголемена заштита преку законодавството и практиките на лекарскиот персонал во затворот. - Зголемен е капацитетот на персоналот што пружа здравствена нега за изработка на детална лекарска евиденција. - Воспоставен е одржлив систем на здравствено осигурување на лицата лишени од слобода во КПУ и ВПУ.		
2.4.2.2	Унапредување на социјалната, едукативната и				1. Ревидирана е политиката и системот за вработување во затворите, се стимулира	МП-УИС / Одлуки, изменети и	- Воспоставена е политика и систем за вработување во затворите, се стимулира		

¹¹Предвидено во Стратешка цел 2 од Националната Стратегија за развој на пенитенцијарниот систем во Република Македонија (2015-2019)

¹²Предвидено во Стратешка цел 8 од Националната Стратегија за развој на пенитенцијарниот систем во Република Македонија (2015-2019)

	психолошката поддршка на затворениците				приемот на едукатори, социјални работници и психолози во затворскиот персонал.	дополнети правила, извештаи	приемот на едукатори, социјални работници и психолози во затворскиот персонал. - Системот за стручно образование ги дополнува и консолидира политиката за вработување и промените во системот за вработување. - Се креираат и отвораат нови програми за стручно образование, друга едукација и рехабилитација. - Зголемен е бројот на затвореници кои се ангажираат во програмите за стручно образование, друга едукација и рехабилитација. - Се врши ефективна и практична примена на јавно- приватното партнерство (ЈПП) во затворите;		
					2. Целосно е оперативен системот за стручно образование	МП-УИС, МОН / Одлуки, изменети и дополнети правила, извештаи			
					3. Создадени се услови за воведување на јавно-приватно партнерство во затворскиот систем	МП-УИС/Физибилиституди, изменети и дополнети се одлуки и правила	- Поголема примена на јавно -приватното партнерство при обезбедувањето на придружба, електронско следење, обезбедување на работа за затворениците и други услуги; - Поголема конкурентност кај разните даватели на ваквите услуги.		
2.4.2.3	Индивидуализација на казната затвор				1. Ревидирана е регулаторната рамка за индивидуалниот пристап кон издржување на казната затвор	МП-УИС, Собранието / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Зајакнато е индивидуалното планирање на казните, воведени се напредни програми за прогресивно отслужување на казната затвор, се дава поддршка во спроведувањето на криминолошки когнитивни (бихејвиористички) програми и модули за третирање на ранливите категории затвореници.		
					2. Воведени се соодветни програми за третман на осудени лица, вклучувајќи ги и ранливите категории на осудени лица.	МП-УИС / Одлуки, изменети и дополнети правила	- Се подготвуваат сеопфатни индивидуални планови на казни со мерки што ќе постапуваат по ризиците од нив.		
2.4.2.4	Унапредување на затворската инфраструктура				1. Унапредена е состојбата во 6 установи: КПД Идризово, КПД Штип, Затвор Скопје,	МП-УИС / Одлуки, физибилиституди	-Практична и ефективна транзиција од дом-бараци до блок пласмани, со што се зголемува просечниот простор по затвореник, воведување		

					Затвор Битола, Затвор Тетово и ВПД Тетово	студии, спроведени набавки	на модерни безбедносни технологии и телекомуникациски систем, посебни објекти за малолетници и млади престапници.		
2.4.2.5	Развој на механизми за борба и спречување на случаи на малтретирање во затворските установи				1. Изработен е и редовно се ажурира Националниот акциски план против тортура	МП-УИС / Одлуки, извештаи	<ul style="list-style-type: none"> - Затворениците се запознаени за нивните права на едноставен и лесно разбирлив начин (со список на нивните права на соодветните јазици, посебна верзија за малолетниците и другите категории) -Спроведени информативни кампањи за подигање на свеста на затворскиот персонал - Обврска за евидентирање на сите наводи за здравствени проблеми на затворениците - Јасен и предвидлив систем за постапување по претставките на затворениците - Институционализација на обврската на раководството да спречува и да се справува со насилството кај затворениците, вклучително и да го следи недопустливото однесување кај затворениците, задолжително пријавување на потврдените и сомнителните предмети на меѓузатвореничко заплашување/насилство и темелна истрага на сите инциденти - Унапредени се условите за обезбедување придружба; јасни упатства за придружниот персонал во безбедните одделенија - Унапредени се компетенциите на медицинскиот персонал во затворите, како и на способностите за меѓучовечка комуникација - Воспоставено е индивидуално проценување на ризиците на затворениците (динамична безбедност) и индивидуализирана казнена политика. - Воспоставување на јасни правила за постапување во случаи на малтретирање на затворени лица -Обучен затворски персонал за соодветно постапување со затворени лица. 		
					2. Изработени се и на широко се распространети информативните брошури за затворениците за нивните права	МП-УИС/ публикации			
					3.Изработени се процедури за евидентирање и известување во случаи на малтретирање на затворени лица од страна на затворскиот персонал				
				4.Обука на затворскиот персонал за постапување со затворените лица од аспект на почитување на нивните права и заштита на човековото достоинство.					

Интервентно поле 2.4.3 Унапредување на рехабилитацијата и превенцијата на криминалот преку целосно оформена пробациска служба и примена на алтернативни санкции									
2.4.3.1	Развој на регулаторната и институционалната рамка на пробациската служба ¹³				1. Воспоставена е на нормативна рамка како основа за функционирање и за извршување на активностите на пробациската служба ¹⁴	МП-УИС, Собрание/закон, подзаконски акти	- Законот за пробација и подзаконските акти се усвоени и стапени во сила - Хармонизирано е и изменето национално законодавство согласно Законот за Пробација - Практична и ефикасна примена на Законот за пробација - Воспоставена е проценка на ризик на обвинетиот во текот на судската постапка преку употреба на Инструмент за проценка на ризик и доставување на пробациски извештај до судот за извршената проценка на ризик со предлог за видот на кривичната санкција за обвинетиот - Зајакната е употребата на раниот отпуст преку условен отпуст преку изработка на јасни и транспарентни критериуми за пуштање на условна слобода, доследна пракса на судовите при нивната примена и посебна програма за подготовка за отпуст		
					2. Изработени се, распространети и редовно се ажурираат прирачниците и модулите за обука за новата пробациска служба	АСЈО, МП-УИС, / Одлуки, прирачници, обука и, публикации			
					3. Организациона структура на органот надлежен за пробација и дефинирање на поделбата на секторите задолжени за пробацијата	МП-УИС/ организациона структура, регулаторните одредби и упатства	- Одржлива национална организациска структура за пробација, со јасен опис на улогите и одговорностите на органите што се дел од неа - Јасен и предвидлив статус на секторот во УИС и локалните пробациски канцеларии задолжени за извршување на функциите на пробациска служба како дел од УИС		
					4. Работен план за пробација со наведени финансиски потреби на пробацијата и	МП-УИС/ Бизнес план			

¹³Предвидено во Стратешка цел 2 од Страгијата за развој на пробациската служба во Република Македонија

¹⁴Предвидено во Стратешка цел 1 од Страгијата за развој на пробациската служба во Република Македонија

				достапни извори на финансирање		- Пристап до доказите за идентификување на потребите и планирање на процесите за материјална и техничка поддршка на работата и развојот на пробацијата		
				5. Стратегијата за давање на информациски услуги го дефинира собирањето и заштитата на податоци во врска со сторителите, методи за чување на податоци и размена на информации помеѓу агенциите. Започнати Пилот-проекти за имплементација на информациска стратегија	Информациска стратегија, бизнис план, меморандуми за соработка, имплементација, планови, извештаи	- Погодни канцелариски простории, одвоени од полицијата и затворите, комплетно опремени со за интервјуирање, телефони, компјутерска опрема, итн, и исполнување на соодветните регулаторни барања за канцелариски простории - Идентификување на ПО потреби, составени софтвер спецификации и подготвен соодветен бизнис план за испорачување на производи - Меморандуми за соработка помеѓу соодветните органи донесени врз основа на обемот и степенот на размената на податоци и на барање на пробациските службеници		
				6. Потполно оперативен систем/регистар за управување со податоци за домашни сторители, вклучувајќи ги индивидуалните алатки за проценка на ризикот	МП, ЈО, МФ, МСТП, МВР / управување со базата на податоци на национално ниво	- Обезбедена техничка поддршка на ските сектори; Развиен пилот софтвер, елаборирана регулаторна рамка за користење на базата на податоци и софтверот		
				7. Анализа на функционирањето на секторот за пробација во насока на децентрализација, вклучувајќи го обемот и степенот на учество на општините	МП-УИС/ Анализа на извештајот, препораки, извештаи за консултациски вежби, стратегија за соработка, локални меморандуми за соработка, обуки	- Практична и ефикасна примена на софтверот, вклучувајќи и систем за управување со предмети, и база на податоци за процената на ризик / потребите - Поголема интероперабилност на информациските системи (ИС) на пробацијата со други ИС во судството, (казнено-поправни установи, ЈО, судови, извршители) и за спроведување на законот (истражни органи, миграција, граничната контрола, националната безбедност)		
				8. Истражувања за задоволството на корисниците од пробациските органи	СПС, CEIS / прашалници, извештаи	- Единици за редовно истражување и анализа на ризик / потреба, профили на сторителите под надзор, обезбедување на насоки за управување со пробацискиот систем во врска со собирање на пробациски профили		
				9. Стратегија за односи со јавноста за подобрување на јавната свест и доверба во пробациската служба. Целосно оперативна веб страна на УИС/Сектор за пробација. Кампањи за подигнување на свеста	МП-УИС/ Стратегија за односи со јавноста, веб-сајт, извештаи за обука, материјали за кампања, летоци, медиуми	- Проучување на јавното мислење за потребата за вклучување на локалните општини со цел да се олесни работата со пробациските субјекти - Систем за информирање на локалните општини и државни органи за работата и развојот на пробациската служба		
				10. Договори за соработка со странски пробациски служби	МП-УИС/ меморандуми за соработка, обуки, студиски посети, извештаи	- Подобрено јавно мислење во врска со влијанието на пробациската служба врз јавната безбедност - Редовни кампањи за информирање во врска со целите и гледиштата на пробацијата, во		

						соработка со локалните и националните медиуми - Редовни контакти за размена на информации со пробациската во ЕУ и другите земји од регионот		
2.4.3.2	Развој на управувањето со човечките ресурси во пробацискиот систем			1. Обука на обучувачи на пробацискиот персонал	МП-УИС/Опис на работните места и потребните вештини, процес на сертификација	- Развиени и спроведени програми за обука на обучувачи - Спроведени обуки на обучувачи на пробацискиот персонал		
				2. Механизми на професионална селекција и обука на пробацискиот кадар, вклучувајќи и механизми за користење на средствата од донаторите	МП-УИС/ Одлуки, изменети и дополнети статuti и правила	- Креиран на јасен и предвидлив начин професионален стандард за пробациски службеник (образование, професионално знаење, вештини, искуство, култура на комуникација, мотивација за постигнување) - Јасна и предвидлива содржина на постапката за обука и сертификација на кадрите во пробациската служба, вклучувајќи образовни капацитети		
				3. Развој на политиката за управување со ефикасноста (ПМФ) за првите позиции на кадарот	МП / ПМФ индикатори, извештаи за оценување	- Барања за професионална селекција и обука на пробациските кадри со посебен осврт кон регрутирање на кадар со искуство во областа на психологија, социјална работа и социјална педагогија; - Стандарди за ПМФ за повисоките позиции на кадрите кои овозможуваат да се развие и да се следи работата преку годишни оценувања		
				4. Одредување на структурата и содржината на обуката на пробацискиот кадар според ресурсите на образовните институции. Пилот проекти за воведување на модули за обука за да се подготват идните пробациски кадри	МП-УИС, АСЈО / Стратегија за обуки, прирачници за обука	- Развиени и спроведени програми за обука на кадрите на пробациската служба со користење на интерактивни методи за обука, вклучувајќи и обука за менаџери - План за спроведување на обуки со анализа на проектните ресурси (меѓународни и национални) со цел за брзо подготвување на максималниот број на идните пробациски кадри преку обуки за облици на пробациски активности и примена на пробациски инструменти		
				5. Развој, подготвување и ажурирање на програмата за обука и модули	МП-УИС/ план за спроведување на обуки, инфраструктура и курсеви, програми за обука и наставни планови, извештаи	- Редовен избор и обука на кадрите и образовните институции за обука на обучувачи кои ќе ги обучат идните пробациски кадри		

							<ul style="list-style-type: none"> - Доволен капацитет за реализација на плановите за обука во разумен рок во регионалните центри за обука - Пилот проекти за имплементација на модулите за обука за да се подготват идните пробациски кадри со брза покриеност на максималниот број на вработени 		
2.4.3.3	Развој на проценка на ризикот и потребите капацитетите за управување со предметите				1. Дефинирање на опфатот, обемот и процедурите за спроведување на извештаи, вклучувајќи ги и начините на кои судот ќе ги вклучи истите во судската одлука.	МП-УИС, ВС, ЈО / Одлуки, изменети и дополнети статuti и правила, водичи за пракса, обуки, пилот проекти, кампања материјали	<ul style="list-style-type: none"> - Регулаторна рамка, која ги вклучува материјалното и процесното кривично законодавство и пракса, јасно и предвидливо дефинира улога на извештај, неговата постапка на подготвување, проценка на ризик за повторување на делото и потребите на сторителот - Наставни програми за обука на судиите, обвинителите и вработените во пробациската служба за користење на истражните извештаи, кои вклучуваат детално објаснување на моделот на ризик - Редовни заеднички обуки на вработените во пробациската служба, судии и обвинители за истражните извештаи, нивната подготовка и примена - Идентификување на фокусни точки за размена на информации за пробацијата - Обуки за користење на алатката за проценка на целиот кадар одговорен за подготовката извештаи - База на податоци за чување на завршени проценки, спроведена валидациска студија на алатките, по 2 години собирање на податоците да се воспостави статистички индикатор за ризикот од повторување (изразен процентуално) - Ревидирана верзија на системот за проценка објавена по завршувањето на валидациската студија со точен бодовен систем соодветно поврзан со секоја интервенциска програма - Воспоставување на процесот за управување со предмети за пробација, негово оценување, план за казната, извршувањето на казната, преглед и спроведување 		
					2. Разгледана регулаторната рамка за методите на проценка на ризикот и потребите на обвинетиот	МП-УИС, МСП, ЈО, МБР / Преглед на извештаи, ASSET прирачник и форми, алатка за оценување на форми, прирачници за обука, извештаи за обука, база на податоци, истражен извештај, ревидиран инструмент за оценување			
					3. Модел за управување со предмети и процес на пробациски предмети	МП/ Упатство за управување со предмети			
2.4.3.4	Развој на опсегот на докази врз основа на				1. Опсег на пробациски програми и интервенции со цел да се промени и да се	МП-УИС / интервенциски стратегии,	<ul style="list-style-type: none"> - Програми насочени кон криминогените фактори и мотивација да се променат одредени однесувања зависности од дрога и алкохол, 		

интервенции за намалување на повторување на делото				подобри социјалната адаптација на сторителите и да се спречи повторувањето на делото. Синтеза на стекнатото искуство и дополнителни студии на туѓи искуства во развој, имплементација и извршување на пробацијата. Одредување оптимален механизам за спроведување на програмата за примена на пробацијата	прирачници, анализа на извештаи	социјални и животни вештини, професионална обука и вештини за вработување, основна писменост и математика, справување со лутината и емоционално справување, семејно насилство, сексуална навреда, возење во алкохолизирана состојба, анти-социјално однесување, свест на жртвата - Стекнување на меѓународно искуство во спроведување на програмите за пробација, што се користат од страна на пробацијата во ЕУ MS и други систематизирани региони - Систем на лиценцирани обука за имплементација на програмите од пробациониот кадар		
				2. Креирање на постапката за изработка и спроведување на пробационите програми. Утврдување на листа на потребни пробационски програми. Идентификација на човечки и финансиски ресурси за стекнување / развој на програмите. Утврдување на постапката и условите за акредитација, избор на кадар за спроведување на пробационите програми; Имплементација на програмите за третман. Евалуација на примената на програмите, нивно ажурирање и подобрување.	МП-УИС / интервенциски стратегии, конкретни насоки за секоја програма, соработка со надворешни партнери, прирачници со дефинирани потребни вештини за индивидуалните програми	- Информирање на јавноста и воспоставување советодавно тело (со претставници на државните власти) за експертска ревизија на развиените пробационите програми		
				3. Заедничка обука на судиите и вработените во пробационската служба за доделување на пробационите програми.	МП-УИС, ВС, АСЈО / планови за обука и извештаи			

Индикатори за влијанието за Поглавјето 2

1. Анкетите за испитување на задоволството на корисниците (што се спроведуваат како дел од системот за управување со работата на ЈО или од надворешни набљудувачи) ја потврдуваат зголемената доверба во општеството во ЈО особено, и/или во казнено-правниот систем генерално (појдовна основа: 2015 г.; предлог за цели за 2016 г. - зголемување за 5%; цел за 2018 г. - зголемување за 15%; цел за 2020 г. - зголемување за 25%).

2. Анкетите за набљудување на кривичните судења спроведувани од надворешни набљудувачи покажуваат унапредување кај состојбата со правичноста на постапките (појдовна основа: 2015 г.).
 3. Утврдено е годишно намалување од 10% кај бројот на пресуди од ЕСЧП во однос на структурните повреди кај кривичните постапки (појдовна основа: релевантни пресуди од ЕСЧП изречени во 2015 г.; се земаат предвид само пилот пресуди или повторливи случаи).
 4. Годишно намалување во висина од 5% во бројот на предмети пред ЕСЧП коишто утврдуваат разлики во праксата на домашните судови при примената на домашното законодавство или кои утврдуваат повреди на независноста или непристрасноста на судот или на правичноста на постапката или на правата на одбраната или на условот за „разумен рок“ во кривичната постапка (појдовна основа: релевантни пресуди од ЕСЧП изречени во 2015 г.).
 5. Унапредено е спроведувањето на генералните мерки во поглед на пресудите од ЕСЧП во врска со кривичните постапки (појдовна основа: број на случаи во тек пред Комитетот на министри при Советот на Европа при што генералните мерки се изрекуваат на крајот на 2015 г.; предлог за цел за 2018 г. - севкупно намалување за 15%, намалување на бројот на случаи со засилено следење за 25%; цел за 2020 г. - севкупно намалување за 25%; намалување на бројот на случаи со засилено набљудување за 35%).
 6. Годишно намалување од 20% утврдено од страна на КМ при СЕ кај неспроведувањето на индивидуални мерки од пресудите на ЕСЧП во врска со кривичните постапки (појдовна основа: 2015 г.).
 7. Годишно зголемување од 5% во вкупниот износ на конфискувани приноси од кривични дела (појдовна основа: истиот период во претходната година за којшто има достапни статистички податоци).
 8. Годишно зголемување од 5% на бројот на случаи на изрекување домашен притвор, електронско следење и други алтернативни мерки на притворот (појдовна основа: истиот период во претходната година за којшто има достапно годишни статистички податоци).
 9. Годишно намалување од 5% на вкупното времетраење на кривичната постапка (од моментот на поднесување на обвинение до донесувањето на правосилната пресуда) (појдовна основа: 2014 г.; од просечното времетраење во претходната година).
 10. Изработени се планови за индивидуално изрекување на казни (појдовна основа: уделот на релевантни случаи во односното време; предложена цел за 2016 г - 10% од сите случаи, цел за 2018 г. - 20%; цел за 2020 - 30%).
 11. Се изработуваат извештаи за претходната постапка (појдовна основа: уделот на релевантни случаи во односното време; предложена цел за 2016 г - 10% од сите случаи, цел за 2018 г. - 20%; цел за 2020 - 30%).
 12. Се обезбедува работа најмалку за ...% од сите затвореници (појдовна основа: уделот во односниот период; целите да се поделат по тип на пенитенцијарна установа и категорија/профил на затвореник (на пр. малолетници, жени, итн.).
 13. Најмалку ...% од престапниците се ангажирани во стручно образование или друга програма за едукација и рехабилитација (појдовна основа: уделот во односниот период; целите да се поделат според тип на пенитенцијарна установа и категорија/профил на затвореник).
 14. Годишно намалување од ...% на стапките на рецидивизам кај престапниците под пробација (појдовна основа: уделот во односниот период; целите да се поделат по тип на пенитенцијарна установа и категорија/профил на престапник (на пр. малолетници, жени, итн.).
 15. Се подобрува рангирањето на земјата во однос на разните релевантни меѓународни индикатори поврзани со работата на казненото правосудство, како што се Индикаторите за владеењето и Индексот за владеењето на правото (институт на Светска банка), Извештајот за глобална конкурентност на Светскиот економски форум (СЕФ), ранг листата на Фридом Хаус, Проектот за светска правда (Индекс за владеење на правото), Транспаренси интернешенал (ЦПИ, итн.), Бертелсман Штифтунг Трансформацион Индекс (БТИ), Индексот на Светска банка за *Doing Business* (појдовна основа: 2015 г.).
-

16. Во извештаите за напредокот од ЕУ, како и во разни други политички документи, се потврдува напредокот на земјата на полето на обезбедување пристап до правдата (појдовна основа: 2015 г.).

Поглавје 3 Пристап до правдата и транспарентност

Целта е зајакнување на Адвокатската комора и другите приватни правни институции вклучувајќи ги и нотарите и извршителите, за да ги исполнат своите улоги во правниот систем кој го почитува владеењето на правото, еднаквоста на оружјето, процедурална праведност, и другите човекови права. Приватните правни професии треба во целост да го развијат нивниот капацитет да работат како ефективни тела, кои управуваат со соодветните професии и ги претставуваат колективните интереси на адвокатите. Ова може да се постигне преку вежби за развивање на институциите, зајакнување на етиката и дисциплинските системи, како и развивање на почетни и континуирани системи за обука, така што тие ќе играат клучна улога во подигнувањето на професионалните квалификации. Ова ќе овозможи на адвокатската комора и другите здруженија на правници оптимално да ја одиграат својата улога во едно демократско општество засновано на владеењето на правото, во согласност со меѓународните стандарди и стандардите на Европската унија. Со цел целосно и праведно да ги застапуваат нивните клиенти, неопходно е тие да имаат соодветна заштита и голем број на привилегии. Тие вклучуваат социо-економски, финансиски / фискални и оперативни права, како што се заштита на адвокат клиент привилегија (вклучувајќи и доверливост). Исто така потребно е да се зајакне управувањето на информации и системот за е-правда, за подобрување на пристапот до информации, комуникација и транспарентност.

Оваа глава, исто така, планира да го зајакне и прошири системот за правна помош, со тоа што обезбедува брзо и ефикасно застапување на сите обвинети и притворени лица, и ги штити нивните основни права, особено правата на одбрана и правично судење. Работата за зајакнување на системот за правна помош започнува со законските и регулаторните реформи, со цел да се зајакне рамката за обезбедување на услуги, особено застапување и во дополнителни области надвор од кривичното право, односно граѓански и управни предмети, и на регионално ниво. Ова исто така вклучува и вмрежување помеѓу центрите за правна помош, регионално поврзување, и подигање на јавната свест. Со цел да се подобри квалитетот на услугите за правна помош и да се обезбеди контрола на квалитетот, потребно е да се развие и прошири системот за обука. Контрола на квалитетот во текот на извршувањето на адвокатската правна помош, исто така, треба да продолжи да се зајакнува. Анализа на информации и управување, како и подигање на свеста на јавноста, се од суштинско значење за оптимално функционирање на системот за правна помош. Конечно, потребно е да се идентификува и да се обезбеди долгорочна финансиска одржливост на системот за правна помош, преку државните и приватните фондови.

Конечно, целта на ова поглавје е да се обезбеди пристапот на поединците во судскиот систем и информации, во транспарентна атмосфера, која го промовира учеството и надзорот, и ги минимизира корупцијата и злоупотребата на службената должност. Промовирање на транспарентноста започнува со силен и применлив систем во однос на слободата на информирањето, кој, исто така, се рефлектира на системот за заштита на државни тајни. Само преку правно заснован пристап до информации, кој ќе се почитува и следи преку здрави процедури, граѓаните можат да утврдат колку добро правниот систем ги почитува нивните права. Транспарентноста и јавноста во процесот на донесување одлуки, исто така, е од суштинско значење. Ова вклучува отворен пристап до судските постапки и одлуки, отворено владеење на правни институции, здрав режим за клеветата, кој не се злоупотребува за сузбивање на правата, и конкретна заштита за новинарите со што медиумите можат да ја исполнат својата

улога на чувари на јавниот интерес. Исто така потребна е транспарентна и отворена комуникација помеѓу судовите и медиумите, со што информациските канали остануваат отворени , овозможувајќи јавен пристап до широк спектар на извори и перспективи за информации.

ПОГЛАВЈЕ 3									
ПРИСТАП ДО ПРАВДАТА И ТРАНСПАРЕНТНОСТ									
Потпоглавје 3.1									
Зајакната Адвокатската комора и адвокати									
Дејствие	Краен рок за имплементација			Критериуми за реализација			Буџет (Износ во МКД)		
	Крај на 2016 г.	Крај на 2018 г.	Крај на 2020 г.	Производи	Одговорно тело/Начин	Исходи	Државен	Друг	
Интервентно поле 3.1.1 Унапреден раководен систем за адвокатурата									
3.1.1.1	Поголема рамнотежа на должностите и надлежностите во рамките на раководниот систем на адвокатурата				1. Ревидирана е регулаторната рамка за Собранието на Адвокатската комора на РМ 2. Ревидирани се условите за учество во раководните тела на Адвокатската комора	АД, Собрание на АДРМ, МП, Собрание на РМ / Изменети и дополнети закони и правила	- Поефективно користење и распределба на членарината за АД со цел да се промовира независно и ефикасно самораководење. - Потранспарентни репрезентативни квоти и процедура за номинирање на делегати во Собранието на АКРМ - Зголемена независност и ефикасност на ревизорските тела на АД - Рационализирани се надлежностите на Собранието на АКРМ и на самата Комора - Зајакната е улогата на помладите адвокати во раководните тела на Комората		
3.1.1.2	Развој на капацитетите за стратешко планирање, буџетско и финансиско управување, управување со човечки ресурси, односи со јавноста и комуникација на Адвокатската комора				1. Потполно е оперативна Комисијата за стратешко планирање и институционален развој на АК 2. Посветен кадар што се бави со стратешко планирање, вклучувајќи изработка на политики, мисија, буџетско и финансиско управување, управување со човечки ресурси, информациски ресурси, односи со јавноста и комуникација. 3. Изработени се, доставени и редовно се ажурираат прирачници и едукативни модули за стратешко	АК / Одлуки, Извештаи АК / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука АК / Одлуки, обуки	- Механизмите за интерен и екстерен следење и оценување (СИО) и ревизиските извештаи укажуваат на задоволителна примена на стратешкото планирање на АД - АК и адвокатите даваат редовен и конструктивен придонес кон главните политички и регулаторни иницијативи поврзани со реформата во правосудниот сектор - Примена на статистички и докажен пристап кон сите политички и регулаторни иницијативи за АК - Унапредена е употребата на ресурсите и фондовите на АК - Адекватни финансиски ресурси за АК да може ефективно да ја извршува својата улога на промотор на независноста,		

					планирање, буџетско и финансиско управување, управување со човечки ресурси, односи со јавноста и комуникација и употреба на информациски системи		отчетноста и компетентноста на адвокатурата и адвокатите - Формализирани се и редовно се користат каналите за интерна комуникација (вклучувајќи електронски систем за текот на работата и веб портал) меѓу АК и адвокатите		
					4. Потполно е оперативна Ревизорската комисија при АК	АК, МП, Собрание на РМ / Одлуки, извештаи, изменети и дополнети закони и правила	- Формализирани се и редовно се користат каналите за екстерна комуникација меѓу АК/адвокатите и останатите државни/недржавни учесници во правосудниот сектор		
					5. Одговорно тело при АК за интерна комуникација и екстерна комуникација и односи со јавноста	АК / Одлуки, извештаи	- Доследна реакција од страна на АК кон кој било пример на мешање во независноста на адвокатите и повреда на правата на адвокатите		
					6. Анкети за членовите со цел да се одреди задоволството на адвокатите од услугите на АК, како и онлајн прашалници	АК / Одлуки, анкети	- Адвокати се меѓу членовите на раководните и административните тела на институциите од правосудниот сектор		
					7. Се изработуваат и доставуваат годишните извештаи на АК	АК / Одлуки	- Учество на АК во процесите на одлучување на другите институции од правосудниот сектор кога се засегнати интересите на адвокатите		
					8. Ревидирана е регулаторната рамка со цел да поттикнува поинклузивна застапеност на адвокатите во рамките на раководните и другите тела од останатите институции од правосудниот сектор	АК, СС, СЈО, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Воспоставени се јасни процедури за пристап и учество на јавноста на седниците на АК, како и навремена најава на дневниот ред на седниците, објавување на одлуките на АК, итн. - Редовна употреба на анкетите за истражување на задоволството на корисниците од страна на АК за мерење и унапредување на квалитетот на услугите на членството		
					10. Потполно е оперативна мрежата за соработка со европските и меѓународните адвокатски здруженија	АК / Одлуки, Меморандуми за соработка, заеднички активности, посети	- Редовна размена на искуства помеѓу АК и европските здруженија на адвокати и други меѓународни сродни организации		
3.1.1.3	Развој на надзорен систем за етичка и дисциплинска одговорност				1. Потполно е оперативна Комисијата за етичка и дисциплинска одговорност на АК, одговорна за развој, сообразна примена, унапредување на етичките стандарди за адвокатите и за спроведување на етичките/дисциплинските правила	АК / Одлуки, извештаи	- Етичка/дисциплинска рамка со солидни и имплементирани материјални барања и процесни правила, јавен пристап - Јасно, предвидливо и применливо разграничување на етичките правила (позитивни обврски, начела на однесување) од дисциплинските правила (забрани во негативен контекст, основи за опомена)		
					2. Аотиран е Етичкиот кодекс и редовно се ажурира преку	АК, Собрание на АКРМ /			

				консултативен процес и комуникација координирана од АК	Одлуки	- Доследна примена во пракса на етичките/дисциплинските правила од страна на АК		
				3. Ревидирани се дисциплинските правила и процедури преку консултативен процес и комуникација координирана од АК	АД, Собрание на АДРМ, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Советодавните мислења на Комисијата за етичка и дисциплинска одговорност при АК имаат значително влијание кај сите странки и судот во контекстот на кривичната постапка		
				4. Изработени се, доставени се и редовно се ажурираат прирачници и едукативни модули за етичката и дисциплинската рамка	АК, Центар за обука на АКРМ / Одлуки, обуки	- Меѓу клучните етички правила е втемелена финансиската одговорност на адвокатите кон комората преку навремена уплата на членарината		
				5. Потполно е оперативен онлајн систем за поднесување претставки против адвокатите	АК / Одлуки, прирачници, софтвер, обуки	- Разграничени се и се применуваат принципите на сразмерност, како и олеснителните и отежителните фактори во дисциплинските предмети		
				6. Се објавува и анализира статистиката за дисциплинските предмети во годишните извештаи на АК	АК / Одлуки	- Дефинирано е правото на пристап до дисциплинскиот предмет за засегнатиот адвокат, делокругот и опсегот на обврската за информирање на трети лица и јавноста за тековни дисциплински предмети		
						- Проширена е листата на дисциплински санкции за да опфаќа полесни санкции како што се глоби, корективни мерки и едукативни мерки, коишто се применуваат доследно и правично		
						- Постои јасна, предвидлива и применлива регулаторна основа за поднесување на онлајн претставки, како и за откривање на личните податоци на жалителите, надоместоците		
Интервентно поле 3.1.2 Унапреден систем за професионална обука за адвокатите								
3.1.2.1	Развој на системи за почетна и континуирана обука			1. Потполно е оперативен Центарот за обуки на АК (ЦОАК) задолжен за спроведување на системите за почетна и континуирана обука, а опфаќа и раководното тело надлежно за поставување на политиките, реализација на активностите и вршење надзор	АК, ЦОАК / Одлуки, извештаи, наставни планови, договори со едукатори, описи на работно место, планови за распределба, обука	- АК има надлежност да врши почетна обука за адвокати		
				2. Изработени се, редовно се ажурираат и се ставаат во електронски библиотеки наставните планови за почетна и континуирана обука,	ЦОАК, АКРМ / Одлуки	- Утврден е годишен наставен план и методологија за континуирана обука на АК		
						- ЦОАК спроведува редовни обуки		
						- Приближени се курсевите за почетна и континуирана обука на адвокатите и на другите правни професионалци (судии, обвинители, итн.), некои наставни планови и курсеви се хармонизирани		
						- Примена на пристап заснован врз решавање на конкретен проблем во обуките		

				како и курсевите за учење од далечина		- Воспоставен е мешовит пристап кај обуките за континуирана обука на адвокати заедно со судии и обвинители - На располагање има обука на интернет и од далечина - Во клучните предмети од почетна и континуирана обука се опфаќаат меѓународните стандарди за човекови права, ЕКЧП, методи за толкување на правото, товар и формализирани стандарди на докажување во разните видови постапки, судската пракса како извор на право, аргументирање на апликации/тужби, доверливост меѓу адвокат и клиент, ораторски вештини, професионална етика и дисциплински прашања, информациски технологии, психологија, стратешко планирање, буџетско и финансиско управување, комуникација и маркетинг на адвокатски услуги - Целосно и редовно се мобилизира постојаниот пул на добро обучени и искусни едукатори, вклучително и едукатори од регионот - Се применуваат казни и други практични последици поради не посетување на континуирана обука - Во листата на редовни едукатори се наоѓаат и искусни правни практичари, европски и меѓународни практичари			
				3. Ревидирана е регулаторната рамка за пристап до професијата, вклучително и на почетната обука, стажирањето, правосудниот испит, лиценцирањето, итн.	АД, Собрание на АДРМ, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила				
				4. Воведени се и се употребуваат механизми и автоматизирани алатки за утврдување на потребите од обука, за проценка на капацитетот и квалитетот.	ЦОАК, АКРМ / Одлуки, прирачници, софтвер, обуки				
Интервентно поле 3.1.3 Унапредени услови за практично и ефективно правно застапување									
3.1.3.1	Унапредување на социо-економските, финансиските и оперативните услови за извршување на правната професија			1. Ревидирана е регулаторната рамка за граѓанската одговорност на адвокатите	Адвокатска комора, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Систем за осигурување од професионална одговорност и фонд за професионална одговорност за покривање на граѓанската одговорност на адвокатите - Задолжително осигурување за граѓанска одговорност на адвокатите - Поволен даночен режим за адвокатите - Унапредена социјална и здравствена заштита на адвокатите - Поволни и посоодветни услови за адвокатите да работат во државните органи и институции			
			2. Ревидирана е регулаторната рамка за посебен даночен статус, здравствено и социјално осигурување на припадниците на Адвокатската комора	Адвокатска комора, МП, МФ, МЗ, МТСП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила					
			3. Воспоставени се и се користат соодветни капацитети за професионално	Адвокатската комора, МП, ЈО, СС, МВР, Собранието / Одлуки,					

							за да ги добијат потребните информации за правно застапување		
				3. На сила е обврската за адвокатот да поседува работни простории	Адвокатската комора, МП, Собранието / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила		- Поефективно и попрофесионално застапување на интересите на правни и физички лица, обезбедувајќи го нивното право на одбрана во разни постапки - Постојат одржливи механизми за постапување по повреди на правата на адвокатите и повреди на нивната можност да ги застапуваат клиентите - Истражување, публикации и претставувања пред јавноста и медиумите на наоди во врска со повредите на правата на адвокатите при извршувањето на својата професија.		
3.1.3.4	Развој на информациски системи во адвокатската комора			1. Поставени и ефикасно искористени системи за електронска комуникација на адвокатската комора (адвокати/Комора)	ВС / Одлуки, Меморандуми за разбирање, студија за остварливост, Главен план за имплементација, практични упатства, хардвер и софтвер на свое место, извештај од ревизији, Обуки		- Практична и ефикасна употреба на ИС од страна на водечките органи во адвокатската комора за поголема независност, компетентност и сигурност во адвокатурата и кај адвокатите - Адвокатите користат ИС за решавање случаи, и ефикасно вршење на функциите на претставување - Интероперабилност меѓу ИС на Комората и на адвокатите со ИС на другите вршители на дејности во правниот сектор		

Потпоглавје 3.2

Унапредување на системот за правна помош

Дејствие	Краен рок за имплементација			Критериуми за реализација			Буџет (Износ во МКД)		
	Крај на 2016 г.	Крај на 2018 г.	Крај на 2020 г.	Производ	Одговорно тело/Начин	Исход	Државен	Друг	
Интервентно поле 3.2.13 Големување на ефикасноста и на ефективноста на системот за правна помош преку негово унапредување на управувањето со истиот									
3.2.1.1				1. Ревидирана е регулаторната рамка за	МП, Собранието /	- Оптимизација на бројот, појаснување и рационализација на должностите и			

Подобрена правна и регулаторна рамка за системот за правна помош и негово унапредено спроведување			улогата на Адвокатската комора, МП, судовите, граѓанскиот сектор (ОГС), високообразовните институции (ВОИ), Народниот правобранител и другите чинители во системот за правна помош	Одлуки, изменети и дополнети закони	надлежностите на сите чинители во системот за правна помош - Хармонизирана и приближена е дефиницијата за „правна помош“ во сите домашни закони и правила; јасно се дефинирани условите за доделување правна помош со поедноставени и децентрализирани процедури - Зголемување на улогата на ОГС и ВОИ во обезбедувањето на примарна и секундарна правна помош		
			2. Меморандуми за соработка помеѓу МП и Народниот правобранител што го олеснуваат пристапот до правдата Спроведување на пилот-иницијативи од меморандумите за соработка меѓу МП и Народниот правобранител	МП, Народниот правобранител / Одлуки, меморандуми за соработка, извештаи	- Редовен и конструктивен придонес од МП и Адвокатската комора за поважните политики и регулаторни иницијативи поврзани со правната помош - Примена на статистички и доказен пристап кон сите политики и регулаторни иницијативи за правна помош - Формализација и редовна употреба на каналите за комуникација меѓу МП и Адвокатската комора, органите од системот за правна помош и другите државни и недржавни тела; систем за постапување по регулаторни и раководни прашања со МП и Адвокатската комора		
			3. Договори за соработка помеѓу МП и ОГС/ВОИ со кои се предвидуваат иницијативи за олеснување на пристапот до правдата и пилот- проекти за таквите иницијативи	МП, ОГС, ВОИ, Меморандуми за соработка, одлуки, извештаи	- Сè почесто спроведување на пилот-проекти за иницијативите што се предвидуваат со меморандумите за соработка - Зголемување на улогата на Народниот правобранител во системот на правна помош преку унапредување на неговата функција за истражувачка и аналитичка работа со истражување на одредени предмети (на пр. онаму каде што правните лекови биле неискористени или недостапни), како и изработка на прирачници и други готови материјали што ќе се користат како ресурси за правна помош		
			4. Договори за соработка помеѓу Адвокатската комора и ОГС/ВОИ со кои се предвидуваат иницијативи за олеснување на пристапот до правдата и пилот-проекти за таквите иницијативи	Адвокатската комора, ОГС, ВОИ / Меморандуми за соработка, одлуки, извештаи	- Подobar пристап до советодавство и право за претставување за посебни категории граѓани, вклучувајќи ги осудениците - Пристап до секундарна правна помош во граѓански и административни случаи		
			5.Проширена покриеност со систем за правна помош	МП, , Министерство за финансии, Парламент / Одлуки	- Можност за правна помош за жртви и (специјални) сведоци во кривичните процеси - Можност за покриеност на вештачењата и сведочењата ан вешти лица во случаите на правна помош		

							<ul style="list-style-type: none"> - Јасни и дефинирани причини за добивање правна помош во сите видови случаи - Проширена достапност и обем на правна помош, и максимални ресурси по случај 		
3.2.1.2	Проширување и поддршка на операциите и активностите на мрежата на Центрите за секундарна правна помош и унапредена регионална покриеност				<p>1. Потполно оперативни регионални служби за правна помош (центри за консултација) и обезбедување на сите неопходни услуги согласно редовните анализи на потребите</p> <p>2. Потполно оперативни кол центри за назначување дежурни адвокати и за рационализација на процесот на доделување предмети</p>	Адвокатска комора, МП, Собранието / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обуки, прирачници за праксата, хардвер и софтвер	<ul style="list-style-type: none"> - Подобрување на покриеноста со правна помош во местата надвор од Скопје и главните центри - Систем на упатување со учество на локалните власти и ОГС - Зголемување на уделот на не- секундарна правна помош (готови материјали, правна помош во управни постапки за социјална помош, евиденција на раѓањата, социјална нега и други сегменти, отворени денови и работа <i>pro bono</i> во адвокатските здруженија, оперативни правни клиники, центри за параправна помош, итн.) - Воведување на институтот детектив во системот на правна помош 		
3.2.1.3	Проширување на системот на правна помош за дејности и активности на мрежата на Центрите за секундарна правна помош (SCLAP) и институциите кои даваат примарна правна помош, како и подобра регионална покриеност				<p>1. Проширена мрежа на Центри за секундарна правна помош, целосно оперативна, и која доставува целосна секундарна правна помош на избрани категории граѓани</p> <p>2. Институциите за давање примарна правна помош се широко воспоставени, целосно оперативни, и ги даваат сите потребни услуги според редовната анализа на потребите</p>	<p>Министерство за правда, Министерство за финансии, Парламент / Одлуки, договори, описи на работни места, практични упатства, ИКТ (информациска и комуникациска технологија) мрежата е на своето место, обуки</p> <p>Локални органи, Адв комора, Централни служби за статистика, ХЕИ, Министерство за правда/Одлуки, Меморандуми за разбирање, дополнети статuti и правила, извештаи</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Зголемена покриеност за лица кои даваат правна помош низ земјата - Засилен капацитет на регионалните Центри за секундарна правна помош (SCLAP) и воспоставување на оптималниот број локални (меѓубласни) SCLAP центри - Интегриран, целосен и бесплатен систем за правна помош, развиен и на своето место во избраните региони - Подобен пристап до секундарна правна помош преку поедноставен процес на назначување адвокати - Зголемена пропорционалност меѓу примарната правна помош (готови материјали, правна помош во административните постапки за социјални помоши, регистрација на новородени, социјална грижа и други сегменти, отворени денови и про боно часови во здруженијата на Адвокатската комора, Оперативни правни клиники, центри за паразаконска поддршка итн. - Зголемена свесност кај јавноста за системот за правна помош и можноста за добивање застапник. 		

					3. Центар за повици за правна помош за прием и обработка на извештаи за задржувања и поедноставен процес на поставување адвокати, целосно во функција	Министерство за правда / Министерство за финансии / Одлуки, описи на работни места, планови за систематизација, извештаи			
					4. Развиена и имплементирана јавна правна помош и стратегии за ангажирање адвокати на национални и регионални/локални нивоа, како поддршка за функцијата на системот за секундарна правна помош	Министерство за правда, Централни служби за статистика / Одлуки			
3.1.2.4	Проширена покриеност со систем за правна помош				1. Проширување на системот за правна помош за да се овозможи претставување на граѓани на суд во кривичните случаи, вклучувајќи ги осудениците	правда, Министерство за финансии, Парламент / Одлуки	- Подobar пристап до советодавство и право за претставување за посебни категории граѓани, вклучувајќи ги осудениците - Пристап до секундарна правна помош во граѓански и административни случаи - Моност за правна помош за жртви и (специјални) сведоци во кривичните процеси - Моност за покриеност на вештачењата и сведочењата ан вешти лица во случаите на правна помош - Јасни и дефинирани причини за добивање правна помош во сите видови случаи - Проширена достапност и обем на правна помош, и максимални ресурси по случај		
Интервентно поле 3.2.2 Унапредување на квалитетот и контрола на квалитетот во давањето правна помош									
3.2.2.1	Развој на систем за обука и проширување на одржувањето на обуката				1. Изработка на прирачници за праксата и модули за едукација во врска со методологиите за избор на предмети, нивна распределба и ажурирање и редовна употреба	МП, Адвокатска комора, АСЈО / Одлуки, обуки, публикации	- Јасна, предвидлива и применлива дефиниција на основните критериуми за добивање правна помош и унапредување на методологијата за одбирање на предмети; диференцијација на стандардите за одобрување на примарна и секундарна правна помош врз основа на горенаведените критериуми		
					2. Кампањи за подигнување на степенот на свесност и информираност за достапноста и опсегот на правна помош и механизмите за обезбедување на истата,	МП, Адвокатска комора / Одлуки, кампањи и анкети за испитување на јавното мислење	- Автоматизација на утврдувањето на „средства“ и верификација на другите релевантни аспекти при управувањето со предмети за правна помош (видете исто така ИС подолу) - Рационализација на достапноста и квалитетот на правната помош преку појаснување на		

					особено во поглед на примарната правна помош и правната помош во граѓански/управни предмети		делокругот и зголемување на ресурсите по предмет - Зголемување на уделот на правна помош во граѓанските и управните (наспроти кривичните) предмети - Зголемување на уделот на не-секундарна правна помош во рамките на системот на правна помош (готови материјали, правна помош во управни постапки за социјална помош, евиденција на раѓањата, социјална нега и други сегменти, оперативни правни клиници, центри за парправна помош, итн.) - Можност за давање правна помош за жртвите и (посебните) сведоци во кривичните постапки - Можност за правна помош што опфаќа вештачење и сведочење од вештаци, како и за постапките за извршување во граѓанските и управните предмети - Примателите на правна помош се целосно изземени од плаќање на судските такси		
3.2.2.2	Зајакнување на контролата на квалитетот и на системот на гаранции				1. Воведени се прописи и стандарди за праксата на саморегулирање на Адвокатската комора со цел да се обезбедува поголем квалитет на правната помош од адвокатите	Адвокатска комора / Одлуки	- Адвокатската комора усвојува пристап на саморегулација кон контролата на квалитетот - Адвокатите за правна помош обезбедуваат поголем квалитет на услугите преку мерките за саморегулација - Судиите вршат надзор врз минималните стандарди за квалитет при застапување преку правна помош во кривичните предмети - Хармонизација на системот за известување од адвокатите до МП - Анкети за испитување на задоволството на корисниците во примена кај МП, Адвокатската комора и другите чинители во системот на правна помош за да се мери и унапредува квалитетот на услугите		
					2. Ревидирана е регулаторната рамка за да се обезбедува поголемо оценување на квалитетот на правната помош од страна на судиите	СС, МП, Адвокатската комора, Собранието / Измена и дополнување на процесните закони, други закони и правила			
					3. Редовно се спроведуваат анкети за испитување на задоволството на корисниците (како и автоматизирани анкети)	Адвокатската комора, МП / Одлуки, анкети			
3.2.2.3	Зголемување и одржливост на финансирањето и здрава финансиска				1. Се зголемуваат финансиските средства за системот на правна помош	МП, Собранието / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Финансирање на системот на правна помош од државниот буџет (како удел од БДП) на ниво на медијаната на ЦЕПЕЈ - Воспоставување на јасни, предвидливи и применливи буџетски линии и еквивалентни		

	контрола на системот за правна помош				2. Се воведува и промовира осигурувањето на трошоците од правна помош	МП, Собранието / Одлуки, изменети и дополнети закони, кампањи за подигнување на свесноста	средства во пракса за практична и ефективна примена на зголемените буџетски ставки за управувањето со правна помош од страна на судството (во кривичните предмети) и МП (во граѓанските и управните предмети) - Зголемување на финансиските средства за системот на правна помош преку приватни контрибуции (осигурување) - Примателите на правна помош се целосно изземени од плаќање такси		
3.2.2.4	Развој на информатички системи за подобра достава на електронски правни услуги ¹⁵				1. Информатички системи за управување со правна помош, систем за електронско водење на случаи, целосно оперативен. Системи за електронско водење на случаи, регистратори на доставувачи на секундарна правна помош, и внатрешни комуникациски канали меѓу Министерството за правда, сите центри за секундарна правна помош, адвокатски комори и адвокати на своите места и ефектно искористени	Министерство за правда, адвокатска комора / Одлуки/ Меморандуми за разбирање, студии за изведливоста, Мастер план на имплементација, практични упатства, хардвер и софтвер на своето место, извештаи од ревизии, обуки	- Целосно електронска водење на сите институционални надлежности и функции на правната помош - Целосно електронско водење на случаите поврзани со правна помош - „Едношалтерска“ веб страница, со поголема поврзаност на изворите на електронски информации за примарната и секундарната правна помош и други електронски правни услуги - Автоматизирани или онлајн системи за мерење на задоволството на корисникот - Комплетирање на Сложен информациски аналитички систем за доставување правна помош, неговата поврзаност со е -правдата		

Потпоглавје 3.3

Зголемување на степенот на јавност и транспарентност на правдата

Дејствие	Краен рок за имплементација			Критериуми за реализација			Буџет (Износ во МКД)		
	Крај на 2016 г.	Крај на 2018 г.	Крај на 2020 г.	Производи	Одговорно тело/Начин	Исходи	Државен	Друге	
Интервентно поле 3.3.13 Зголемување на транспарентноста преку рационализирано регулирање на државните тајни и слободниот пристап до информациите (СПИ)									
3.3.1.1	Развој на регулаторна рамка за слободен пристап до информации (СПИ)				1. Ревидирана правна рамка за слободен пристап до информациите и Комисија за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер	Министерство за правда, Парламент / Одлуки, статuti и воведени правила	Имплементирање на барањата на ЕУ за слобода на информации, имајќи ја предвид посебната улога на правниот сектор и потребата за објавување и транспарентност за добра примена на правдата, како и потребно ниво на тајност за		

¹⁵За подетална анализа на интервенциите во координираното менаџирање на информациските системи и интероперабилност, видете ја глава 6 подоле

						поголема ефикасност во откривањето на превенцијата на криминалот		
				2. Практичните упатства и модулите за Слобода на информациите се развиени, доставени и редовно се обновуваат	Комисија за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер, Министерство за правда, АЈП, Адвокатска комора /Одлуки, обуки	- Јасна, предвидлива и применлива дефиниција на должностите и на овластувањата на Комисија за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер, со потребното ниво на независност од Владата. - Смеса од пристапи засновани врз дискусија и врз репресија во истрагите во јавниот сектор од страна на Комисија за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер - Неформалистички пристап и регуларност во известувањето за слободата на информациите од страна на институциите во правниот сектор		
				3. Воедначен систем за известување за слободата на информациите е на своето место во сите правни институции	Комисија за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер, ЈЦ, Организација на приоритетниот доставувач, Министерство за правда, Министерство за информации, Адвокатска комора/Одлуки, Извештаи,	- Обезбедување дисциплина или казни за недоставување информации кај сите правила што ги регулираат институциите во правниот сектор - Адвокатска комора ангажирана во развојот на рамките за слобода на информациите и редовно барање информации според постапките за слобода на информациите -Ангажирање на медиумите во барање информации за слободата на информирањето, и рамки за истражувачко известување и заштита на новинарските извори - Јасна и предвидлива практика на судовите за заштита на тајноста на новинарските извори - Зголемена свесност на јавноста за регулаторните рамки на слободата на информирањето и механизам на надзор - Зголемена свесност на јавноста за за слободата на информациите; поддршка на професионалците што работат на терен		
				4. Кампањи за свесност за слободата на информациите	Комисија за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер, Министерство за правда /Одлуки, спроведени кампањи			
				5. Имплементирање на медиумски стратегии засновани врз случаи за	Адвокатска комора, Министерство за правда /Одлуки,			

					промоција на слободата на информациите	изведени кампањи			
					6. Собирање и објавување на најдобрите практики за заштита на правото за добивање информации, со материјали за обука на новинари и адвокати	Адвокатска комора, Министерство за правда, Медиуми/ Одлуки, публикации			
3.3.1.2	Развој на балансирана законодавна рамка за заштита на лични податоци со правото на правично судење и интересот за транспарентно судство				1. Ревидирана е регулаторната рамка за државните, службените и трговските тајни, со посебен акцент врз условите за пристап до тајни информации за органите од правосудниот сектор, правните професионалци (пр. адвокатите) и организациите од граѓанскиот сектор	СС, МП, МВР, Собранието / Измена и дополнување на одлуки, закони	- Функционален (контекстуализиран) наместо апсолутистички пристап кон определувањето на типот на информации што се штитат со нивна класификација - Земање предвид на посебната улога на правосудниот сектор и потребата од јавност и транспарентност за правилно функционирање на правосудството - Неопходен степен на тајност за поголема ефикасност на националната безбедност, откривање и превенција на криминалитетот - Хармонизација на законодавството што ги опфаќа државните, службените и трговските тајни		
					2. Се изработуваат, доставуваат и редовно се ажурираат прирачници за пракса и модули за едукација за државните и службените тајни	АСЈО, МП, МВР, Адвокатската комора / Одлуки, публикации обуки	- Поголем пристап до тајни информации за правните професионалци и граѓанските организации - Јасна и предвидлива пракса на домашните судови во предметите во врска со новинарското мешање во правораздавањето (пр. неовластено откривање на материјали поврзани со истрага или судење, објавување на фотографии од осомничени лица, итн.) со примена на критериумите за сразмерност во секој случај и со наклонетост кон откривање во интерес на јавноста		
Интервентно поле 3.3.23 Големување на транспарентноста преку јавност при одлучувањето во правосудниот сектор									
3.3.2.1	Целосен и отворен пристап до судските рочишта, судските одлуки и судските документи				1. Ревидирана е регулаторната рамка за јавност на судските рочишта и одлуки	СС, МП, Собрание / Воведување на одлуки, закони и правила	- Промена на правилата за анонимизирање на имињата на странките во судските пресуди донесени на јавна расправа и местото на нивното живеење (можност за странката да побара анонимизација само во рамки на судската постапка и/или вонредни околности (заштита на интересите на малолетни, ментално болни лица, итн.) и само со аргументирана одлука - Рочиштата за мериторно одлучување не се одвиваат во канцеларијата на судијата		
					2. Потполна оперативност на информативниот систем за распоредот на судења во сите судови	СС / Одлуки, хардвер и софтвер, ревизиски извештаи, обуки			
					3. Потполна оперативност на електронската дата база за	СС, МП /			

				судска пракса на судовите и на пребарувачите	Одлуки, хардвер и софтвер, ревизиски извештаи, обуки	- Право на медиумите да присуствуваат на сите судски рочишта што се јавни - Јасна, предвидлива и применлива дефиниција на делокругот и степенот на ограничување при фотографирање или снимање на судските рочишта од странките, медиумите или јавноста - Олеснување на пристапот за јавноста и медиумите со претходно известување за распоредот на сите рочишта - Утврдување на пристап за граѓанското општество до правосудниот сектор и можност за влијание врз него за цели на истакнување и борба на случаите на корупција - Постојана кампања заснована на предмети во печатените, електронските медиуми (особено на социјалните медиуми), промовирање на транспарентноста на правдата како основа за одвраќање и борба против корупцијата - Пребарувачи врз основа на клучен збор што се лесни за користење за сите судски одлуки со врски за упатување кон законодавството и правилата - Посилна доследност на судските одлуки и на судската пракса - Создавање на плодни работни релации меѓу медиумите и судството - Избор и обука на новинари што следат настани од судницата, активности за вмрежување			
				4. Воспоставување на мрежа за новинарство од судницата	Адвокатска комора, МП, СС, Судовите / Одлуки, меморандуми за соработка, извештаи				
3.3.2.2	Развој на транспарентно раководење со правосудниот сектор			1. Посебни капацитети за ПР/комуникација во сите раководни тела од правосудниот сектор и секторски институции	СС, ЈО, Адвокатска комора, МП, МВР / Одлуки, извештаи, обуки	- Преземање активна улога и навремено давање изјави од страна на раководните тела во правосудниот сектор во одговор на заканите кон независноста и правичноста на правосудството упатени преку медиумите или на јавни изјави од државните функционери			
				2. Ревизија на деловниците на раководните тела за правосудниот сектор	СС, ЈО, Адвокатска комора / Одлуки	- Јасни, предвидливи и применливи услови за пристапот и учеството на јавноста на рочиштата за сите раководни тела од правосудниот сектор, навремено најавување на дневниот ред на седниците, јавна природа на одлуките - Утврдување на пристап за граѓанското општество до правосудниот сектор и можност за влијание врз него за цели на истакнување и борба на случаите на корупција			
Интервентно поле 3.3.33големување на транспарентноста преку безбедни и слободни медиуми									
3.3.3.1	Изработка на солидна регулаторна рамка за клевета			1. Утврдување на посебни законодавни правила со кои се поставуваат законски ограничувања (плафони) за	МП, Собрание / Одлуки, изменети и	- Јасна и предвидлива пракса на домашните судови за заштита на слободата на изразување во поглед на тужбите за клевета, особено за			

					материјалната и нематеријалната штета за новинарите и медиумите во случаи на клевета	дополнети закони	поимот на „сразмерност“, „јавна личност“, „фактичка изјава“ и „вредносен суд“ - Законско ограничување на одговорноста на медиумите и новинарите (од аспект на делокруг и отштета) за клевета, со ограничена можност за повикување на разумното слободно судиско одлучување во конкретни околности - Јасни и предвидливи насоки од раководните тела во правосудниот сектор во врска со поединечните (граѓански тужби) или колективните (институционален дијалог со медиумите) правни лекови соодветни да се постапува со разни видови медиумско известување за правосудството - Зголемување на примерите на истражувачко новинарство и аналитика ориентирана кон правосудниот сектор во македонските медиуми		
					2. Формализирани политики од СС, ЈО, Адвокатската комора и од другите раководни тела во правосудниот сектор во врска со конкретни ситуации во кои би било (или не) прифатливо конкретен судија, адвокат, итн. да тужи во граѓанска постапка за клевета Прирачници за праксата и модули за едукација врз основа на претходното	СС, ЈО, Адвокатска комора, АСЈО / Одлуки, публикации, обуки			
3.3.3.2	Развој на функционален режим за заштита на тајноста на новинарските извори				1. Втемелување во закон и примена во пракса на концептот на заштита на тајноста на новинарските извори со посебен акцент врз објавување на наводна професионална грешка во правосудството	Судовите, МП, Собранието / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Ригорозни критериуми во праксата за откривање на новинарски извор само кога тоа го оправдува повисокиот интерес на јавноста, земајќи ја предвид посебната улога на медиумите како куче-чувар на јавноста во едно демократско општество		

Потпоглавје 3.4

Унапредување на системот на извршување

Дејствие	Краен рок за имплементација			Критериуми за реализација			Буџет (Износ во МКД)		
	Крај на 2016 г.	Крај на 2018 г.	Крај на 2020 г.	Производи	Одговорно тело/Начин	Исходи	Државен	Друг	
Интервентно поле 3.4.1 Унапреден раководен систем за извршувањето									
3.4.1.1	Поголема рамнотежа меѓу должностите и надлежностите во рамките на раководниот систем за извршувањето				1.Ревидирана е регулаторната рамка за надлежностите на Комората на извршители (КИ)	КИ, МП, Собранието на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Поефективно искористување и распределба на членарината за КИ со цел да се промовира независно и ефикасно самораководење - Потранспарентни репрезентативни квоти и процедура за номинирање на делегати во Собранието на Комората на извршители на РМ - Зголемена независност и ефикасност на ревизорските тела во рамките на извршителската дејност - Рационализирани се надлежностите на Собранието на Комората на извршители и самата Комора, МП има јасна и предвидлива		

							улога во регулирањето и надзорот врз професијата - Зајакната е улогата е помладите извршители во професионалните раководни тела		
					2. Ревидирана е регулаторната рамка за Собранието на Комората на извршители на РМ	КИ, Собрание на КИ, МП, Собрание на РМ / Изменети и дополнети закони и правила			
					3. Ревидирани се условите во врска со улогата на МП во регулирањето и надзорот врз системот на извршување				
3.4.1.2	Развој на капацитетите за стратешко планирање, буџетско и финансиско управување, управување со човечки ресурси, односи со јавноста и комуникација				1. Потполно е оперативна Комисијата за стратешко планирање и институционален развој на КИ	КИ / Одлуки, Извештаи	- Механизмите за интерен и екстерен надзор и оценување (СИО) и ревизиските извештаи укажуваат на задоволителна примена на стратешкото планирање во рамките на извршувањето како дејност		
					2. Посветен кадар што се бави со стратешко планирање, вклучувајќи изработка на политики, мисија, буџетско и финансиско управување, управување со човечки ресурси, информациски ресурси, односи со јавноста и комуникација	КИ / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука	- КИ и извршителите обезбедуваат редовен и конструктивен придонес кон главните политички и регулаторни иницијативи поврзани со реформата во правосудниот сектор		
					3. Изработени се, доставени и редовно се ажурираат прирачници и едукативни модули за стратешко планирање, буџетско и финансиско управување, управување со човечки ресурси, односи со јавноста и комуникација и употреба на информациски системи	КИ / Одлуки, обуки	- Примена на статистички и докажен пристап кон сите политички и регулаторни иницијативи за КИ		
					4. Потполно е оперативна Ревизорската комисија при КИ	КИ, МП, Собрание на РМ / Одлуки, извештаи, изменети и	- Унапредена е употребата на ресурсите и фондовите на КИ		
							- Адекватни финансиски ресурси за КИ да може ефективно да ја извршува својата улога на промотор на независноста, отчетноста и компетентноста на извршителите		
							- Формализирани се и редовно се користат каналите за интерна комуникација (вклучувајќи електронски систем за текот на работата и веб портал) меѓу КИ и извршителите		
							- Формализирани се и редовно се користат каналите за екстерна комуникација меѓу КИ/извршителите и останатите државни/недржавни учесници во правосудниот сектор		

					дополнети закони и правила	<ul style="list-style-type: none"> - Доследна реакција од страна на КИ кон кој било пример на мешање во независноста на извршителите и повреда на нивните права - Учество на извршителите во процесите на одлучување на другите институции од правосудниот сектор кога се засегнати интересите на извршителите - Воспоставени се јасни процедури за пристап и учество на јавноста на седниците на КИ, како и навремена најава на дневниот ред на седниците, објавување на одлуките на КИ, итн. - Редовна употреба на анкетите за истражување на задоволството на корисниците од страна на КИ за мерење и унапредување на квалитетот на услугите на членството - Редовна размена на искуства помеѓу КИ и европските здруженија на извршители и други меѓународни сродни организации 		
			5. Одговорно тело при КИ за интерна комуникација и екстерна комуникација и односи со јавноста	КИ / Одлуки, извештаи				
			6. Анкети за членовите со цел да се одреди задоволството на извршителите од услугите на КИ, како и онлајн прашалници	КИ / Одлуки, анкети				
			7. Се изработуваат и доставуваат годишните извештаи на КИ	КИ / Одлуки				
			9. Потполно е оперативна мрежата за соработка со европските и меѓународните здруженија на извршители	КИ / Одлуки, Меморандуми за соработка, настани, заеднички активности, посети				
3.4.1.3	Развој на надзорен систем за етичка и дисциплинска одговорност			1. Потполно е оперативна Комисијата за етичка и дисциплинска одговорност на КИ, одговорна за развој, сообразна примена, унапредување на етичките стандарди за извршителите и за спроведување на етичките/дисциплинските правила	КИ / Одлуки, извештаи	<ul style="list-style-type: none"> - Етичка/дисциплинска рамка со солидни и имплементирани материјални барања и процесни правила, јавен пристап - Јасно, предвидливо и применливо разграничување на етичките правила (позитивни обврски, начела на однесување) од дисциплинските правила (забрани во негативен контекст, основи за опомена) - Доследна примена во пракса на етичките/дисциплинските правила од страна на КИ - Меѓу клучните етички правила е втемелена финансиската одговорност на извршителите кон комората преку навремена уплата на членарината - Разграничени се и се применуваат принципите на сразмерност, како и олеснителните и 		
			2. Анотиран е Етичкиот кодекс и редовно се ажурира преку консултативен процес и комуникација координирана од КИ	КИ / Одлуки				

				3. Ревидирани се дисциплинските правила и процедури преку консултативен процес и комуникација координирана од КИ	КИ, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	отежителните фактори во дисциплинските предмети - Дефинирано е правото на пристап до дисциплинскиот предмет за засегнатиот извршител, делокругот и опсегот на обврската за информирање на трети лица и јавноста за тековни дисциплински предмети - Проширена е листата на дисциплински санкции за да опфаќа полесни санкции како што се глоби, корективни мерки и едукативни мерки, коишто се применуваат доследно и правично - Постои јасна, предвидлива и применлива регулаторна основа за поднесување на онлајн претставки, како и за откривање на личните податоци на жалителите, надоместоците		
			4. Изработени се, доставени се и редовно се ажурираат прирачници и едукативни модули за етичката и дисциплинската рамка	КИ, ЦОКИ Одлуки, обуки				
			5. Потполно е оперативен онлајн систем за поднесување претставки против извршителите	КИ / Одлуки, прирачници, софтвер, обуки				
			6. Се објавува и анализира статистиката за дисциплинските предмети во годишните извештаи на КИ	КИ / Одлуки				

Интервентно поле 3.4.2 Унапреден систем за професионална обука за извршителите

3.4.2.1	Развој на системи за почетна и континуирана обука			1. Потполно е оперативен Центарот за обуки на КИ (ЦОИК) задолжен за спроведување на системите за почетна и континуирана обука, а опфаќа и раководното тело надлежно за поставување на политиките, реализација на активностите и вршење надзор	КИ, ЦОКИ / Договори, извештаи, наставни планови, договори со едукатори, описи на работно место, планови за распределба, обука	- КИ има надлежност да испорачува почетна обука за извршители - Утврден е годишен наставен план и методологија за континуирана обука на КИ - ЦОКИ спроведува редовни обуки - Приближени се курсевите за почетна и континуирана обука на извршителите и на другите правни професионалци (адвокати, судии, обвинители, нотари, итн.), некои наставни планови и курсеви се хармонизирани - Примена на пристап заснован врз решавање на конкретен проблем во обуките - Воспоставен е мешовит пристап кај обуките за континуирана обука на извршителите заедно со адвокати, судии, обвинители, нотари - На располагање има обука на интернет и од далечина - Во клучните предмети за почетна и континуирана обука се опфатени меѓународните стандарди за човекови права (а особено правично судење, имотни права и приватност), аргументирање на апликации/тужби, професионална етика и дисциплински прашања, информациска технологија, психологија, стратешко планирање, буџетско и финансиско		
				2. Изработени се, редовно се ажурираат и се ставаат во електронски библиотеки наставните планови за почетна и континуирана обука, како и курсевите за учење од далечина	КИ, ЦОКИ / Одлуки			
				3. Ревидирана е регулаторната рамка за пристап до професијата, вклучително и на почетната обука, стажирањето, професионалниот испит, лиценцирањето, итн.	КИ, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила			

					4. Воведени се и се употребуваат механизми и автоматизирани алатки за утврдување на потребите од обука, за проценка на капацитетот и квалитетот.	КИ, ЦОКИ / Одлуки, прирачници, софтвер, обуки	управување, комуникација и маркетинг на услугите на извршување - Целосно и редовно се мобилизира постојаниот пул на добро обучени и искусни едукатори, вклучително и едукатори од регионот - Се применуваат казни и други практични последици поради непосетување на континуирана обука - Во листата на редовни едукатори се наоѓаат и искусни правни практичари, европски и меѓународни практичари		
Интервентно поле 3.4.3 Унапредени услови за практично и ефективно вршење на професијата извршител									
3.4.3.1	Унапредување на социо-економските, финансиските и оперативните услови за извршување на професијата извршител				1. Ревидирана е регулаторната рамка за граѓанската одговорност на извршителите	КИ, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Систем за осигурување од професионална одговорност и фонд за професионална одговорност за покривање на граѓанската одговорност на извршителите - Задолжително осигурување за граѓанска одговорност на извршителите - Поволен даночен режим за извршителите		
					2. Посебен даночен статус, здравствено и социјално осигурување на извршителите	КИ, МП, МФ, МЗ, МТСП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Унапредена социјална и здравствена заштита на извршителите		
3.4.3.2	Зајакната рамнотежа при заштитата на должничко-доверителските права								

3.4.3.3	Развој на информативни системи за судски извршители ¹⁶				1. Каналите за внатрешна електронска комуникација на извршителите (ЦБ/Министерство за правда/извршители) се на своето место и во ефикасна употреба	ЦБ, Министерство за правда / Одлуки, Меморандуми за разбирање, студија за остварливоста, Главен план за имплементирање, практични упатства, хардверот и софтверот на своето место, извештаи од ревизии, обуки,	- Практична и ефектна употреба на ИС од страна на ЦБ за да се засили независноста, способноста и сигурноста на ЦБ и на извршителите - ИС употребени од страна на извршители за разрешување случаи, и за ефектно извршување на нивните функции - Интероперабилност на ИС на ЦБ и на извршителите со ИС на другите учесници во дејносите во судството, особено адвокатските комори/адвокатите, нотарите, извршителите при несолвентноист итн. - Интероперабилност на ИС на извршителите со ИС на другите клучни институции во областа на примената, главно во финансиските институции		
3.4.3.4	Унапредување на комуникацијата со другите тела од правосудниот сектор и почитување на статусот на извршителот				1. Стандардизирани процедури за идентификација на привилегии на извршителите 2. Ревизија на регулаторната рамка за системот на писма за информации	КИРМ, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила КИРМ, МП, Собранието / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Проширен опсег на предмети за системот на писма за барање информации Со системот на писма за барање информации се воспоставуваат јасни должности за органите од јавниот и од приватниот сектор и се предвидуваат казни за не издавање информации или за давање на лажни информации на извршителите - Извршителите можат ефективно да ги користат Писмата за барање информации за да ги добијат потребните информации за правно застапување - Извршителите имаат монопол во извршувањето на извршните исправи		

Потпоглавје 3.5

Унапредено работење на нотарите

Дејствие	Краен рок за имплементација			Критериуми за реализација			Буџет (Износ во МКД)		
	Крај на 2016 г.	Крај на 2018 г.	Крај на 2020 г.	Производи	Одговорно тело/Начин	Исходи	Државен	Друг	
Интервенентно поле 3.5.1 Унапреден раководен систем за нотаријатот									
3.5.1.1	Поголема рамнотежа меѓу должностите и				1. Ревидирана е регулаторната рамка за	НК, МП, Собрание на РМ /	- Поефективно искористување и распределба на членарината за НК со цел да се промовира независно и ефикасно само раководење		

¹⁶За подетална анализа на интервенциите во координираното менаџирање на информациските системи и интероперабилност, видете ја глава 6 подоле

	надлежностите во рамките на раководниот систем за нотаријатот				надлежностите на Нотарската комора (НК)	Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Потранспарентни репрезентативни квоти и процедура за номинирање на делегати во Собранието на Нотарската комора на РМ - Зголемена независност и ефикасност на ревизорските тела во рамките на нотаријатот - Рационализирани се надлежностите на Собранието на Нотарската комора и самата Комора, МП има ограничена, јасна и предвидлива улога во регулирањето и надзорот врз професијата - Зајакната е улогата е помладите нотари во професионалните раководни тела.		
					2. Ревидирана е регулаторната рамка за Собранието на Нотарската комора на РМ	НК, Собрание при НКРМ, МП, Собрание на РМ /			
					1. Ревидирани се условите за услогата на МП во регулирањето и надзорот врз нотарите	изменети и дополнети закони и правила			
3.5.1.2	Развој на капацитетите за стратешко планирање, буџетско и финансиско управување, управување со човечки ресурси, односи со јавноста и комуникација				1. Потполно е оперативна Комисијата за стратешко планирање и институционален развој на НК	НК / Одлуки, Извештаи	- Механизмите за интерен и екстерен надзор и оценување (НиО) и ревизиите извештаи укажуваат на задоволителна примена на стратешкото планирање во рамките на нотаријатот		
					2. Посветен кадар што се бави со стратешко планирање, вклучувајќи изработка на политики, мисија, буџетско и финансиско управување, управување со човечки ресурси, информациски ресурси, односи со јавноста и комуникација	НК / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука	- НК и нотарите обезбедуваат редовен и конструктивен придонес кон главните политички и регулаторни иницијативи поврзани со реформата во правосудниот сектор - Примена на статистички и докажен пристап кон сите политички и регулаторни иницијативи за НК - Унапредена е употребата на ресурсите и фондовите на НК		
					3. Изработени се, доставени и редовно се ажурираат прирачници и едукативни модули за стратешко планирање, буџетско и финансиско управување, управување со човечки ресурси, односи со јавноста и комуникација и употреба на информациски системи	НК / Одлуки, обуки	- Адекватни финансиски ресурси за НК да може ефективно да ја извршува својата улога на промотор на независноста, отчетноста и компетентноста на нотарите - Формализирани се и редовно се користат каналите за интерна комуникација (вклучувајќи електронски систем за текот на работата и веб портал) меѓу НК и нотарите - Формализирани се и редовно се користат каналите за екстерна комуникација меѓу НК/нотарите и останатите државни/недржавни учесници во правосудниот сектор		
					4. Потполно е оперативна Ревизорската комисија во нотаријатот	НК, МП, Собрание на РМ / Одлуки, извештаи,			

					изменети и дополнети закони и правила	- Доследна реакција од страна на НК кон кој било пример на мешање во независноста на нотарите и повреда на нивните права		
				5. Одговорно тело при НК за интерна комуникација и екстерна комуникација и односи со јавноста	НК / Одлуки, извештаи	- Учество на нотарите во процесите на одлучување на другите институции од правосудниот сектор кога се засегнати интересите на нотарите		
				6. Анкети за членовите со цел да се одреди задоволството на нотарите од услугите на НК, како и онлајн прашалници	НК / Одлуки, анкети	- Воспоставени се јасни процедури за пристап и учество на јавноста на седниците на НК, како и навремена најава на дневниот ред на седниците, објавување на одлуките на НК, итн.		
				7. Се изработуваат и доставуваат годишните извештаи на НК	НК / Одлуки	- Редовна употреба на анкетите за истражување на задоволството на корисниците од страна на НК за мерење и унапредување на квалитетот на услугите на членството		
				8. Потполно е оперативна мрежата за соработка со европските и меѓународните нотарски здруженија	НК / Одлуки, Меморандуми за соработка, настани, заеднички активности, посети	- Редовна размена на искуства помеѓу НК и европските здруженија на нотари и други меѓународни сродни организации.		
3.5.1.3	Развој на надзорен систем за етичка и дисциплинска одговорност			1. Потполно е оперативна Комисијата за етичка и дисциплинска одговорност при НК, одговорна за развој, сообразна примена, унапредување на етичките стандарди за нотарите и за спроведување на етичките/дисциплинските правила	НК / Одлуки, извештаи	- Етичка/дисциплинска рамка со солидни и имплементирани материјални барања и процесни правила, јавен пристап		
				2. Анотиран е Етичкиот кодекс и редовно се ажурира преку консултативен процес и комуникација координирана од НК	НК / Одлуки	- Јасно, предвидливо и применливо разграничување на етичките правила (позитивни обврски, начела на однесување) од дисциплинските правила (забрани во негативен контекст, основи за опомена)		
				3. Ревидирани се дисциплинските правила и процедури преку консултативен процес и комуникација координирана од НК	НК, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Доследна примена во пракса на етичките/дисциплинските правила од страна на НК		
				4. Изработени се, доставени се и редовно се ажурираат прирачници и едукативни	НК, ЦОНК / Одлуки, обуки	- Меѓу клучните етички правила е втемелена финансиската одговорност на нотарите кон комората преку навремена уплата на членарината		
						- Разграничени се и се применуваат принципите на сразмерност, како и олеснителните и отежителните фактори во дисциплинските предмети		
						- Дефинирано е правото на пристап до дисциплинскиот предмет за засегнатиот нотар, делокругот и опсегот на обврската за информирање на трети лица и јавноста за тековни дисциплински предмети		

				модули за етичката и дисциплинската рамка		<ul style="list-style-type: none"> - Проширена е листата на дисциплински санкции за да опфаќа полесни санкции како што се глоби, корективни мерки и едукативни мерки, коишто се применуваат доследно и правично - Постои јасна, предвидлива и применлива регулаторна основа за поднесување на онлајн претставки, како и за откривање на личните податоци на жалителите, надоместоците 		
			5. Потполно е оперативен онлајн систем за поднесување претставки против нотарите	НК / Одлуки, прирачници, софтвер, обуки				
			6. Се објавува и анализира статистиката за дисциплинските предмети во годишните извештаи на НК	НК / Одлуки				

Интервентно поле 3.5.2 Унапреден систем за професионална обука за нотарите

3.5.2.1	Развој на системи за почетна и континуирана обука			1. Потполно е оперативен Центарот за обуки на НК (ЦОНК) задолжен за спроведување на системите за почетна и континуирана обука, а опфаќа и раководното тело надлежно за поставување на политиките, реализација на активностите и вршење надзор	НК, ЦОНК / Договори, извештаи, наставни планови, договори со едукатори, описи на работно место, планови за распределба, обука	<ul style="list-style-type: none"> - НК има надлежност да испорачува почетна обука за нотарите - Утврден е годишен наставен план и методологија за континуирана обука на НК - ЦОНК спроведува редовни обуки - Приближени се курсевите за почетна и континуирана обука на нотарите и на другите правни професионалци (адвокати, судии, обвинители, извршители, итн.), некои наставни планови и курсеви се хармонизирани - Примена на пристап заснован врз решавање на конкретен проблем во обуките - Воспоставен е мешовит пристап кај обуките за континуирана обука на нотарите заедно со адвокати, судии, обвинители, извршители - На располагање има обука на интернет и од далечина - Во клучните предмети за почетна и континуирана обука се опфатени меѓународните стандарди за човекови права (а особено правично судење, имотни права и приватност), аргументирање на апликации/тужби, професионална етика и дисциплински прашања, информациска технологија, психологија, стратешко планирање, буџетско и финансиско управување, комуникација и маркетинг на нотарските услуги - Целосно и редовно се мобилизира постојаниот пул на добро обучени и искусни едукатори, вклучително и едукатори од регионот - Се применуваат казни и други практични последици поради не посетување на континуирана обука 		
				2. Изработени се, редовно се ажурираат и се ставаат во електронски библиотеки наставните планови за почетна и континуирана обука, како и курсевите за учење од далечина	НК, ЦОНК / Одлуки			
				3. Ревидирана е регулаторната рамка за пристап до професијата, вклучително и на почетната обука, стажирањето, професионалниот испит, лиценцирањето, итн.	НК, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила			
				4. Воведени се и се употребуваат механизми и автоматизирани алатки за утврдување на потребите од обука, за проценка на капацитетот и квалитетот.	НК, ЦОНК / Одлуки, прирачници, софтвер, обуки			

							- Во листата на редовни едукатори се наоѓаат и искусни правни практичари, европски и меѓународни практичари		
Интервентно поле 3.5.3 Унапредени услови за практично и ефективно вршење на нотарската професија									
3.5.3.1	Унапредување на социо-економските, финансиските и оперативните услови за извршување на професијата нотар				1. Ревидирана е регулаторната рамка за граѓанската одговорност на нотарите	НК, МП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Систем за осигурување од професионална одговорност и фонд за професионална одговорност за покривање на граѓанската одговорност на нотарите - Задолжително осигурување за граѓанска одговорност на нотарите - Поволен даночен режим за нотарите - Унапредена социјална и здравствена заштита на нотарите		
					2. Посебен даночен статус, здравствено и социјално осигурување на нотарите	НК, МП, МФ, МЗ, МТСП, Собрание на РМ / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила			
3.5.3.2	Зајакнување на јасноста и предвидливоста во системот за регистрација на земјиште				3. Воведен Е нотаријат кој овозможува склучување на договори од далечина. Со електронско оданочување и спроведување на истите во соодветните регистри	НКРМ, МП, Катастар на РМ Собрание на РМ Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Воспоставување на Централна електронска нотарска архива формирана од целокупната евиденција на нотарите во РМ при НКРМ - Целокупна поврзаност на сите нотарски канцеларии во софтверска апликација која овозможува креирање на електронски нотарски договор, електронски уписник, електронска архива, поврзаност со ЕЛС, ЦРРМ, АКНРМ, Управа за мат. евиденција, МВР, УЈП и други институции.		

3.5.3.3	Развој на нотарски информативни системи ¹⁷				1. Каналите за внатрешна електронска комуникација на извршителите (ЦБ/Министерство за правда/извршители) се на своето место и во ефикасна употреба	ЦБ, Министерство за правда / Одлуки, Меморандуми за разбирање, студија за остварливоста, Главен план за имплементирање , практични упатства, хардверот и софтверот на своето место, извештаи од ревизии, обуки	- Практична и ефективна употреба на ИС од страна на ЦН за зголемување на независноста, способноста и сигурноста на ЦБ и на нотарите - ИС употребени од страна на нотари за разрешување случаи, и за ефектно извршување на нивните функции - Интероперабилност на ИС на ЦН и ИС на нотарите со оние на другите учесници во дејностите во судството, особено адвокатските комори/адвокатите, нотарите, извршителите при несолвентност итн.		
3.5.3.4	Унапредување на комуникацијата со другите тела од правосудниот сектор и почитување на нотарскиот статус				1. Стандардизирани процедури за идентификација на привилегии на нотарите. 2. Ревизија на регулаторната рамка за системот на писма за информации	КНРМ, МП, Собрание / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила КНРМ, МП, Собранието / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила	- Проширен опсег на предмети за системот на писма за барање информации Со системот на писма за барање информации се воспоставуваат јасни должности за органите од јавниот и од приватниот сектор и се предвидуваат казни за не издавање информации или за давање на лажни информации на нотарите - Нотарите можат ефективно да ги користат Писмата за барање информации за да ги добијат потребните информации за правно постапување -Нотарите имаат монопол во креирањето на нотарски акти како извршни исправи.		

¹⁷За подетална анализа на интервенциите во координираното менаџирање на информациските системи и интероперабилност, видете ја глава 6 подоле

Потпоглавје 3.6

Унапредување на алтернативното решавање на спорите

Дејствие	Краен рок за реализација			Критериуми за реализација			Буџет (Износ во МКД)	
	Крај на 2016 г.	Крај на 2018 г.	Крај на 2020 г.	Производ	Одговорно тело / Начин	Исход	Државен	Друг
<i>Интервентно поле 3.6.1</i>								
3.6.1.1	Ревизија и анализа на правната рамка како предуслов за основањето на траен и добро функционален APC-систем и усвојување на потребните промени во изменетата/нова правна рамка			<p>1. Ревидирана постоечка правна рамка поточно, но не лимитирано на, Законот за парнична постапка, Законот за медијација, Правилникот за начинот и постапката на спроведување на обуката на медијатори, Правилник за програмата за обука на медијатори и образецот на завршена обука за медијатор, Правилникот за условите за полагање на испитот за медијатори, Тарифата за награда и надомест на трошоците за работата на медијаторите</p> <p>2. Предлог за измена и дополнување на постоечката правна рамка.</p> <p>3. Нацрт предлог за правилник за најдобрите практики за медијација во ЕУ</p> <p>4. Изменета правна рамка во согласност со предложените измени</p>	<p>Министерство за правда, експертска група/извештаи и предлози за измени</p> <p>Министерство за правда, експертска група/извештаи и предлози за измени</p> <p>Министерство за правда, експертска група/извештаи и предлози за измени</p> <p>Министерство за правда, Парламент/ Одлуки, правилници, тарифа</p>	<p>- Креирана свест кај законодавецот за подробностите на механизмите на APC</p> <p>- Зајакнато владеење на правото и на соодветните процеси во рамките на законот</p> <p>- Отворена можност за создавање на интернационално признаен центар за медијација</p> <p>- Подобрена и зголемена меѓусебна соработка помеѓу адвокатите, судовите и корисниците на системот</p> <p>- Создаден позитивен и одржлив ефект за концептот на решавање спорови, во рамките на граѓанското општество</p> <p>- Воведени нови правила за колаборативно и неконфронтациско решавање на спорови со што би се зачувале деловните и приватни односи помеѓу странките во спорот</p> <p>- Зајакната доверба на корисниците на системот во судството и нивните одлуки</p> <p>- Неограничен и транспарентен пристап до правдата за физички и правни лица</p> <p>- Воведен модерен судски систем со економски, брзи и ефикасни постапки</p> <p>- Спроведување во пракса на препораките од ЕУ за да се зголеми користењето на вонсудско решавање на спорови и APC</p>		

3.6.1.2	Основање на Интернационален медијациски центар (МЦМ)				1. Основана прва APC институција во регионот на ЈИЕ	Министерство за правда, МЦМ/ Одлуки, правилници, упатство во праксата, статuti	<ul style="list-style-type: none"> - Моментно намалување на оптовареноста со предмети на првостепеното судство - Зајакнување на соработката помеѓу првостепеното судство и центарот за медијација - Создавање независно и професионално извршно тело за имплементација на APC - Формирање платформа за интеркултурна размена на лидери од индустриските гранки - Обезбедување ефикасна и транспарентна заштита на правата на граѓаните - Решавање на спорови на ефикасен и професионален начин со помалку трошоци - Оптимизирање на институционалната рамка на APC - Менување на перцепцијата за парничните спорови и позитивно влијание на граѓанското и бизнис општество 		
3.6.1.3	Обука на професионални медијатори				1. Формиран центар за професионална компетентност	Министерство за правда, МЦМ/ Одлуки, правилници, упатства во праксата, опис на работата, обуки, публикации	<ul style="list-style-type: none"> - Формирање независна и професионална образовна платформа - Овозможување имплементација на ЕУ и интернационални стандарди во најдобрите домашни практики - Зајакната координација и соработка со ЕУ и нејзините земји членки во правниот сектор - Зајакнување и дополнително дефинирање на позицијата на медијаторите во судскиот систем - Овозможување постојана ревизија и контрола на квалитет на имплементацијата на APC во пракса - Вклучување на искусни правни практичари, психолози и професионални експерти, вклучително и европски и интернационални експерти како обучувачи. 		
					2. Создадена високо професионална установа за постојано образование на медијатори	Министерство за правда, МЦМ/ Одлуки, правилници, упатства во праксата, опис на работата, обуки, публикации	<ul style="list-style-type: none"> - Создавање неограничен форум за постојана размена на најдобрите интернационални практики - Имплементација на системи за мерење на задоволството на корисниците и за контрола на квалитет 		
					3. Обезбедено долгорочно образование за медијатори од сите професионални гранки	Министерство за правда, МЦМ/ Одлуки, правилници, упатства во праксата, опис			

					на работата, обуки, публикации		
				4. Овозможена платформа за размена на домашни и интернационални експерти	Министерство за правда, МЦМ/ Одлуки, правилници, упатства во праксата, опис на работата, обуки, публикации		
3.6.1.4	Имплементирање во судството			1. Нацрт програма за чекор-по-чекор имплементација	Министерство за правда, МЦМ/ Одлуки, правилници, упатства во праксата, опис на работата, обуки	<ul style="list-style-type: none"> - Обука на членови на судот во врска со новите измени и практичната имплементација на APC-програмата. - Запознавање на судиите со специфичностите на APC и начинот на кој оптовареноста на судовите со предмети може драстично да се намали - Формализирање на интерфејсот помеѓу медијаторите и судиите и со тоа зголемување на модулот на соработката помеѓу нив - Организирање на инфраструктурата и практичните потреби во рамките на јуриздикцијата на Основните судови - Воспоставување на контрола на квалитетот на донесувањето одлуки на медијаторот - Промовирање на задолжителната природа на медијациониот процес во парничните судски постапки - Обезбедување на систематско унапредување на квалитетот на правдата 	
				2. Одредени практични услови и начини за глатка транзиција	Министерство за правда, МЦМ/ Одлуки, правилници, упатства во праксата, опис на работата, обуки, публикации		
				3. Создадено хармонизирано спроведување на APC-системот низ целата територија на Република Македонија	Министерство за правда, МЦМ/ Одлуки, правилници, упатства во праксата, опис на работата, обуки, публикации		
3.6.1.5	Спроведување од страна на професионалните тела на МЦМ			1. Воспоставени официјални и ротирачки функции во МЦМ (на пр. претседателство, генерален секретар и советодавна комисија)	Министерство за правда, МЦМ/ Одлуки, правилници, упатства во праксата, опис на работата, обуки	<ul style="list-style-type: none"> - Заштита на правото на странките да бидат ислушани и да имаат еднаков третман низ целиот процес - Зголемена транспарентност и праведност во решавањето спорови по мирен пат, со помалку трошоци и за пократко време - Обезбеден непречен и транспарентен пристап кон правда и при помали спорови 	

				2. Дефинирани основни принципи за професионално извршување	Министерство за правда, МЦМ/ Одлуки, правилници, упатства во праксата, опис на работата, обуки, публикации	- Обезбедување на независно и непристрасно решавање на спорови од страна на професионални медијатори - Имплементирање на рамка за етиката на медијаторите со јасни и предвидливи критериуми, јавно достапна и конзистентна пракса во нејзината примена - Институционализација на независноста на функционирањето на медијаторите и имплементација на обврската на медијаторот за независност и непристрасност		
				3. Воспоставена транспарентна структура за процена на предметите на медијација	Министерство за правда, МЦМ/ Одлуки, правилници, упатства во праксата, опис на работата, обуки, публикации	- Дефинирање на дисциплинарна одговорност на медијаторите и воведување на транспарентна и независно тело за контрола на квалитетот		
3.6.1.6	Интернационална соработка со други APC институции			1. Воспоставена долгорочна соработка со други APC-институции	Министерство за правда, МЦМ/ Правилници, упатства во праксата, публикации, извештаи, договори за меѓународна соработка	- Организирање на <i>follow-up</i> интернационални конференции за трендовите и развојот во APC-секторот - Постојана размена на искуствата и најдобрите практики - Создавање на претпочитан список на професионални медијатори - Склучување на договори за трајна соработка со други APC центри (на пр. VIAC, ICC итн.)		
				2. Му овозможи на МЦМ да стане лидер во својата професионална гранка во регионот на ЈИЕ	Министерство за правда, МЦМ/ Правилници, упатства во праксата, публикации, извештаи, договори за меѓународна соработка			
3.6.2.	Создавање на модерна и функционална Комора на медијатори како професионална организација на медијаторите во РМ			1. Функционален систем за полагање на испит за медијатори, лиценцирање на медијатори	Влада на РМ, Одлуки Правилници	- Номинирање на квалитетни претставници на институциите во Одборот (профил, стручност, познавање на медијација, вештини за комуникации итн) - Утврдување на методологија и постапка за вршење на мониторинг и евалуација на квалитетот на работењето на медијаторите Утврдување на методологија и постапка за вршење на мониторинг и евалуација на квалитетот на спроведувањето на		

3.6.3.	Подигнување на професионалните капацитети на Одборот за обезбедување на , следење, и оценување на квалитетот на медијацијата														акредитираните програми за обука на медијатори.				
--------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	--

Индикатори за влијанието за Поглавјето 3

1. Со анкетите за испитување на задоволството на корисниците (спроведувани од засегатите чинители во секторот или од надворешни набљудувачи) се потврдува унапредениот пристап до правдата општо земено, а особено резултатите од работењето на службите за правна помош, адвокатурата, извршителите, нотаријатот и системот за алтернативно решавање на спорите (појдовна основа: 2015 г.; предлог цел за 2016 г. - зголемување за 5%; цел за 2018 г. - зголемување за 15%; цел за 2020 - зголемување за 25%; целните вредности да се поделат според институција/тип на служба).
2. Преку истражувањата од набљудувањето на судењата спроведувани од надворешни набљудувачи се покажува унапредување на состојбата со пристапот до правдата генерално, а особено со квалитетот на правното застапување (појдовна основа: 2015 г.).
3. Утврдено е годишно намалување од 10% во бројот на структурни повреди утврдени од ЕСЧП во поглед на правото на пристап до суд, правичност на постапките или правата на одбраната (појдовна основа: релевантни пресуди од ЕСЧП изречени во 2015 г.; се земаат предвид само пилот пресуди или повторливи случаи).
10. Зголемување од 10% во бројот на предмети решени со алтернативно решавање (појдовна основа: истиот период во претходната година за кој постојат статистички податоци; целите да се поделат по тип на APC/вид на постапка).
11. Се подобрува рангирањето на земјата во однос на разните релевантни меѓународни индикатори поврзани со пристапот до правдата, како што се Индикаторите за владеењето и Индексот за владеењето на правото (институт на Светска банка), Извештајот за глобална конкурентност на Светскиот економски форум (СЕФ), ранг листата на Фридом Хаус, Проектот за светска правда (Индекс за владеење на правото), Транспаренси интернешенал (ЦПИ, итн.), Бертелсман Штифтунг Трансформацион Индекс (БТИ), Индексот на Светска банка за *Doing Business* (појдовна основа: 2015 г.).
12. Во извештаите за напредокот од ЕУ како и во разни други политички документи се потврдува напредокот на земјата на полето на обезбедување пристап до правдата, (појдовна основа: 2015 г.).

Поглавје 4: Секторска политика и реформска координација

Стратешкото планирање, креирање политики, координацијата на секторските реформи, истражувањето и анализата на капацитетите на институциите од правосудниот сектор, треба значително да се зајакнат, со цел за посеопфатен и долгорочен пристап на подобрување на секторските реформи и перформанси. На овој начин, ќе се овозможи донесување на законски решенија, врз основа на развиени анализи на законските празнини, на оцена на влијанието, приближување кон правото на ЕУ и меѓународните механизми за правна соработка. МП, особено, треба да ја зајакне својата улога како клучен чинител и централен орган за креирање на политики за целиот правосуден сектор, со зацврстување на неговата улога во регулацијата и надзорот на различни државни и приватни сегменти од управувањето со правосудниот систем.

ПОГЛАВЈЕ 4									
СЕКТОРСКА ПОЛИТИКА И РЕФОРМСКА КООРДИНАЦИЈА									
Потпоглавје 4.1									
Изработка на политика за правосудниот сектор и на координативен механизам за реформата									
Дејствие	Краен рок за имплементација			Критериуми за реализација			Буџет (Износ во МКД)		
	Крај на 2016 г.	Крај на 2018 г.	Крај на 2020 г.	Производи	Одговорно тело/Начин	Исходи	Државен	Друг	
Интервентно поле 4.1.1 Унапредување на изработката на политиката за правосудниот сектор и на реформската координација преку унапредување на капацитетите за стратешко планирање и институциите од правосудството									
4.1.1.1	Развој на координативниот механизам на централно ниво за креирање, следење и оценување на реформата на правосудниот сектор (Совет за реформи во правосудството (СРП), работни групи (РГ) и МП)				1. Потполно оперативен Совет за реформи во правосудството, вклучен во одобрувањето на сите иницијативи за политики во правосудниот сектор	СРП, МП, РБ / Одлуки, извештаи, обуки	- СРП дејствува како дел од координативниот механизам за реформа на правосудниот сектор на централно ниво на креирање на политиките (координација од врвот кон долу) - РГ и МП дејствуваат како дел од координативниот механизам за реформа на правосудниот сектор на централно оперативно ниво		
				2. Развиен деловник за работа за следење на спроведувањето на стратегијата. ПО апликација / софтвер за автоматско следење на спроведувањето на стратегијата Потполно се оперативни работните групи (РГ) формирани под СРП и се вклучени во креирањето, следењето и оценувањето (СиО) на сите политички иницијативи поврзани со правосудниот сектор	СРП, МП, ГЗ / Деловник за работа, интерни процедури, одлуки, извештаи, софтвер	- Дедицирани капацитети за стратешко планирање (постојани комисији, одделенија, вработени) кај независните институции од правосудниот сектор (судство, обвинителство, адвокатура, извршители, нотаријат) дејствуваат како координативен механизам за реформи во правосудниот сектор на локално/институционално ниво (координација од дното нагоре)			
				3. Во МП е назначен специјален кадар/структура за стратешко планирање, истражување и анализа и ЕУ	МП / изменети и дополнети статuti и правила, одлуки,	- Редовна врска и интеракција помеѓу политичкото/оперативното и централното/локалното ниво на координативниот механизам за реформа на правосудниот сектор - Воведени се задолжителни обврски за секоја институција од правосудниот сектор да			

				хармонизирање за меѓу другото, да делува како Секретаријат на СРП и да им дава поддршка на РГ	објавени слободни работни места, отворени повици, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука	поднесува годишни извештаи за оценка на своето работење и за поставување цели за унапредување за наредната година до СРП/МП и до соодветните институционални раководни тела - Секоја независна институција од правосудниот сектор дава редовен и конструктивен придонес кон поважните политички и регулаторни иницијативи поврзани со потесна институционална или поширока секторска реформа во правосудството - Примена на статистички и докажен пристап кон сите политички и регулаторни иницијативи - Се применуваат комплексни квантитативни и квалитативни методологии за следење и оценување при креирањето и ревидирањето на имплементацијата на сите политики поврзани со правосудниот сектор - Сите реформски политики се ориентирани кон резултати (наместо да се фокусираат на процедурите) со примена на показатели за производите, исходот (резултатот) и импактот во сите политики, со реакциски врски и редовно унапредување поврзано со наодите од процесите на ревидирање (СИО) - Унапредена е улогата на МП како „интегратор“ на буџетот за правосудниот сектор за сите релевантни компоненти од секторот (вклучително и оние што се наоѓаат под другите разграноци од власта) врз основа на методологии засновани врз работењето и за програмско буџетирање (МТБФ) поткрепени со информатички системи за буџетско планирање, следење и контрола на спроведувањето на микро и макро ниво - Редовно се ангажираат експерти специјализирани за финансиско планирање за поддршка на стратешките планери, на персоналот што врши истражување и анализа во МП со цел да се пресметаат финансиските проекции за идните политики и да се поттикне примената на буџетирање засновано врз работењето и на програмско буџетирање во институционалниот процес на буџетирање од страна на сите засегнати институции во правосудниот сектор; постои попотполна информираност и прогноза за буџетските импликации од секоја активност преку		
				4. Институционални годишни планови за имплементацијата стратегијата, изработени и ревидирани секоја година	МП, СЕП / извештаи, записници, институционални планови за имплементација			
				5. Годишни извештаи за имплементацијата на стратегијата донесени и развиени од страна на работните групи, усвоени од СРП	СРП, МП, РГ / Одлуки, извештаи, записници, извештаи за имплементација			
				6. Периодични проверки на стратегијата врз основа на годишните планови и извештаи за имплементација на стратегијата со учество на донаторите	МП, СЕП / извештаи			
				7. Договори/ Меморандуми за соработка помеѓу МП и високо образовните институции (ВОИ) кои предвидуваат иницијативи за истражувања и анализи во правото и праксата кои ќе се користат во политичките иницијативи	МП, ВОИ, ГЗ / Меморандуми за соработка, одлуки, извештаи			
				8. Редовно се изработуваат истражувачки и аналитички трудови коишто ги идентификуваат празнините помеѓу постојното законодавство (или меѓународните стандарди и правила и практики) и праксата и даваат препораки за унапредување преку нови/изменети и дополнети законски акти или унапредувања во праксата	МП, ВОИ, АСЈО, ГЗ / Публикации, извештаи			

				9. Се изработуваат, доставуваат и редовно се ажурираат прирачници и едукативни модули за стратешко планирање и регулаторен развој, како и за содржината на сите поважни реформски иницијативи за правосудниот сектор, како дел од АСЈО менаџерскиот испит или други слични професионални наставни програми за обука	МП, ВОИ, АСЈО,ГЗ / Одлуки, обуки, публикации	<p>моделирање и земање предвид на алтернативни исходи и ефекти</p> <p>- Институционални годишни планови за имплементација, произлезени од стратегијата, наведувајќи ги индивидуалните одговорности на засегнатите страни, препреките и индикаторите за успешност, начини за мерење на "брзи победи", и конкретни рокови за нивно постигнување, прилагодени и насочени кон тоа да се земе предвид ефикасноста, со доволно време (до средината на календарска година) за било какви промени кои би се одразиле во институционалните буџети</p>		
				10. Развиена ГО мрежа/партнерства, како составен дел на правниот сектор	, МП, СЕП,ГЗ / Одлуки, извештаи	<p>- Механизмите за интерно и екстерно следење и оценување (СиО) и ревизиските извештаи укажуваат на задоволителен степен на имплементација на секое поглавје од СРПС и на годишните планови за институционална имплементација и покажуваат, меѓу другото, алокација на адекватно ниво на буџетски и финансиски ресурси за спроведувањето и одржливоста на интервенциите од СРПС (одобрени на крајот од секоја година)</p>		
				11. Секторските расходни планови (СЕП) со показателите за нефинансиско работење се врзани со институционалните СДП, потсекторските (пробација, пенитенцијарен сектор) и секторските стратегии и акциски планови	МП / Одлуки, извештаи	<p>- Зголемени се партнерствата меѓу МП/другите институции од правосудниот сектор и граѓанскиот сектор, универзитетите (ВОИ) при изработката на стратешки документи за секторската реформа, законодавни иницијативи, истражување и анализа на судската пракса, прирачници за разни правни прашања, како и заеднички надзор врз имплементацијата на сите политики поврзани со секторот</p>		
						<p>- Креирање на структурирана координација меѓу граѓанските организации во врска со спроведувањето на реформите во правосудниот сектор</p> <p>-Зголемување на капацитетот / подигнување на свеста на граѓанските организации на централно и локално / институционално ниво во процесот на следење и оценување на правосудниот сектор</p> <p>- Механизам што ќе овозможи ГО да влијаат на процесот на креирање политики</p>		
4.1.1.2	Развој на механизам за координација на локално/институционално ниво за креирање, следење и оценување на реформите на правосудниот сектор (капацитети за стратешко планирање на судството, ЈО, АК и на другите			1. Потполно оперативни се постојаните единици за стратешко планирање и регулаторен развој во рамките на секоја клучна институција од правосудниот сектор (судство, обвинителство, АК, извршители, нотари)	СС, СЈО/ЈОРМ, АК, КИ, НТ / Одлуки, извештаи			
				2. Поставен е посебен кадар/структури за постапување по прашања за стратешко планирање, истражувања и анализи и ЕУ хармонизација во СС, СЈО/ЈОРМ, АК, КИ, НТ	СС, СЈО/ЈОРМ, АК, КИ, НТ / Одлуки, дополнети и изменети закони, договори, огласи, описи на работно место, планови			

институции од секторот) ¹⁸					за распределба, обука			
				3. Договори/Меморандуми за соработка помеѓу независните институции од правосудниот сектор и високо образовните институции (ВОИ) кои предвидуваат иницијативи за истражувањето во правото и праксата употребени во креирање на политиките	АСЈО, СС, СЈО/ЈОРМ, АК, КИ, НК, ВОИ,ГО / Меморандуми за соработка, одлуки, извештаи			
				4. Редовно се изработуваат истражувачки и аналитички трудови коишто ги идентификуваат празнините помеѓу постојното законодавство (или меѓународните стандарди и правила и практики) и праксата и даваат препораки за унапредување преку нови/изменети и дополнети законски акти или унапредувања во праксата	АСЈО, СС, СЈО/ЈОРМ, АК, КИ, НК,ГО, ВОИ / Публикации, извештаи, анализи, истражни извештаи			
				5. Се изработуваат, доставуваат и редовно се ажурираат прирачници и едукативни модули за стратешко планирање и регулаторен развој, како и за содржината на сите поважни реформски иницијативи за правосудниот сектор, како дел од АСЈО менаџерскиот испит или други слични професионални наставни програми за обука	АСЈО, СС, СЈО/ЈОРМ, АК, КИ, НК,ГО, ВОИ/ Одлуки, обуки, публикации			
				6. Институционални годишни планови за имплементација на стратегијата и годишни извештаи за имплементацијата на стратегијата, направени и проверени секоја година	СС, СЈО/ЈОРМ, АК, КИ, НТ / извештаи, записници, институционални планови,			

¹⁸ Слични активности се предложуваат во врска со секоја независна институција од правосудниот сектор (види Поглавје 1, 2 и 3 погоре).

						Годишни извештаи			
--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--

Потпоглавје 4.2

Унапредување на механизмот за спроведување на правото на ЕУ и меѓународна правна соработка

Интервентно поле 4.2.1 Унапредување на капацитетите за спроведување на правото на ЕУ преку посебна институционална поставеност, примена на анализи на недостатоците и проценки на ефектот

4.2.1.1.	Развој на институционална поставеност за спроведување на правото на ЕУ				1. Назначениот кадар во МП/Секретаријатот за европски прашања (СЕП) постапува по проблематиката околу правото на ЕУ, го следи развојот на правото на ЕУ и дејствува како координативен механизам помеѓу сите тела инволвирани во хармонизирање на домашното право и пракса со правото и праксата на ЕУ	МП, СЕП / Одлуки, договори, описи на работно место, планови за распределба, обука	<ul style="list-style-type: none"> - Постепено годишно се намалува бројот, а се зголемува должината и опсегот на подготвителните чекори во законодавниот развој, се намалува „законодавната инфлација“ - Среднорочноста и долгорочноста на сите регулаторни иницијативи се потврдува преку поврзаноста меѓу новите регулаторни предлози и основните институционални или секторски стратегии што претставува предуслов за новите законодавни активности - Зајакнатите аналитички и истражувачи капацитети придонесуваат кон изработка на прирачници за проблематичните аспекти при толкувањето на одредени законски акти со цел да се урамнотежи регулирањето со законите и со подзаконските акти - Редовно се користат методологиите за проценка на ефектот и анализата на недостатоците при сите иницијативи за развој на политики и регулативи; Се препознава и постои свесност за регулаторниот и буџетскиот ефект од сите намерени регулаторни иницијативи - Се изработуваат прирачници кон секој (важен) законски акт консолидирано од страна на актерите од државниот и недржавниот сектор (ОГС, ВОИ) - Воспоставена е регулаторна рамка и методологии коишто ги инкорпорираат главните пристапи кон спроведувањето на правото на ЕУ како што се начелното транспонирање, нерегулаторниот пристап, балансот помеѓу примарното и секундарното законодавство и прирачниците, без дословно препишување на текстовите, без погрешно транспонирање на директивите и без ангажирање на спротивставени тела за имплементација, централизација, координација, надзор и периодично ревидирање 		
					2. Договори/ Меморандуми за соработка помеѓу МП/СЕП и високо образовните институции (ВОИ) за истражувањето во законодавството на ЕУ, европските стандарди и најдобрата пракса во судството	МП, СЕП, ГО, ВОИ / Меморандуми за соработка, одлуки, Извештаи, судска пракса			
					3. Редовно се изработуваат истражувачки и аналитички трудови коишто ги идентификуваат празнините помеѓу постојното законодавство и пракса и правото на ЕУ, и даваат препораки за унапредување преку нови/изменети и дополнети законски акти или унапредувања во праксата	МП, СЕП, ГО, ВОИ / Публикации, извештаи			
					4. Се изработуваат, доставуваат и редовно се ажурираат прирачници и едукативни модули за механизмот за спроведување на правото на ЕУ, како и за содржината на сите поважни	МП, СЕП, ГО, ВОИ / Одлуки, обуки, публикации			

				регулаторни иницијативи поврзани со правото на ЕУ		- Зголемено е партнерството меѓу МП/другите институции од правосудниот сектор и граѓанскиот сектор универзитетите (ВОИ) при приближувањето на домашното право и пракса кон <i>acquis</i>		
				5. Периодично се ревидира имплементацијата на обврските од <i>Aquis Communautaire</i> во земјата	МП, СЕП / Одлуки, извештаи, тркалезни маси за статусот на имплементација	- Унапредени се капацитетите при постапувањето по барањата за заемна правна помош во кривичната, граѓанската и административната материја во согласност со договорите со ЕУ, Советот на Европа и конвенциите преку постоење на дедициран кадар, правила и методологии		
				6. Институционализација на анализа на недостатоци и проценка на влијанието на алатките и мерките	МП, СЕП, Собрание / Одлуки, извештаи, дополнети и изменети закони и правила	- Зајакна е координацијата и соработката со ЕУ и земјите-членки во областа на правосудниот сектор, при тоа помагајќи и на Владата да ги исполни обврските од заедничките правни акти на Унијата на полето на материјалното јавно (административно), приватното и казненото право, со посебен акцент врз заштитата на приватноста/пристапот до информации, правата на сопственост, правото на трговските друштва, борбата против организираниот криминал, реформите во системот за борба против корупцијата		

<i>Интервентно поле 4.2.2 Зголемена ЕУ и меѓународна правна соработка</i>								
4.2.2	Развој на механизми за европска и меѓународна правна соработка			1. Посветен кадар од правосудниот сектор одговорен за приближување на соодветната регулаторна рамка за правото на ЕУ и компаративните европски стандарди. Спроведлива обврска на правосудниот сектор да ја користи анализата на празнини и проценката на влијанието на алатките и мерките од ЕУ перспектива и од перспектива на европските стандарди на ЕУ во сите регулаторни иницијативи	МП, Ј.Ц., ЈО / Одлуки, дополнети и зменети закони и правила договори, описи на работните места, планови за поставеност, обуки	- Зголемена улога на МП во координирањето на меѓународна правна соработка преку обезбедување на методолошки совети и консултации со други институции, координација на обезбедувањето на меѓународна правна помош, истражување и анализа		
				2. Оперативни контакти со европската судска мрежа	МП / Одлуки, меморандуми за соработка,	- Подобро капацитети за управување со барањата за меѓусебна правна помош во кривични, граѓански и управни работи во согласност со договорите на ЕУ, Советот на Европа и правниот сектор, поврзани конвенции преку постоењето на посветен кадар, правилници и методологии		

						договори, извештаи			
					3. Договор за соработка и годишен акционен план со Европрава, чија имплементација редовно треба да се следи	МП / Одлуки, меморандуми за соработка, договори, извештаи			
					4. Редовно иницирање, склучување и преглед на билатерални договори за соработка со ЕУ МСП во областа на правдата	МП / Одлуки, меморандуми за соработка, договори, извештаи			

Поглавје 5

УПРАВНО ПРАВОСУДСТВО

Управното правосудство е дел од целокупниот правосуден систем во земјата. Првично преставено во 1977 година преку Законот за управните спорови во рамките на СФРЈ, единствен надлежен суд за водење на управните спорови до 2006 година беше Врховниот суд. Одделна надлежност за првпат беше воспоставена во 2006 година како дел од првата позначајна реформа на правосудството во Република Македонија, за правпат се воспоставува управно правосудство, првично со основање на Управниот суд, а потоа со основањето на Вишиот управен суд во 2010 година. Овој процес и овозможи на Република Македонија да ги намали степените во управната постапка преку забележително укинување на т.н. второстепени владини комисији. Овој чекор исто така ја зајакна позицијата на административните судови преку надзорната улога врз управните тела. Додека овој процес ги скрати постапките на јавната администрација, тој исто така доведе до зголемување на бројот на предмети пред управните судови што изискува поголеми човечки и технички капацитети.

Во 2012 година Собранието донесе закон со кој беше основана Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен додека подоцна и беа зголемени надлежностите на оваа Комисија. Дотолку повеќе, во 2014 година беше формирана и **Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка. Поради растечкиот обем на работата и можноста за понатамошна постапка административните тела ја зголемија бројноста на својот кадар. Во исто време, Управниот суд и Вишиот управен суд скоро и да немаат доволно стручни соработници. Исто така постои недостиг и на просторни услови за нормално функционирање.**

Понатаму, управното правосудство и другите органи исто така се соочуваат со голем проблем поради недостаток на интероперабилност која е предуслов за поголема ефикасност и ефективност на правосудните органи. Поголема институционална комуникација помеѓу административните органи и судовите изискува брз одговор. Дополнително на тоа, потребна е јасна поделба на надлежностите на сите релевантни органи во областа на прекршоците со што ќе се зголеми јасноста и предвидливоста во постапување на органите како и правичноста во судските постапки. Дистинкцијата помеѓу кривичните и управните прекршоци би требало исто така да се прави согласно надлежноста на управните судови.

Новоформираните второстепени комисији исто така изискуваат сеопфатно градење на капацитетите, како и зголемување на интероперабилноста со другите административни органи и судови. Поголемата јасност и предвидливост на надлежноста на комисиите ќе ја зголеми нивната ефикасност и ефективност. Поголемата јавност и транспарентност во донесувањето на одлуките на административните органи, второстепените комисији и управните судови исто така ќе мора да се следи преку поконзистентна пракса во рамките на управното правосудство. Посебни одделенија ќе бидат формирани и во Управниот суд и во Вишиот управен суд со цел да развиваат алатки и механизми за поголема униформираност на праксата. Дополнително, овие посебни одделенија ќе обезбедат поголема комуникација и пристапност до праксата на управните судови.

Поглавје 5

УПРАВНО ПРАВОСУДСТВО

Потпоглавје 5.1

Подобрено материјално и процесно законодавство

Активност	Краен рок за имплементација			Критериуми за реализација			Буџет (Износ во МКД)		
	Крај на 2016г.	Крај на 2018г.	Крај на 2020г.	Производи	Одговорно тело/средства	Исходи			
Област на интервенција 5.1.1									
Зголемена јасност и предвидливост во рамката на материјалното законодавство и правичност на постапките									
5.1.1.1.	Развивање на материјална и процесна регулаторна рамка за прекршоци				1.Нов Закон за општата управна постапка	МИОА, МП, ВУС, Одлуки, правилници и правила изменети	Конзистентност и превенција од разлики на новото законодавство - Намален бројот на заостанати предмети и зголемена ефикасноста во работата на управните судови -Зголемена специјализираноста на судиите, адвокатите, административните и други органи во различно области на јавното право		
				2. Нов Закон за управните спорови					
				3. Усогласен Закон за управните спорови со Законот за општата управна постапка					
				4. Развиени практични прирачници и модули за обука за примена на законодавството од административно право и прекршочно право, распределба и редовно ажурирање	АСЈО, ВУС, МИОА/Одлуки, обуки, студиски посети, публикации				
				5. Кампањи за подигање на јавната свест за новата регулаторна рамка	МП МИОА/кампањи, публикации				
5.1.1.2.	Развивање на материјална и процесна регулаторна рамка за прекршоци				1. Кодифицирање на прекршочното право со фокус на поделба на управните и кривичните прекршоци	МП, Второстепени комисии, ВУС/Изменети одлуки, правилници и правила	-Главен акцент на превенција отколку на репресија/казнување во прекршочното право за физички лица и правни лица -Јасна и предвидлива поделба помеѓу кривичните и управните прекршоци -Јасна и предвидлива надлежност на управните судови во прекршочните предмети -Намалување на бројот на заостанати предмети и зголемување на ефикасноста на Второстепените комисии, управните судови - Зголемена специјализираноста на судиите, адвокатите, административните и други		
				2. Практични прирачници и модули за обука за примена на законодавството од прекршочно право, распределба и ажурирање	АСЈО, Второстепените комисии, ВУП, МП/Одлуки, обуки, студиски посети, публикации				
				3. Кампањи за подигање на јавната свест за новата регулаторна рамка	МП/кампањи, публикации				

							органи во различно области на прекршочното право		
Потпоглавје 5.2									
Унапредување на институционалните капацитети и перформанси									
5.2.1.1.	Развивање на човечките ресурси, истражувачките и аналитичките капацитети на второстепените комисии				1. Функционална анализа на кадарот и организациската улога/потреби на второстепените комисии. Воспоставена нова организациска структура, оптимизирање на бројот на кадарот во второстепените комисии	Второстепени комисии/Функционални анализи, одлуки, органограми, договори, опис на работни места, планови за сместување, обуки	-Оптимизирана улога на второстепените комисии и човечките ресурси согласно Европските компаративни практики; Соодветни услови за работа и простор за кадарот на второстепените комисии -Извештаи за анализа на разлики, истражување и анализа кои содржат детална анализа на законите и праксата во административното/прекршочното право и пракса врз основ на детална статистика во однос на бројот на барања и жалби поднесени од странките, по службена должност, во однос на различни области, органи и степен на правен лек (вклучувајќи ги и вонредните правни лекови) -Институционален и регулаторен развој како и развој на судската пракса сугериран и спроведен врз основ на извештаите за анализа на разлики, истражувања и анализи направени од страна на Одделот за истражувања и анализи -Јасна и предвидлива пракса на второстепените комисии		
		X	X	X	2. Целосно оперативен Оддел за истражување и анализа во второстепените комисии, задолжен за придонесување кон регулаторниот и институционалниот развој	Второстепени комисии/ одлуки, договори, опис на работни места, планови за сместување, обуки			
		X	X	X	3. Редовни состаноци помеѓу Одделот за истражување и анализи со административните органи кои одлучуваат во прв степен и управните судови. Редовно објавување на истражувања и анализи, идентификување на разлики во правото и праксата, и давање на сугестии за регулаторен и институционален развој	Второстепени комисии/состаноци, работилници, тркалезни маси, извештаи за анализа на разлики, истражувања, препораки			
					4. Практични прирачници и модули за обука за примена	АСЈО, Второстепените комисии, ВУС, МП/Одлуки, обуки,			

					на законодавството од административно право и прекршочно право, распределба и редовно ажурирање	студиски посети, публикации			
Област на интервенција 5.2.2 Зголемена ефикасност, ефективност и униформираност на праксата на управните судови									
5.2.2.1	Развивање на капацитетите на човечки ресурси, истражување и анализа, и униформираност на праксата на управните судови				1.Функционална анализа на кадарот и организациската улога/потреби на управните судови. Воспоставена нова организациска структура, оптимизирање на бројот на кадарот во второстепените комисији	ВУС, МП/Функционални анализи, одлуки, органограми, договори, опис на работни места, планови за сместување, обуки	-Оптимизирана број на судии и човечките ресурси во управните судови согласно Европските компаративни практики; Соодветни услови за работа и простор за кадарот на второстепените комисији -Извештаи за анализа на разлики, истражување и анализа кои содржат детална анализа на законите и праксата во административното/прекршочното право и пракса врз основ на детална статистика во однос на бројот на барања и жалби поднесени од странките, по службена должност, во однос на различни области, органи и степен на правен лек (вклучувајќи ги и вонредните правни лекови) -Институционален и регулаторен развој како и развој на судската пракса сугериран и спроведен врз основ на извештаите за анализа на разлики, истражувања и анализи направени од страна на Одделот за судска пракса -Јасна и предвидлива пракса на ВУС -Задолжителна природа на толкувањето на законите од страна на ВУС		
					2. Целосно оперативен Оддел за униформирање на пракса во ВУС, задолжен за придонесување кон регулаторниот и институционалниот развој вклучувајќи развој на судската пракса	ВУС/ одлуки, договори, опис на работни места, планови за сместување, обуки			
					3.Редовни состаноци помеѓу Одделот за судската пракса со управните и други судови, административните органи кои одлучуваат во прв степен и второстепените комисији. Редовно објавување на истражувања и анализи, идентификување на разлики во правото и праксата, и давање на сугестии за регулаторен и	ВУС/состаноци, работилници, тркалезни маси, извештаи за анализа на разлики, истражувања, препораки			

				институционален развој				
				4. Практични прирачници и модули за обука за примена на законодавството од административно право и прекршочно право, распределба и редовно ажурирање	ВУС, АСЈО, Второстепените комисији, МП/Одлуки, обуки, студиски посети, публикации			
Област на интервенција 5.2.3 Зголемена ефикасност и ефективност во работата на Државното правобранителство (ДП)								
5.2.3.1	Развивање на човечките ресурси, истражувачките и аналитичките капацитети на ДП			1. Функционална анализа на кадарот и организациската улога/потреби на ДП. Воспоставена нова организациска структура, оптимизирање на бројот на кадарот во ДП	ДП/Функционални анализи, одлуки, организациони договори, опис на работни места, планови за сместување, обуки, студиски патувања	-Оптимизирана улога на ДП и човечките ресурси согласно Европските компаративни практики; Соодветни услови за работа и простор за кадарот на ДП -Извештаи за анализа на разлики, истражување и анализа кои содржат детална анализа на законите и праксата во областа на надлежностите на ДП и пракса врз основ на детална статистика во однос на бројот на барања и жалби поднесени од странките, по службена должност, во однос на различни области, органи и степен на правен лек (вклучувајќи ги и вонредните правни лекови) -Институционален и регулаторен развој како и развој на судската пракса сугериран и спроведен врз основ на извештаите за анализа на разлики, истражувања и анализи направени од страна на Одделот за истражувања и анализи - предвидување на предмети кои можат да бидат опфатени во системот на управување со правни ризици, проценка на веројатноста за негативните ефекти по буџетските средства - Јасна и предвидлива пракса на ДП		
				2. Целосно оперативен Оддел за истражување и анализа во ДП, задолжен за придонесување кон регулаторниот и институционалниот развој	ДП/ одлуки, договори, опис на работни места, планови за сместување, обуки			
				3. Редовни состаноци помеѓу Одделот за истражување и анализи со управните судови и административните органи. Редовно објавување на истражувања и анализи, идентификување на разлики во правото и праксата, и давање на сугестии за регулаторен и институционален развој	ДП/состаноци, работилници, тркалезни маси, извештаи за анализа на разлики, истражувања, препораки			

					4. Практични прирачници и модули за обука за примена на законодавството во делот на надлежностите на ДП, распределба и редовно ажурирање	ДП, АСЈО, МП/Одлуки, обуки, студиски посети, публикации			
5.2.3.2	Развиени стандарди за работа на ДП				1. Воспоставена е рамка за оценување на работата на државните правобранители	ДП, / одлуки, извештаи,	- Воведени се квантитативни и квалитативни споредливи критериуми за работењето на државните правобранители		
					2. Ревидирани се условите за именување на Државни правобранители	Министерството за правда, Влада на Република Македонија,	- Воведени се нови квалитативни критериуми за именување, (стручен испит, психолошки тест и тест на интегритет.		
5.2.3.3	Изработка на рамка за дисциплинска одговорност				1. Воспоставена е рамка за дисциплинска одговорност на државните правобранители	ДП, МП,	Практична и ефективна примена на дисциплинските правила. Дисциплински мерки кои се опфатени: писмена опомена, јавен укор, задолжителна посета на дополнителна обука, намалување на плата, разрешување.		
Област на интервенција 5.2.4 Зголемена ефективност и ефикасност преку употребата на информатичките системи									
5.2.4.1	Развој на информатички системи, поврзување на второстепените комисији, управните судови, ДП и другите административни тела ¹⁹				1. Воспоставени системи за електронско водење на предмети	ВУС, второстепени комисији, МП/Одлуки, Меморандуми за разбирање, студии на изводливост, Главен план за спроведување, практични прирачници, воспоставен хардвер и софтвер, извештаи за проверка, обуки	-Практична и ефективна примена на ИС од страна на второстепените комисији, управните судови и ДП за подобрување на ефикасноста и ефективноста; - Користење на ИС за управување со предмети, и ефективно спроведување на нивните функции -Интероперабилност на ИС на второстепените комисији, управните судови и ДП со системите на административните органи (вклучувајќи првостепени органи, локални органи, и др.)		
				2. Интероперабилни системи за електронско водење на предмети со системите на другите административни и релевантни органи					
				3. Целосно оперативни нови вебстрани					

¹⁹За подетална анализа на интервенции во координираното управување на информатичките системи и интероперабилност, види подолу во Поглавје 6

							регистри (катастар, централен регистар, и др.) и други чинители во правосудниот систем -Веб страните на второстепените комисији, управните судови и ДП да обезбедуваат разноликост на услуги за јавноста, олеснувајќи го пристапот до правдата		
--	--	--	--	--	--	--	---	--	--

Индикатори за влијание на Поглавје 5

1. Истражување за задоволство на корисниците (спроведено од секторските чинители, или од надворешни набљудувачи) покажуваат зголемено ниво на работа на второстепените комисији и управните судови (основа: 2015 година; сугерирани цели во 2016 – пораст за 5%; цели за 2018 година – зголемување за 15%; цели за 2020 – зголемување за 25%, целите да бидат поделени по институции/типови на услуги)
2. Истражувања преку следење на судења кои ќе се спроведат од страна на надворешни набљудувачи покажуваат подобрување на работите во процесната реалност пред управните судови (основа: 2016 година).
3. 10% годишно намалување на бројот на структуралните повреди утврдени од страна ЕСЧП во однос на работата на управните судови (основа: релевантни пресуди на ЕСЧП во 2015 година; само пилот пресуди или повторувачки предмети се земаат предвид)
4. 5% намалување на бројот на случаи на ЕСЧП со кои се утврдува повреда на правото на пристап до суд, правичност на постапките или правата на одбраната во управните спорови или прекршочните предмети (основа: релевантни пресуди на ЕСЧП во 2015 година)
5. Подобрена примена на општите мерки во однос на било која пресуда на ЕСЧП во однос на повреда на правото на пристап до суд, правичност на постапките или правата на одбраната во управните спорови или прекршочните предмети (основа: бројот на предмети во постапка пред Советот на Европа - Комитетот на Министри каде општите мерки се индицирани на крајот на 2016 година; сугерирана цел за 2018 година – намалување за 15%, намалување на предметите кои се следат за 25%; цел за 2020 година - намалување за 25%, намалување на предметите кои се следат за 35%)
6. 20% годишно намалување на наодите на Советот на Европа - Комитетот на Министри за неуспехот за извршување на посебните мерки на било која пресуда на ЕСЧП која се однесува на Македонија во однос на повреда на правото на пристап до суд, правичност на постапките или правата на одбраната во управните спорови или прекршочните предмети (основа: 2015 година)
7. Годишен напредок во извршувањето на правосилните судски пресуди во управната/прекршочната материја (основа: сите правосилни судски одлуки на 1ви Јануари 2016 година; сугерирана цел за 2016 година – 50% на сите правосилни судски одлуки во граѓанските предмети извршени во законски утврдените рокови; цел за 2018 година – 60%; цел за 2020 година - 70%)
8. ... % годишно намалување на бројот на жалби поднесени до второстепените комисији (основа: 2015 година)
9. ... % годишно намалување на должината постапка пред второстепените комисији (основа: 2015 година)
10. ... % годишно намалување на бројот на тужби и жалби поднесени до управните судови (основа: 2015 година)
11. ... % годишно намалување на должината постапка пред управните судови (основа: 2015 година)

Поглавје 6

Е-ПРАВДА

Од 2007 година, земјата има постигнато значителен напредок во состојбата на информациските системи (ИС) и е-правда, вклучувајќи подобрување на компјутерската опрема и хардвер на судовите и регистрите, софтвер, со системите за регистрација и управување на предметите, како и електронските комуникациски канали во рамките на системот на судовите. Е-правда има значителен напредок со воведувањето на системот за управување со предметите и информациските системи, АКМИС, регистри за судии и систем за следење на ефикасноста, АВМс систем за сметководство и буџетирање, развој на веб-сајтови на судот, како и опрема за некои од судови со аудио снимање, хардвер и софтвер и ЈО, воведувањето на системот за е-испорака и е-услуги на судските одлуки, развој на веб-сајтови на судот. Сите овие чекори се клучни за да се обезбеди поголема видливост, транспарентност и ефикасност на судството. Во исто време, со оглед на потребата постојано да се надополнува ИКТ инфраструктурата и со оглед на нејзиното ограничено постоење, нема доволно финансиски средства и механизми за да се обезбеди одржливост на овие напори. Исто така, условите за стандардизација и одржливост во спроведување на разни надградби не се исполнети поради ад хок пристапот на донаторите во процесот на селекција.

Додека правосудните институции вработуваат голем број на ИТ експерти, информациските системи главно остануваат некоординирани, бидејќи ИС не е во ничија сопственост и е основана во стратешки, оперативни и одржливи нивоа. Недостатокот на координација резултираше со недоволно користење на ИТ кадарот. Со оглед на сличностите помеѓу функциите кои треба да бидат извршени од страна на различни тела на правосудниот сектор, развојот на ефикасно координативно тело за целиот сектор е најважен приоритет. Покрај тоа, мора да се постават организациски и финансиски механизми за континуирана надградба на хардверот, софтверот и мрежната инфраструктура. Оваа стратегија се очекува да пристапи кон замена на програми и опрема до 25% со цел да обезбеди употреба на постоечките системи, следејќи го брзото развивање на стандарди и норми за овој вид на замена. Системите за управување со предметите (АКМИС и други) треба да се надградат или заменат со нови, state-of-the-art верзии со кои ќе се прошири опсегот на работните процеси и ќе се развијат дополнителни функционалности. Веб-сајтовите на судовите и во правниот сектор се сеуште нецелосни во нивните кориснички интерфејси и содржина, со што алатките за пребарување на судската практика не се ефективни. Надградбата на веб-сајтовите на правосудниот сектор не само што е од суштинско значење за да се обезбедат практични и ефикасни алатки за правната заедница и не само што ќе овозможи пристап до судската пракса и соодветната регулаторна рамка, но, исто така, ќе го зголеми капацитетот на секторот во комуникацијата со јавноста. Со цел да е во чекор со технолошкиот развој и постојаното менување на потребите на секторот, стратегијата ќе обезбеди континуирано следење и имплементација на иновативни технолошки решенија за анализа на податоците, софистицирани машини за пребарување, портали и интерактивни веб-сајтови, со можност за директна комуникација со посетителите. Покрај тоа, ова ќе ја зголеми можностите за учење на далечина и образование по пат на користење на електронските библиотеки и аналитичките алатки.

Меѓу-секторска комуникација и соработка - на институционално ниво и со инкорпорирање на различни институции во рамките на правосудниот сектор - ќе создаде услови за изработка на поефикасни институционални процеси. Ова се однесува на можноста за електронска размена на разни документи, информации и заеднички работи на различни проекти. Стратегијата ќе предвиди создавање на state-of-the-art алатки и ресурси за работа и комуникација, управување на институционалните работни процеси (ERP / МИС системи), и организирање на разни институции (преку интранет и претпријатие деловна соработка). Сите овие познати технологии и услуги значително ќе ја подобрат ефикасноста на правните институциите. Конечно, развојот на информациските системи во судството ќе создадат услови за компјутерско и информатичко поврзување на сите институции, ќе ја подобрат интероперабилноста со останатите држави и приватни лица, ЕУ членки и институции.

Потпоглавје 6.1

Развој на е-правда преку поголема употреба на информациски системи и интероперабилност

Дејствие	Краен рок за имплементација			Критериуми за реализација			Буџет (Износ во МКД)		
	Крај на 2016 г.	Крај на 2018 г.	Крај на 2020 г.	Производ	Одговорно тело/Начин на верификација	Исход	Државен	Друг	
Интервентно поле 6.1.13голема примена на информациски системи во судовите									
6.1.1.1	Развој на механизми за координација со употреба на информациски системи (ИС) во судовите				1 Потполно оперативно тело за координација на информациските системи во судството (ТКИСС)	МП, СРП / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила, деловник, договори, опис на работните места, планови за поставеност, обуки	<ul style="list-style-type: none"> - ТКИСС извршување на задачи за високо ниво на развојни политики, вклучувајќи стратешко планирање, политички и регулаторни развој, градење на капацитети, буџетирање, донаторска координација, комуникација со јавни и меѓународни страни, - ТКИСС извршување на задачи(раководење, контрола и комуникации) водење кол центрите и хелп-деск, безбедност, интероперабилност, управување и контрола на квалитетот на проектот, јавни набавки, истражување и анализа - Одржлив механизам за континуирано надградување / набавка на хардвер и софтвер инфраструктурата - Регулаторни и институционални предуслови за непречено функционирање и извршување на различни надлежности и функции на институциите во правосудството - Автоматска МиЕ на системот за имплементација на стратегијата 		
6.1.1.2	Развој на инфраструктура и системи				1. Основни системи (CMS, МИС / ERP, интранет) специјализирани системи за пријавување (систем за управување со поротата, регистарот на судиите, интегриран систем за образовен менаџмент, дигитална библиотека, систем за управување, судска практика и правна база на податоци), интранет (претпријатие социјална соработка) и веб- сајтови за	МП, СРП/ Одлуки, меморандуми за соработка, физибилити студија, мастер план за имплементација, хардвер и софтвер, обуки, прачници, ревизи иски извештаи	<ul style="list-style-type: none"> - Потполно електронско водење на сите надлежности и функции на институциите - Потполно електронско управување со предметите во сите правосудни институции - Овозможена потполна електронска комуникација и соработка, вклучување видео конференција на судења со затворите и истражните дејствија - Поставени системи за управување со знаењето кои ќе обезбедат акумулирано знаење во секоја институција, вклучувајќи ISO систем за управување со квалитет - Потранспарентен и квалитативен пристап кон сите јавно достапни податоци и информации 		

				сите правосудни институции. Ефикасна примена на хардверска опрема (работни станици, сервери, принтери, скенери, аудио и видео опрема, итн), софтвер (оперативни системи, апликациски софтвер, софтвер, бази на податоци, итн) за активна и пасивна мрежа,		добиеени од работењето на правниот сектор и за правосудниот сектор - Комплексен аналитички систем за информации на сите институции во правосудниот сектор, поврзани со е- правда услугите - Дигитални библиотеки, бази на податоци и веб-сајтови, пракса на институциите во правосудството со user- friendly пребарувачи и аналитички алатки, овозможувајќи врска со сите правосудни институции и (каде што е соодветно) овозможување најавен пристап		
				2. Потполно оперативен едношалтерски систем за е- правда	СС, ВС, МП/ Одлуки, меморандуми за соработка, физибилити студија, мастер план за имплементација, хардвер и софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи	-Целосно оперативни бази за закони и подзаконски акти(дигитална библиотека, ЛДБИС), вклучува легислатива за пристап до датабазите, сите прописи имаат не само моментални прочистени верзии, туку и верзии од порано, вклучени во интегрален систем, прописите се вкрстено поврзани на ниво на членови и спрема другите		
			3. Потполно оперативни ПОС терминали за плаќање во сите судови					
				4. Потполно оперативна и ефективна употреба на надградена верзија на АКМИС		-Целосно оперативни бази на податоци, (дигитална библиотека, ЛДБИС), вклучува целосно пристапна судска пракса на сите судии; дата база на правни знаења на Врховниот суд, цитати на судски одлуки, интегрирани со судска пракса и датабазата на законските акти; судски одлуки целосно интегрирани во дата базата на законските акти и поврзани по значење едни со други		
				5. Ефективна употреба на ЈРМ (регистар на судии, судска статистика, жалби)		- Онлајн системи и системи на самото место за плаќање во судовите		
				6. Надграден систем на ЈО за управување со предмети и негова ефективна употреба	ЈО, АД, МП/ Одлуки, меморандуми за соработка, физибилити студија, мастер план за имплементација, хардвер и софтвер, обуки, прирачници, ревизиски извештаи	- Онлајн системи за постапување по жалби против сите субјекти на правосудниот сектор - Автоматски или онлајн системи за мерење на задоволството на корисниците - Достапни онлајн информации за годишен приход, средства и декларации на сите судии, обвинители и некои други субјекти во правосудството - Технички предуслови за непречено функционирање и извршување на различни надлежности и функции на институциите во правосудството		

					7.Ефективна употреба и водење на системот за управување со предмети за приватни правни професии (адвокатска комора, нотари, извршители, медијатори и слично) и правна помош				
					8.Управување со информациски системи (MIS / ERP) и нивно ефективно користење за сите правосудни институции и одредени функции (т.е. образованието, системот за управување со поротата и др)	МП, СРП/ Одлуки, меморандуми за соработка, физибилити студија , мастер план за имплементација, хардвер и софтвер, обуки, прирачници, ревизи иски извештаи			
					9. Надградени дигитални библиотеки, LDBIS, JDBIS и нивна ефективна употреба				
<i>Интервентно поле 6.1.2 Подобрена интероперабилност на информациските системи во судството</i>									
6.1.2.1	Подобрена интероперабилност во судството				1. Ревидирана регулаторна рамка, стандарди и процедури за интероперабилност, и оперативност на опремата и веб сервиси	МП, СРП / Одлуки, изменети и дополнети закони и правила, развиени стандарди и процедури (вклучувајќи СОП), набавена, инсталира и конфигурира, опрема, упатства за пракса, прирачници, обуки	-Обезбедена внатрешна и надворешна интероперабилност		